

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI**

**TR72 BÖLGESİNDE İL DÜZEYİNDE İNŞAAT-SANAYİ
VE HİZMETLER SEKTÖRÜ YIĞILMASININ LOKASYON
KATSAYISI YÖNTEMİYLE ARAŞTIRILMASI**

**Hazırlayan
Mehmet Bilgehan BAŞ**

**Danışman
Prof. Dr. Barış ERGEN**

Yüksek Lisans Tezi

**Ağustos 2021
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI**

**TR72 BÖLGESİNDE İL DÜZEYİNDE İNŞAAT-SANAYİ
VE HİZMETLER SEKTÖRÜNÜN YIĞILMASININ
LOKASYON KATSAYISI YÖNTEMİYLE
ARAŞTIRILMASI
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Hazırlayan
Mehmet Bilgehan BAŞ**

**Danışman
Prof. Dr. Barış ERGEN**

**Ağustos, 2021
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Mehmet Bilgehan BAŞ

TR72 Bölgesinde İl Düzeyinde İnşaat-Sanayi ve Hizmetler Sektörü Yığılmasının Lokasyon Katsayısı Yöntemiyle Araştırılması adlı Yüksek Lisans, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Mehmet Bilgehan BAŞ

Danışman

Prof. Dr. Barış ERGEN

Şehir ve Bölge Planlama ABD Başkanı

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince, akademik bilgi birikimi ve bilimsel bakış açıları ile mesleki gelişimime katkı sunan ve yönlendiren, yüksek lisans tez çalışmam süresince tez çalışma konusunun seçilmesi başta olmak üzere, çalışmanın her aşamasında bilgi, deneyim ve tecrübelerini benimle paylaşarak çalışmama ışık tutan tez danışman hocam Prof. Dr. Barış ERGEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tüm hayatım boyunca maddi ve manevi desteğini esirgmeden, bilgi ve tecrübeleri ile beni aydınlatan saygıdeğer babam Türkeş BAŞ'a, moral ve motivasyon kaynağım olarak her zaman yanımda olan kıymetli annem Lütfiye BAŞ'a, kardeşlerim Ayşe Ceren BAŞ ve Behice Nur BAŞ'a sonsuz teşekkürleri sunarım.

Tez jürime katılım sağlayarak çalışmama gösterdikleri ilgi ve değerli katkılarından dolayı Doç. Dr. Özer Karakayacı ve Dr. Öğr. Üyesi Ceyhan Yücel'e teşekkürü bir borç bilirim.

Mehmet Bilgehan BAŞ

Kayseri, Ağustos 2021

TR72 BÖLGESİNDE İL DÜZEYİNDE İNŞAAT-SANAYİ VE HİZMETLER SEKTÖRÜ YIĞILMASININ LOKASYON KATSAYISI YÖNTEMİYLE ARAŞTIRILMASI

Mehmet Bilgehan BAŞ

**Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2021
Danışman: Prof. Dr. Barış ERGEN**

ÖZET

Yığılma, aynı ya da benzer ekonomik etkinliklere ait firmaların belirli bir coğrafyada bir araya gelerek yoğunlaşmasıdır. Sektörel yığılma hammaddeye yakın olma, maliyetleri azaltma, ulaşım kolaylığı ve nitelikli işgücü havuzuna sahip olma isteği açısından firmalar için önemli avantajları barındırmaktadır. Bu durum firmaların yerel düzeyde rekabet edebilirlik gücünü artırmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca sektörel yığılma, istihdam açısından kent ekonomisinin gelişmesine ve firmaların belirli bir coğrafyada yer seçmesine bağlı olarak bölgesel gelişimin sağlanması yönünde önemli avantajlar sunmaktadır.

Bu tez, TR72 Bölgesinde il düzeyinde yıllara göre inşaat-sanayi ve hizmetler sektörü açısından yığılma düzeyleri ortaya konulmasını ve bu sektörlerin istihdam açısından kent ekonomisine ve bölgesel gelişim üzerine etkilerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Bu tezde Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat-sanayi ve hizmetler sektörünün yığılma düzeyleri lokasyon katsayısı yöntemi ile 2010-2019 yılları arasındaki yıllık değişimleri değerlendirilerek sektörlerin yığılma eğilimlerinin kent ekonomisi üzerine etkileri incelenmiştir. Sonuçta Kayseri’de sanayi sektörü yığılmasının, Yozgat ve Sivas’ta inşaat ve hizmetler sektörü yığılmasının bulunduğu tespit edilmiştir. İlerleyen yıllarda hazırlanacak planlama çalışmalarında Kayseri’de sanayi sektörü yığılmasının var olması, Sivas’ta inşaat sektörü yığılma düzeyinde azalma eğiliminin görülmesi, Yozgat’ta inşaat ve hizmetler sektörü yığılmasında artış eğilimi görülmesi hususlarına dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent Ekonomisi, Yığılma, İnşaat-Sanayi ve Hizmetler Sektörleri, TR72 Bölgesi.

**INVESTIGATION OF THE CONSTRUCTION-INDUSTRY AND SERVICE
SECTORS AGGLOMERATION AT PROVINCIAL LEVEL IN TR72 REGION
BY LOCATION QUOTIENT METHOD**

Mehmet Bilgehan BAŞ

Erciyes University, Graduate School of Natural and Applied Sciences

M.Sc. Thesis, August 2021

Supervisor: Prof. Dr. Barış ERGEN

ABSTRACT

Agglomeration, firms that belong to a specific region of the same or similar economic activities are concentrated together. Sectoral agglomeration has important advantages for firms in terms of being close to raw materials, reducing costs, ease of transportation and the desire to have a qualified workforce pool. This allows firms to increase their competitiveness at the local level. In addition, sectoral agglomeration offers important advantages in ensuring regional development depending on the development of the urban economy in terms of employment and the choice of places in a particular geography of firms.

This thesis, by year of construction at the provincial level in TR72 region-to reveal the levels of congestion in terms of industry and services sector and this sector in terms of employment and regional development aims to examine the effects on the economy of the city. In this thesis, the agglomeration levels of the construction-industry and services sector of Kayseri, Sivas and Yozgat provinces were evaluated by the location coefficient method and the annual changes between 2010 and 2019 and the effects of agglomeration trends of the sectors on the urban economy were examined. As a result, it was found that industrial sector agglomeration in Kayseri, construction and services sector agglomeration in Yozgat and Sivas. In the planning studies to be prepared in the following years, it was concluded that it is necessary to pay attention to the existence of industrial sector agglomeration in Kayseri, to see a downward trend in the level of construction sector agglomeration in Sivas, to see an upward trend in the construction and services sector agglomeration in Yozgat.

Keywords: Urban Economy, Agglomeration, Construction-Industrial and Service Sectors, TR72 Region.

İÇİNDEKİLER

TR72 BÖLGESİNDE İL DÜZEYİNDE İNŞAAT-SANAYİ VE HİZMETLER SEKTÖRÜ YIĞILMASININ LOKASYON KATSAYISI YÖNTEMİYLE ARAŞTIRILMASI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
YÖNERGEYE UYGUNLUK.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR ve SİMGELER LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

KENT EKONOMİSİ VE SEKTÖREL YAKLAŞIM

1.1. Kent Ekonomisinin Önemi ve Gelişimi	16
1.2. Kentleşme ve Ekonomik Gelişim	22

2. BÖLÜM

EKONOMİK COĞRAFYADA SEKTÖRLERİN YIĞILMASI

2.1. Yığılma Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	25
2.2. Bölgesel Gelişimde Yığılma Faaliyetinin Önemi	29
2.3. Ekonomik Coğrafyada Sektörel Yığılma ve Kentsel Mekân İlişkisi.....	34

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Lokasyon Katsayısı Yöntemi.....	40
--------------------------------------	----

4. BÖLÜM

TR72 BÖLGESİNDE SEKTÖREL YIĞILMANIN İNCELENMESİ

4.1. TR72 Bölgesindeki İnşaat, Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin İstihdam Açısından Değerlendirilmesi	43
4.2. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılma Düzeyleri.....	52
4.3. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılma Düzeyleri	71
4.4. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılma Düzeyleri	91
4.5. Değerlendirme	111

5. BÖLÜM

SONUÇ

KAYNAKÇA	120
EKLER.....	124
ÖZGEÇMİŞ.....	144

KISALTMALAR ve SİMGELER LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
CEO	: İcra Kurulu Başkanı (Chief Executive Officer)
EUROSTAT	: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (European Community Statistical Office)
İBBS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
LQ	: Lokasyon Katsayısı
NACE	: Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İsimlendirilmesi (Nomenclature des Activites Economiques dans la Communaute Europeenne)
NEG	: Yeni Ekonomik Coğrafya (New Economic Geograpy)
NUTS	: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (Nomenclature of Units For Territorial Statistics)
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 4.1.	TR72 Bölgesi İnşaat Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı.....	43
Tablo 4.2.	TR72 Bölgesi Sanayi Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı	46
Tablo 4.3.	TR72 Bölgesi Hizmetler Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı	48
Tablo 4.4.	TR72 Bölgesi Sigortalı Çalışan Sayıları.....	49
Tablo 4.5.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2010).....	52
Tablo 4.6.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2011).....	54
Tablo 4.7.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2012).....	56
Tablo 4.8.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2013).....	58
Tablo 4.9.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2014).....	59
Tablo 4.10.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2015).....	61
Tablo 4.11.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2016).....	63
Tablo 4.12.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2017).....	65
Tablo 4.13.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2018).....	67
Tablo 4.14.	TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2019).....	69
Tablo 4.15.	TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2010).....	71
Tablo 4.16.	TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2011).....	73
Tablo 4.17.	TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2012).....	75
Tablo 4.18.	TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2013).....	77
Tablo 4.19.	TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2014).....	79

Tablo 4.20. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2015).....	81
Tablo 4.21. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2016).....	83
Tablo 4.22. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2017).....	85
Tablo 4.23. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2018).....	87
Tablo 4.24. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2019).....	89
Tablo 4.25. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2010).....	91
Tablo 4.26. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2011).....	93
Tablo 4.27. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2012).....	95
Tablo 4.28. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2013).....	97
Tablo 4.29. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2014).....	99
Tablo 4.30. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2015).....	101
Tablo 4.31. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2016).....	103
Tablo 4.32. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2017).....	105
Tablo 4.33. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2018).....	107
Tablo 4.34. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2019).....	109
Tablo 4.35. İnşaat Sektörünün 2010-2019 Yılları Arasındaki LQ Değişimleri.....	112
Tablo 4.36. Sanayi Sektörünün 2010-2019 Yılları Arasındaki LQ Değişimleri.....	114
Tablo 4.37. Hizmetler Sektörünün 2010-2019 Yılları Arasındaki LQ Değişimleri ...	115

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2010).....	53
Şekil 4.2.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2011).....	54
Şekil 4.3.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2012).....	56
Şekil 4.4.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2013).....	58
Şekil 4.5.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2014).....	60
Şekil 4.6.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2015).....	62
Şekil 4.7.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2016).....	64
Şekil 4.8.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2017).....	66
Şekil 4.9.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2018).....	68
Şekil 4.10.	TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yıĝılması (2019).....	70
Şekil 4.11.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2010).....	72
Şekil 4.12.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2011).....	74
Şekil 4.13.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2012).....	76
Şekil 4.14.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2013).....	78
Şekil 4.15.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2014).....	80
Şekil 4.16.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2015).....	82
Şekil 4.17.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2016).....	84
Şekil 4.18.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2017).....	86
Şekil 4.19.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2018).....	88
Şekil 4.20.	TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yıĝılması (2019).....	90
Şekil 4.21.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2010)	92
Şekil 4.22.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2011)	94
Şekil 4.23.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2012)	96
Şekil 4.24.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2013)	98
Şekil 4.25.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2014)	100
Şekil 4.26.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2015)	102
Şekil 4.27.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2016)	104
Şekil 4.28.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2017)	106
Şekil 4.29.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2018)	108
Şekil 4.30.	TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yıĝılması (2019)	110

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.	Fisher-Clark'ın Üçlü Sektör Modeli	7
Grafik 4.1.	TR72 Bölgesi İnşaat Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı.....	45
Grafik 4.2.	TR72 Bölgesi Sanayi Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı	47
Grafik 4.3.	TR72 Bölgesi Hizmetler Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı	48
Grafik 4.4.	TR72 Bölgesi Sigortalı Çalışan Sayıları.....	51



GİRİŞ

Buhar gücüne dayalı makineleşmenin başlamasıyla hammaddelerin işlenerek piyasaya sunulması sermaye birikiminin artmasına yol açmıştır. Bu durum sanayi devriminin gerçekleşmesine yol açmıştır. Sanayi devriminin gerçekleşmesiyle hem üretim yapısında hem kentlerin yapısında köklü bir değişim yaşanmıştır ve kent-kır ayrımı belirginleşmeye başlanmıştır. Sanayi devriminin akabinde kapitalist üretim anlayışı kısa sürede kendini geliştirmeye başlayarak sermaye birikimini ortaya çıkarmıştır. Sermaye birikimlerinin kentsel alanlarda yatırım aracı olarak kullanılması kentlerin yapısında bir dönüşüme yol açmıştır. Bu dönemde kentler, üretim ve pazar işlevlerini yerine getiren ekonomik etkinliklerin merkezi olarak görülmeye başlanmıştır. Kentlerin ekonomik etkinliklerin merkezi olarak görülmesi de sektörel çeşitliliğin artmasına olanak sağlamıştır.

Kent ekonomisinin gelişmesinde ve kalkınmasında sektörlerin çok büyük derecede katkısı bulunmaktadır. Sektörlerin kent ekonomisine katkısı başta istihdam olmak üzere mal ve hizmet üretimi, kentsel işgücü olanakları, ülkelere girdi-çıkı analizleri ve finansal işlevlerin merkezi olarak görülmesiyle büyük ölçüde kent ekonomisine katkı sağlamaktadır. Sektör gruplarının ekonomik coğrafyada yer seçmesiyle hem kentlerde yaşayan insanlar açısından hem de kent ekonomisi açısından istihdam sağlamaktadır. Geçmişten günümüze kadar yatırım alanlarına göre farklılık gösteren sektör grupları kentsel işgücü piyasasını ortaya çıkarmıştır. “Kentsel işgücü piyasası emeğin çeşitli ücret düzeylerinde kentte yaşayan hanehalkları tarafından arz edildiği ve firmalarca da talep edildiği bir faktör piyasası” olarak ifade edilebilir (Özdemir ve Taşçı, 2008). Bir bölgenin kent ekonomisinin en önemli göstergesi kentsel işgücü piyasası göstermektedir. Bir bölgenin gelişmişlik düzeyi ise sektör gruplarında çalışan sayılarına göre ve kentsel hizmet alanlarının çeşitliliğinin artmasına ve gelişmesine göre farklılık göstermektedir.

Sektörlerin kent ekonomisine etkisini ise ancak kentlerde görebiliriz. Sektörlere ait alt sektör gruplarının farklı coğrafyalarda yer seçmesiyle kentler, insan hayatını ve kent ekonomisini doğrudan etkileyen mekânsal organizasyonları oluşturmaktadır. Bir kentin ya da bölgenin iktisadi başarısı sektörlerin kent ekonomisine etkisi üzerinden ölçülebilmektedir. Bu sebeple de kentlerin ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin ölçülmesinde kent ekonomisinin önemi büyüktür. Sektörlerin kent ekonomisine etkisinde istisnasız sermaye birikimi önemli yer tutmaktadır. Sermaye birikimlerinin kentlerde yoğunlaşmasında “kapitalizm akımı” aktif rol oynamaktadır. Kapitalist üretim biçimi, feodalizm üretim biçiminden etkilenecek gelişim göstererek az üretim tarzını genişleterek büyük üretim tarzına geçiş yapmıştır. Sanayi devriminin gerçekleşmesiyle kapitalist üretim biçimi kısa sürede kendini geliştirmiş ve artı değer üretimine dayalı bir sermaye birikimini öne sürmüştür. Kapitalist üretim biçimiyle hem toplumsal yapıda dönüşümler geçirilmiştir hem de hızlı kentleşmenin yaşanmasına yol açılmıştır. Kapitalist üretim anlayışı neticesinde insanlar tarafından kent olgusu değişime uğramıştır.

Sermaye birikim süreci, sermayenin bazı bölgelerde yoğunlaşmasına yol açmış ve bu durumun açıklayıcı bir boyutu da eşitsiz değişimin devletler arasındaki hiyerarşiyi yaratan kapitalist sistemin varlığı sayesinde olmuştur (Şen, 1997). Kapitalist üretim biçiminin temeli “artı-değer” üretimine dayanmaktadır. Bu sebeple de artı-değer üretiminin artırılması için kısa sürede üretim yapabilecek teknolojiye dayalı üretim modelleri ortaya çıkarılmıştır. Kentler, artı-değer üretiminin yapıldığı mekânsal organizasyonları kapsamaktadır. Bu yüzden kentleşme ile doğrudan bu üretim biçimi ilişkilidir. Kapitalist üretim anlayışı ile kentler, sosyal sınıflandırılmanın yaşandığı ve ekonominin merkezi olarak görülmeye başlanmıştır. Kapitalist üretim, kentte yaşayan insanlar arasında dengesiz gelir dağılımına sebep olduğu için sosyal sınıflandırmayı beraberinde getirmiştir. Ayrıca kentlerin ekonominin merkezi olarak görülmesiyle sektör grupları kırsal alanlara kıyasla kentsel alanlarda yer seçtiği görülmektedir. Bu durum ise sektörlerin kent ekonomisi üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkilerini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Sermaye birikiminin artırılması yolunda diğer bir etken ise kentsel harcamalardır. Kentsel harcamalar, insan yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik gerek kamusal hizmetler gerekse özel hizmet alanlarına ait sektörlerle yapılan harcamaları

kapsamaktadır. Kentsel harcamalar genellikle konut, sağlık, eğitim, teknik altyapı ve ulaşım gibi insanların temel ihtiyaçlarını sürdürmesinde vazgeçilemez olan bu alanlara yönelmiştir. Bu kentsel harcamalarda devlet eliyle yapılan yatırımlar çok önemlidir. Çünkü özel şirketler tarafından yapılan hizmet yatırımları kâr amacı güdüldüğü için bazı toplumlar tarafından başta temel ihtiyaçlar olmak üzere çoğu alanda bazı toplum kesimleri düşük gelire sahip olduğu için fayda sağlayamamıştır. Fakat devlet tarafından başta barınma ihtiyacı olmak üzere diğer temel ihtiyaçlara ait hizmetleri karşılandığından ve en önemlisi bu hizmetlerden kentte yaşayan her kesimden insanların faydalanması kent ekonomisinin gelişmesinde büyük ölçüde katkı sağlamıştır. Neticede sermaye birikiminin kentsel alanlarda yer seçmesiyle ve iktisadi başarının gelişmesi yönünde sermaye birikimlerinin yoğunlaştığı sektörler ve sektörlerin kent ekonomisi üzerindeki etkisi önemli yer tutmaktadır.

Bir ülkedeki ya da kentteki verimlilik artışı hem sektörel özelliklerin rekabet edebilirliğine hem de istihdama bağlı olarak ölçülebilmektedir. Sürdürülebilir kalkınmada, ekonomilerin temel sorunu verimlilik artışları üzerine yoğunlaşmaktadır. Bilimsel çalışmalarda verimlilik artışları;

- İşletmelerin fiziksel sermaye yatırımları kadar, eğitim ve teknolojiye yaptıkları yatırımlar,
- Ülkelerin insan kaynaklarını geliştirmek için; eğitim, araştırma ve altyapıya yaptıkları yatırım desteği,
- Çevre ve doğal kaynakların rasyonel kullanımını olarak sıralanabilir. (Tatlídil, 2002).

Ülkelerin ya da kentlerin verimlilik artışlarını artırmak için yapılan kentsel harcamalar hem kentlerin rekabet gücünü artırmakta hem de istihdam yaratma kapasitesini artırmaktadır. Bir kentteki ekonomik büyümenin ölçülmesinde kentsel istihdam doğrudan ilişkilidir. Kentsel istihdam ise ekonomik büyümeyi olumlu yönden etkileyen ve kentsel işgücü piyasasını düzenleyen bir mekanizmadır. “Kentsel işgücü piyasası emeğin çeşitli ücret düzeylerinde kentte yaşayan hanehalkları tarafından arz edildiği ve firmalarca da talep edildiği bir faktör piyasası olarak ifade edilebilir” (Özdemir ve

Taşçı, 2008). Özdemir ve Taşçı'ya (2008) göre kentsel işgücü piyasasını; kentsel işgücü talebi ve kentsel işgücü arzı oluşturmaktadır.

Özdemir ve Taşçı'ya (2008) göre kentsel işgücü talebi; üretici firmaların farklı ücret düzeylerine göre iş faaliyetlerinde çalıştırmak istedikleri işgücü miktarını göstermektedir. İşgücü talebi ile işgücünün fiyatı arasında ters orantı bulunmaktadır. Örneğin, işgücünün yani çalışan sayılarının gelirleri arttığı zaman üretim maliyetleri de artmaktadır. Özdemir ve Taşçı'ya (2008) göre üretim maliyetleri artınca üretim maliyetleri düşmekte olup dolayısıyla işgücü talebi de azalmaktadır. Kentsel işgücü arzı; kentte yaşayan bireylerin farklı ücret düzeylerine göre çalışmak istedikleri zaman miktarını göstermektedir. İşgücü arzı ile gelir ücretleri arasında doğru orantı bulunmaktadır. Gelir dağılımındaki artışlar kırsal kesimlere kıyasla kentlerde daha fazla olduğu için kentin cazibesini artırarak kırsal kesimlerden kentlere göçü artırmıştır. Bu durumun sonucunda kentlerde yaşam maliyeti artış göstermiştir ve bu durum da iş faaliyetlerinde çalışan işçilerin gelir ücretlerinin artmasına neden olmuştur.

Sektörlerin kent ekonomisine etkisini belirleyen en önemli parametrelerden birisi üretim-tüketim miktarı diğeri ise istihdam olarak görebiliriz. Kentlerdeki ekonomik büyüme, istihdam ve toplam gelir düzeyindeki artış belirlemektedir. Toplam gelir düzeyindeki artışı etkileyen sektörlerin üretkenlik düzeyidir, istihdamı etkileyen ise kentsel işgücü talebi ve arzıdır. Kentlerde yer alan sektörlerde çalışan sayılarının yani istihdamın artması doğrudan kent ekonomisinin gelişimi ile ilişkilidir. Özdemir ve Taşçı'ya (2008) göre istihdam kentsel işgücü piyasasının arz ve talebinde meydana gelen değişikliklere göre farklılaşmaktadır. İstihdamın farklılaşması dört etken olasılığına bağlıdır. İlk olarak eğer işgücü talebi artarsa ve işgücü arzı sabit kalırsa, istihdam düzeyi artış eğilimi gösterir. Eğer işgücü talebi ve işgücü arzı artarsa, istihdam düzeyi artış eğilimi gösterir. Eğer işgücü talebi artarsa ve işgücü arzı azalırsa ya da işgücü talebi azalırsa ve işgücü arzı artarsa, istihdam düzeyi artış eğilimi gösterir. Son olarak bu üç etkenin dışında bir durum gerçekleşirse, istihdam düzeyi azalış eğilimi gösterir.

Kentlerde sektörler arasında bir uzmanlaşma sağlandığından dolayı kentler, ekonominin merkezi olarak görülmektedir ve kırsal kesime göre kentlerde sektör faaliyetleri farklı coğrafyalarda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum ise kentsel alanlarda istihdamın

artmasına olanak sağlamaktadır. Sektörlerin kent ekonomisine katkısı ancak farklı coğrafyalarda ekonomik işlevlerin dağılmasıyla mümkündür. Yani bir bölgenin iktisadi başarısı sektörlerin ekonomik coğrafyada yığılmasına bağlıdır. Sektörel yığılmalar hakkında bilgiler detaylı olarak “Ekonomik Coğrafyada Sektörlerin Yığılması” bölümünde anlatılacaktır. Fakat sektörlerin kent ekonomisi üzerine etkilerinden bahsederken bu kısımda sektörel yığılmalara değinmek gerekir.

Sanayi devrimi ile birlikte kent bölgelerinde sanayi faaliyetlerinin belirli bir coğrafyada yer seçmesiyle yığılma ekonomilerinin temeli atılmıştır. Karaalp'e (2008) göre yığılma ekonomilerinin bölgesel kalkınmaya etkisini iki farklı görüşe bağlı olarak açıklamıştır. Bunlardan birincisi; bir bölgede yığılma, komşu bölgelerinde kalkınmasına katkı sağlar, ikincisi de; yığılmalar, ekonomik kaynakları belirli bir bölgeye çekerek komşu bölgelerin geri kalmasına neden olur diye açıklamıştır. Bu açıklamaya bağlı olarak bir bölgede bazı sektörlerin yığılma özelliği göstermesi direkt kent ekonomisinin gelişmişlik düzeyinin belirlenmesinde etkilidir. Bu etkiden dolayı sektörel yığılmalar, bölgelerarası milli gelir farklılıklarına sebep olmaktadır.

Sektörel yığılmalar ilk olarak imalat sanayi kollarının bir coğrafya üzerinde mekâna nasıl dağıldığını gösteren bir ekonomik faaliyet biçimidir. Karaalp'e (2008) göre yığılma, ekonomik faaliyetlerin daha büyük kısımlarının, imalat sanayinin tamamının mekânsal olarak yer seçimini ifade etmektedir. Kısaca “ödenmeyen üretim faktörü denilen yığılma ekonomileri ya da dışsal ekonomiler, firmaların kendi faaliyetleri dışında, bulunduğu endüstrinin kalabalıklaşması ya da bulunduğu yöreden sağladıkları avantajların tümünü” ifade etmektedir (Karaalp, 2008; Dinler, 2001). Yığılma ekonomileri, ekonomik faaliyetlerin bir arada bulunmasıyla ekonomik maliyetlerin azalmasına kaynaklık etmektedir. Büyük sanayi faaliyetlerin belirli bir coğrafyada yer seçmesiyle ve bunun akabinde sanayi tesislerinde çalışan kişilerin başta barınma ihtiyacı olmak üzere diğer kamusal alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yaşam alanlarının oluşması kentlerin gelişmesine bağlı olarak yığılma ekonomilerinin de gelişmesine olanak sağlamaktadır.

Sanayi devriminin ve teknolojinin gelişmesiyle üretim biçimlerinde yapısal dönüşümler gerçekleşmiştir. Üretim yapısındaki dönüşümler sektörel çeşitliliğin artmasına olanak sağlayarak ekonomik sınıflandırmayı gündeme getirmiştir. “Yapısal dönüşüm,

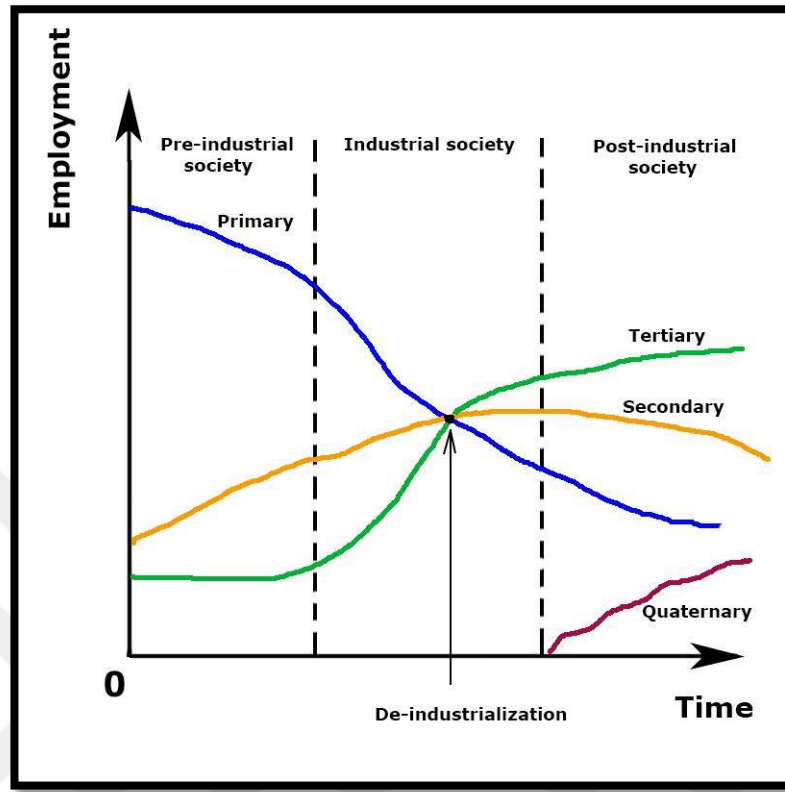
sektörlerin istihdam ve GSYİH paylarındaki değişiminin tarımdan, sanayi ve hizmetler sektörüne doğru evrilmesini ifade etmektedir” (Yakışık ve Fikirli, 2015; Yeldan, 2010). Zamana göre tarım sektöründen hizmetler sektörüne kadar olan değişimlerin önemli sebeplerinden birisi “temel iktisadi yaklaşımlar” olarak görülmektedir. Bir ülkenin ya da kentin gelişmişlik düzeyinin ölçülmesinde iktisadi başarı önemli bir etken olarak görülmektedir.

Şahin ve ark.’na (2018) göre ekonomik faaliyetler 1940’lı yıllarda Colin Clark, Allan Fisher ve Jean Fourastie tarafından sınıflandırılarak birincil faaliyetler (tarım), ikincil faaliyetler (sanayi) ve üçüncül faaliyetler (hizmetler) olarak üç alt kategoriye bağlı olarak açıklanmıştır. Bu üç alt kategori bir ülkenin ya da kentin ekonomik kalkınmasında ve sermaye birikiminin hangi sektörlerde yoğunlaştığının görülmesinde önemli kaynaklık etmektedir. Ayrıca bu sınıflandırma ile ekonomik coğrafya üzerinde hangi sektörlerin yığılma özelliği göstererek hem kent hem de ülke ekonomisine nasıl katkı sağladığı ortaya konulmuştur. Ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılması ile kentler ve kent ekonomisi yapısal dönüşümlere uğramaya başlamıştır. Yakışık ve Fikirli’ye (2015) göre yapısal dönüşümlerin temeli Fisher-Clark’ın üçlü sektör modeli yaklaşımında ortaya konulmuştur.

Fisher-Clark’a göre bir ülkenin ekonomik kalkınmasının hızlanmasının birincil döngüsü tarım sektörü, ikincil döngüsü sanayi sektörü ve üçüncül döngüsü hizmetler sektörü olmak üzere üç sektörde uzmanlaşma ve teknolojik gelişme ile birlikte sermaye birikiminin entegre olmasıyla bu sektör modeli yapısal dönüşümlere uğramıştır (Yavan, 2020). Üçlü sektör modeli yaklaşımı, teknolojik ilerlemenin birincil (tarım) ve ikincil (sanayi) sektörlerde bir düşüş ve üçüncül (hizmetler) sektörde bir artışa paralel olduğu yönündedir (Yavan, 2020). Bu yaklaşım modeline göre hizmetler sektörü zamana bağlı olarak gelişim göstererek hâkim sektör olarak günümüze kadar ulaşacaktır.

Fisher-Clark’ın üçlü sektör modelini (bkz. Grafik 1.) incelediğimizde; birincil döngüyü endüstri toplumu öncesi, ikincil döngüyü endüstri toplumu ve üçüncül döngüyü ise endüstri toplumu sonrası oluşturmaktadır. Endüstri toplumu öncesi tarım sektörünü, endüstri toplumu sanayi sektörünü ve endüstri toplumu sonrası hizmetler sektörünü kapsamaktadır. Bu sebeple de kent ekonomisinin gelişmesine birincil (tarım) sektör, ikincil (sanayi) sektör ve üçüncül (hizmetler) sektör kaynaklık etmektedir.

Grafik 1. Fisher-Clark'ın Üçlü Sektör Modeli



Kaynak: Yavan, 2020.

Birincil (Tarım) Sektör: İlkçağ ve ortaçağlardan dönemlerinden beri insanlar temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için tarım ve hayvancılık alanlarında çalışmaya başlamıştır. Bu dönemde tarımsal üretim verimli topraklarda emek-sermaye ilişkisine dayalı olarak yapılmaktadır. Tarımsal üretimin amacı sermaye birikiminin artırılması ve artı-ürün elde etme çabasının görülmesidir. Bu sebeple kentlerde yaşayan nüfus yoğunluğunun büyük bir kısmı tarım sektöründe çalışmaktadır. Bu durum kentlerde yaşayan bireyleri tarım toplumu yani endüstri toplumu öncesi olarak nitelendirilmesine neden olmuştur.

Tarım sektöründe istihdam edilenler bu sektörde çok fazla zaman ve emek harcamasına rağmen tarımsal üretimde elde edilen gelir miktarının az ölçüde olması tarım sektöründe istihdam sayılarının azalmasına sebep olmuştur. Şahin ve ark.'na (2018) göre 18. yy sonlarında sanayi devrimi ile birlikte ekonomik faaliyet kollarının çeşitlenmeye başlaması ve akabinde tarım sektörünün dışında sanayi sektörünün yaygınlaşmaya başlaması üretim çeşitliliğinin artmasına neden olmuştur.

İkincil (Sanayi) Sektör: Sanayi devriminin gerçekleşmesiyle üretim çeşitliliği artış eğilimi göstermeye başlamış ve sermaye sahipleri kârlarını artırmak için yatırımlarını sanayi faaliyetlerine kaydırmaya başlamıştır. Sanayi sektöründe tarımsal üretimden gelen hammadde işletilerek piyasaya sunulmaktadır. Tarım sektöründe emek-sermaye ilişkisine dayalı üretim biçimi hâkim iken sanayi sektöründe yine emek-sermaye ilişkisine dayalı ama kısa sürede üretim anlayışı biçimi hâkim olunmaya başlanmıştır. Teknolojinin etkisiyle ve kapitalist üretim biçimine bağlı olarak kent-kır kavramı daha net tanımlanarak kentleşme kavramı gündeme gelmiştir. Bu sebeple hem kentler hem de toplumlar bir yapısal dönüşüme maruz kalmıştır. Kentlerde makineleşmeye dayalı fabrika alanlarının yer seçmesiyle ve fabrika alanı çevresinde konut ve ticaret alanlarının yer seçmesiyle kentler, ekonomik fonksiyonların merkezi haline gelmeye başlamıştır.

Ekonomideki yapısal dönüşümler kentlerdeki toplumun dönüşümüne sebep olmuştur. Böylelikle tarım toplumu dönüşüme uğrayarak sanayi toplumunu yani endüstri toplumunu oluşturmuştur. Şahin ve ark.'na (2018) göre 19. yy ortalarında tarım ve sanayi sektörü işbirliği dışında hizmetler sektörü bu iki sektör faaliyetine destek veren bir sektör olarak görülmeye başlamıştır. Bu durum hizmetler sektörünün ortaya çıkmasına neden olarak istihdam açısından kent ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlayacağı öngörülmüştür.

Üçüncül (Hizmetler) Sektör: Küreselleşmenin etkisiyle kentler üretim yerine tüketime dayalı bir mekânsal organizasyona bağlı olarak büyümeye başlaması hizmetler sektörünü ortaya çıkarmıştır. Bu durum kentlerde hizmet esasına dayalı kentsel alanların yer seçimine ve nüfus yoğunluğunun büyük bir kısmının hizmet alanlarında çalışmasına neden olmuştur. Şahin ve ark.'na (2018) göre 1960'dan sonra hizmetler sektörü ağırlıklı olarak gelişmiş ülkelerde hızla gelişmeye başlamıştır ve günümüzde de önemli bir sektör olarak görülmektedir. Hizmetler sektörünün hızla gelişmeye başlamasının sebebi özel hizmet sektörüne yatırım yapan sermaye sahibinin kârını maksimize etmesidir. Bu durum kentsel hizmet alanlarının yaygınlaşmasına ortam hazırlayarak kentlerde yaşayan bireylerin harcama yapabileceği mekânsal kullanımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Böylelikle hizmetler sektörü başta gelişmiş ülkeler olmak üzere neredeyse her ülkede hızlı bir şekilde gelişme göstermiştir.

Ekonomideki bu yapısal dönüşüm kentlerdeki toplumun dönüşümüne sebep olmuştur. Böylelikle sanayi toplumu dönüşüme uğrayarak hizmetler toplumunu yani endüstri toplumu sonrasını oluşturmuştur. Sektörlerde görülen bu artış ve azalış eğilimleri hem kent ekonomisinin hem de kentte yaşayan toplulukların yapısal formunun dönüşümüne neden olmaktadır. Birincil, ikincil ve üçüncül sektörlerin kesiştiği yer endüstri toplumunun bulunduğu zaman dilimidir. Bunun sebebi ise sanayi devriminin yaşanmasıyla kentleşme olgusunun ortaya çıkmasıdır. Grafik 1.'den de anlaşılacağı üzere zamana bağlı olarak ekonomideki yapısal dönüşümler kentlerde yer alan toplulukların da dönüşümüne sebep olmuştur. Tarım toplumu sanayi devriminin yaşanmasıyla sanayi toplumuna dönüşmüştür, sanayi toplumu ise küreselleşmenin etkisiyle hizmetler toplumuna dönüşmüştür.

1980'li yıllarda mal ve hizmetlerin üretiminde yapısal dönüşüm gerçekleşerek bilgi ekonomisine dayalı bir üretim anlayışı hâkim olunmaya başlanmıştır. 1980'li yıllardaki bu dönüşüm kentlerin yapısında da bir dönüşüme sebep olarak Neo-Liberal süreci beraberinde getirmiştir. Bu duruma bağlı olarak bazı kaynaklarda dördüncül ve beşincil sektörlerden bahsedilmektedir. Dördüncül sektörde bilginin üretilmesi, işletilmesi ve firmalar arasında ortak kullanılması ön planda iken, beşincil sektörde bilginin üretilmesine ve ortak kullanılmasına karar verici mekanizmaları belirlemek ön plandadır. Bu karar verici mekanizmalar CEO (Chief Executive) ve kamu-özel sektör yöneticileri olarak sıralanabilir.

Tatlıldil'e (2002) göre özellikle Neo-Liberalizm akımının etkisiyle sermaye birikimlerinin bilgi enformasyonuna kaymasıyla bilgi, iletişim ve hizmetler sektöründe ortaya çıkan yeni iş faaliyetleri istihdam olanaklarının artmasına ortam hazırlamıştır. Bilgi teknolojileri sektörünün yaygınlaşması kentlerin bilgi üretimine dayalı olarak büyümesine ortam hazırlamıştır. Böylelikle hizmetler toplumu dönüşüme uğrayarak bilgi toplumunu oluşturmuştur. Bilgi teknolojileri; üretim alanlarından tüketim alanlarına, insanların gündelik yaşamlarına ve genel itibarıyla her alanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Kentlerde meydana gelen dönüşümler akıllı kent uygulamalarının gelişmesine imkân sağlarken, üretim yapısındaki dönüşümler ise bilgi odaklı üretim merkezlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bilgi teknolojileri sektöründe kentler, bilgi enformasyonu üreten mekânlara dönüşmesiyle bilgi ekonomisi kavramını gündeme getirmiştir.

Bell ve Toffler kapitalist ekonominin, tarım ve sanayi toplumu aşamalarını geçerek hizmet sektöründeki muazzam büyümeye bağlı olarak artık bilgi toplumuna dönüşmeye başladığını ve bu yeni toplumda en önemli girdinin emek ve sermayeden ziyade bilgi ve bilgiye bağlı olarak iletişim teknolojileri olduğunu öne sürmüştür (Yavan, 2020). Neo-Liberal sistemdeki üretim değişimleri neticesinde sermaye birikiminin ağırlıklı olarak bilgi teknolojileri sektörüne kaydığı görülmektedir. Bilgi üretiminin esas alındığı üretim biçiminde teknolojinin gelişmesiyle kentsel işgücünün artmasında aktif rol oynamaktadır. Kentler artık bilgi enformasyonun neredeyse her alanda kullanıldığı, üretim çeşitliliğinin arttığı ve bu üretime bağlı olarak istihdam olanaklarının çoğaldığı mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum ise doğrudan sektörlerin kent ekonomisi üzerindeki etkilerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Acar'a (2008) göre Türkiye ekonomisindeki sektörel eğilimlere bakıldığında uzun yıllardan beri devam eden ve gelişmiş ülkelerin çok daha önceden geçirdiği bir yapısal dönüşüm sürecinin yaşanmakta olduğu görünmektedir. Böylece tarım sektöründe istihdam edilenler, sanayi sektöründekilere nazaran; daha sonra da sanayi sektöründe istihdam edilenler, hizmetler sektöründekilere nazaran azalma eğilimine girmektedir (Yavan, 2020). Ekonomideki yapısal dönüşümlerin etkisiyle sektörler kentlerde yığılma özelliği göstermektedir. Ekonomideki tüm bu dönüşümler hem kentlerin yapısının değişmesine hem kent ekonomilerinin gelişmesine hem de sermaye sahibi kimselerin yatırımlarını yılların gerektirdiği koşullarda sektörlerle aktarmasına olanak sağlamaktadır. Sermaye birikimlerinin kentsel alanlarda yer seçmesi sektörel çeşitliliğin artmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca sermaye birikimlerinin kentsel alanlarda yoğunlaşması yapıları çevrenin üretilmesine yol açmaktadır. Bu durum kent ekonomisinin büyümesine ve kentlerin mekânsal organizasyonlarının oluşmasına imkân sağlamaktadır.

Sektör ve sektör gruplarının, kent dinamiklerini göz önüne alarak kentsel mekânlarda yer seçmesi sektörlerin belirli bir bölgede yoğunlaşma göstermesine yol açmaktadır. Yığılma, aynı ya da benzer ekonomik etkinliklere ait firmaların belirli bir coğrafyada yoğunlaşmasıdır. Yığılma faaliyetleri ile firmaların maliyetlerini azaltılması, üretim verimliliğinin ve girişimcilik ruhunun artırılması, nitelikli işgücü havuzlarının oluşturularak istihdamın artması, bilginin ortak olarak kullanılması, firmaların piyasa hacimlerinin büyümesi ve pazar alanlarının çeşitlenmesi, ekonomik kaynakların etkin

kullanılması, bölge ekonomisinin güçlendirilmesi, yatırım ve teşvik olanaklarının artırılması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda sektörlerin yığılma eğilimi göstermesi, kent ekonomisinin güçlenmesine ve bölgesel gelişimin sağlanmasına yönelik önemli ölçüde rol oynamaktadır. Böylelikle de sektörel yığılmalar kentlerdeki hâkim sektörlerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır.

Belirli bir coğrafyada ekonomik etkinliklere ait firmaların yığılma düzeylerinin ölçülmesinde en sık kullanılan yöntem lokasyon katsayısı yöntemidir. Lokasyon katsayısı yöntemi, bölgelerin gelişmişlik düzeylerinin ölçülmesine kaynaklık sağlayan bir yöntemdir. Lokasyon katsayısı yöntemi sektörlerin yıllara göre nasıl bir yığılma eğilimi gösterdiğini bizlere sunarken, birden fazla sektörün yığılma eğilimlerini ve uzmanlaşmış işgücü yapılarını karşılaştırmamıza da yardımcı olmaktadır. Lokasyon katsayısı yöntemi, belirli kriterlere bağlı olarak hangi sektörlerde yığılma eğiliminin görülüp görülmediğini tespit etmektedir.

Bu çalışmada, araştırmanın problemine uygun olarak, tezin amacı ve kapsamı çerçevesinde, tezin önemi kapsamında ve araştırmanın sınırlılıkları içerisinde TR72 Bölgesini oluşturan Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin yıllara göre inşaat, sanayi ve hizmetler sektörleri açısından yığılma düzeyleri incelenmiş, lokasyon katsayısı yöntemi ile sektörel yığılma düzeylerinin yıllık değişimleri değerlendirilmiştir. İlk başta TR72 Bölgesinin ve Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat, sanayi ve hizmetler sektörleri istihdam açısından yıllık değişimleri incelenerek kent ekonomisi ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Sonra TR72 Bölgesi il düzeyindeki inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü açısından lokasyon katsayısı yöntemi ile yığılma düzeyleri incelenerek bölgesel gelişim ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Değerlendirme ve sonuç bölümünde ise Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin yıllara göre inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü açısından yığılma düzeyleri açısından kent ekonomisi ve bölgesel gelişim ile ilişkisi değerlendirilecek ve yığılma faaliyetlerinin il düzeyinde kurmuş oldukları ilişkisi göz önüne alınarak bölge-kent planlarının hazırlanmasına yardımcı olacak bir nitelikte olduğu ortaya konularak çalışma sonuçlandırılmıştır.

Araştırmanın Problemi; TR72 Bölgesi il düzeyindeki inşaat, sanayi ve hizmetler sektörünün 2010-2019 yılları arasında il düzeyinde nasıl yığılma eğilimi gösterdiği tezin araştırma problemini oluşturmaktadır.

Tezin Amacı; TR72 Bölgesini oluşturan Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010-2019 yılları arasındaki inşaat, sanayi ve hizmetleri sektörü açısından yığılma düzeyleri ölçülerek kentlerdeki hâkim sektörlerin belirlenmesi, bu sektörlerin kent ekonomisine ve bölgesel gelişim üzerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Kent ekonomisinin gelişmesinde ve bölgesel gelişimin sağlanmasında sektörel yığılma eğilimleri önemli ölçüde etkili olmaktadır. Belirli bir coğrafyada firmaların bir araya gelerek yoğunlaşması kentlerdeki hâkim sektörlerin ortaya konulmasına imkân sağlamaktadır. Tezin amacı doğrultusunda Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010-2019 yılları arasındaki inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü açısından hâkim sektörleri saptanarak, bu sektörlerin yığılma düzeyleri araştırılmaktadır.

Tezin Kapsamı; “Giriş, Kent Ekonomisi ve Sektörel Yaklaşım, Ekonomik Coğrafyada Sektörlerin Yığılması, Yöntem, TR72 Bölgesinde Sektörel Yığılmanın İncelenmesi ve Sonuç” olmak üzere altı bölümden oluşmaktadır.

Çalışmada Sosyal Güvenlik Kurumunun istatistik yılları ve il bazında sigortalı çalışan sayıları verisi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında TR72 Bölgesini oluşturan Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde çalışan sigortalı sayılarında inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü ele alınmıştır. Çalışmada inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü incelenmiştir. İnşaat sektöründe NACE 41-42-43 kodları verileri esas alınmıştır. Sanayi sektöründe NACE 10 ile NACE 32 kodları arasındaki veriler esas alınmıştır. Hizmetler sektöründe ise NACE 53 ile NACE 96 kodları arasındaki veriler esas alınmıştır.

Giriş Bölümünde; sektörlerin kent ekonomisine etkisi ve Fisher-Clark’ın üçlü sektör modeli üzerinden ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılması hakkında bilgiler verildikten sonra sektörel yığılma faaliyetleri ve lokasyon katsayısı değerinden bahsedilerek çalışmaya yönelik teorik kısmı güçlendirecek ön bilgiler verilmiştir. Ayrıca giriş bölümünde araştırmanın problemi, tezin amacı ve kapsamı, araştırmanın önemi ve araştırmanın sınırlılıklarına üzerine tanımlamaları içermektedir. Bu bölümde araştırma probleminin tanımlanmasına bağlı olarak oluşturulan tezin amacı çerçevesinde

araştırmanın kapsamı belirlenerek ve araştırmanın sınırlılıkları dikkate alınarak tez çalışmasına yönelik ön bilgiler verilecektir.

Birinci Bölümde; kent ekonomisi tanımı ve kent ekonomisinin önemi, kentleşme ve ekonomik gelişim hakkında genel bilgiler verilecektir. Bu bölümde literatür araştırması yöntemi kullanılarak tez çalışmasına başlamadan önce bir zemin oluşturmak amacıyla kent ekonomisinin ne olduğu ve sektörel yaklaşımın kent ekonomisi ile olan ilişkisi hakkında genel bilgiler verilecektir.

İkinci Bölümde; yığılma kavramının ortaya çıkışı ve gelişimi, bölgesel gelişimde yığılma faaliyetinin önemi, ekonomik coğrafyada sektörel yığılma ve kentsel mekân ilişkisi hakkında detaylı bilgiler verilecektir. Bu bölümde literatür araştırması yöntemi kullanılarak ekonomik coğrafyada sektörlerin yığılması üzerine kuramsal bir yaklaşım çerçevesinde bilgiler derlenerek ekonomik etkinliklerin belirli bir coğrafya üzerinde yer seçmesine bağlı olarak nasıl bir yığılma eğilimi gösterdiğini ve yığılma düzeylerinin hem bölgesel gelişme ile hem kentsel mekan ile kurmuş oldukları ilişki üzerine detaylı olarak bilgiler verilecektir.

Üçüncü Bölümde; araştırmanın yöntemi ortaya konulacaktır. Bu bölümde literatür araştırması yöntemi kullanılarak ilk başta sektörel yığılmanın önemi ve lokasyon katsayısı yöntemi hakkında genel bilgiler verildikten sonra lokasyon katsayısı yönteminin hangi değer aralıklarına göre yığılma gösterip göstermediği ortaya konulacaktır. Ayrıca bu bölümde lokasyon katsayısının nasıl hesaplandığına dair oluşturulan formül hakkında detaylı açıklamalar yapılacaktır.

Dördüncü Bölümde; TR72 Bölgesindeki inşaat, sanayi ve hizmetler sektörlerinin istihdam açısından değerlendirilerek inşaat, sanayi ve hizmetler sektörünün yığılmasına yönelik bulgular ortaya konulacaktır. Bu bölümde Sosyal Güvenlik Kurumunun 2010 yılından 2019 yılına kadar olan iş faaliyetlerine göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verilerinin Kayseri, Sivas ve Yozgat illerini ve TR72 Bölgesini kapsayacak düzeyde tabloları ve grafikleri oluşturularak inşaat, sanayi ve hizmetler sektörünün istihdam açısından kent ekonomisi üzerine etkileri hakkında çalışmalar ortaya konulacaktır. Ayrıca bu bölümde lokasyon katsayısı yöntemi ile TR72 Bölgesini oluşturan Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin sosyal güvenlik kurumunun 2010 yılından 2019 yılına kadar olan iş faaliyetlerine göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri kullanılarak inşaat,

sanayi ve hizmetler sektörünün yığılma düzeylerine ilişkin haritaları oluşturulacak ve yorumlanacaktır.

Değerlendirme kısmında ise TR72 Bölgesindeki inşaat, sanayi ve hizmetler sektörleri istihdam açısından kent ekonomisi ile olan ilişkisi incelenecek ve TR72 Bölgesini oluşturan Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü açısından yıllara bağlı olarak yığılma düzeylerinin nasıl bir değişime bağlı olarak farklılık gösterdiği ortaya konularak bulgular değerlendirilecektir.

Beşinci Bölümde; araştırmaya yönelik ortaya konulan bulgular ışığında tez çalışması değerlendirilecek ve elde edilen veriler doğrultusunda yorumlama yapılarak sonuca ulaşılabilecektir. Sonuç kısmında TR72 Bölgesine ait gelecek yıllarda hazırlanacak olan planlama çalışmalarında inşaat, sanayi ve hizmetler sektörüne yönelik yığılma düzeyleri göz önüne alınarak baskın sektörlerin belirlenmesine yönelik genel bulgular ortaya konulacaktır.

Araştırmanın Önemi; sektörel yaklaşımların, sanayi, inşaat, hizmetler, turizm, ticaret, eğitim, sağlık gibi sektörler kapsamında kentsel mekânlarda yer almasıyla kent ekonomisinin gelişmesinde ve bölgesel gelişimin sağlanması yönünde etkisi önemli ölçüde etkilidir. Bu sebeple kentlerin ekonomik düzeylerinin belirlenmesinde ve bölgelerin gelişmişlik düzeylerinin ölçülmesinde kentlerin hâkim sektörlerinin belirlenmesi aktif rol oynamaktadır. Kentlerdeki hâkim sektörlerin ortaya konulmasına kaynaklık sağlayacak faaliyet sektörel yığılmadır. Aynı ya da benzer ekonomik etkinliklerin belirli bir coğrafyada yığılma eğilimi göstermesi kent ekonomisinin gelişmesine ve bölgelerin gelişmişlik düzeylerinin ölçülmesine yardımcı olmaktadır. TR72 Bölgesi il düzeyinde inşaat, sanayi ve hizmetler sektörleri açısından yıllara göre yığılma düzeylerinin incelenmesi gelecekte yapılacak olan bölge-kent planların hazırlanmasına kaynaklık sağlayacak rehber niteliği taşıyacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları; TR72 Bölgesini oluşturan Düzey-III bölgeleri kapsamındaki Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü açısından yıllara göre yığılma düzeyleri 2010 yılından 2019 yılına kadar olan sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri ile belirlenecektir. Ayrıca tezin içerik kısmı araştırmanın sınırlılıklarını ortaya koymaktadır.



1. BÖLÜM

KENT EKONOMİSİ VE SEKTÖREL YAKLAŞIM

1.1. Kent Ekonomisinin Önemi ve Gelişimi

Kentler ekonomik faaliyetlerin belirli bir coğrafyada yer seçtiği, üretim ve tüketime dayalı olarak ekonomi odaklı merkezlerin kurulduğu ve yönetim mekanizmalarının merkez işlevlerini yürüttüğü mekânlar olarak görülmektedir. Kentler bir taraftan farklı kültür gruplarına ait insan topluluklarını barındıran diğer taraftan da mal ve hizmetlerin üretildiği mekânsal organizasyonlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentlerin zamana bağlı olarak kentsel gelişiminin temeli ekonomik işlevlerin etkinliğine bağlıdır. Kurt'a (2018) göre kentler, üretim ve pazar işlevlerini yerine getiren, ekonomik sektörlerin iş bölümüne bağlı olarak geliştiği ve bu sektörlerin önemli ölçüde istihdama katkı sağladığı ekonomik faaliyetlerin merkezi olarak görülmektedir. Kentlerde yer alan ekonomik işlevlerin coğrafyada belirli alanlarda yer seçmesiyle kent ekonomisinin gelişmesinde öncü rol oynamaktadır. Ancak kentsel gelişimde ekonomik işlevlerin yanında sosyolojik çevrede önemli yer tutmaktadır.

Kentler, üretim ve pazar olma işlevlerini yerine getirirken; ürettikleri katma değer, ekonomik sektörlerinin dağılımı, iş gücünün niteliği, istihdamın yapısı, hangi ekonomik alanda öne çıktığı ve potansiyel gelişme alanları, süreci belirleyen önemli unsurlar olarak değerlendirilmektedir (Kurt, 2018). Kentler, zamana bağlı olarak hem toplum yapısında hem de ekonominin yapısında bir dönüşüm içerisinde olmuşlardır. İlk başta tarım devriminin gerçekleşmesiyle insan topluluklarının büyük bir oranı kırsal alanlarda tarımsal üretim yaparak geçimlerini sağlamaktaydı. Sanayi devriminin gerçekleşmesiyle kentlerde sanayi tesisleri kurulmaya başlanmıştır. Bu sanayi tesislerinde seri üretim anlayışına bağlı olarak makineleşme öncülüğünde üretim merkezi kırsal alanlardan kentsel alanlara kaymaya başlamıştır. Bu sebeple kentler insanların kırsal alanlardan

kent merkezine göç etmesiyle birlikte ekonomik işlevlerin sürdürüldüğü merkezler olarak görülmektedir.

Teknolojinin zamana bağlı olarak gelişmesi neticesinde üretim merkezli kentlerden tüketim merkezli kent olma yolunda kent merkezleri dönüşüm içerisine girme eğiliminde bulunmuşlardır. Bu sebeple de teknolojiye bir takım yenilikler hizmetler sektörü altında alt sektör gruplarına ayrılarak kent ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Kentler zaman içerisinde şekil ve kapsam açısından dönüşmeye uğramalarına rağmen ekonomik işlevlerin merkezi olarak görülmektedir. Böylelikle de kentler, hem kent ekonomisinin gelişmesinde hem de sosyolojik yapısının dönüşmesinde öncü rol oynayan merkez olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ertürk ve Sam'a (2009) göre kent ekonomisi, kentlerde yer alan ekonomik etkinliklerin üretim ve dağıtım gibi işlevlerinin tümü olarak ifade edilmektedir (Yılmaz, 2011). Ekonomik etkinliklerin kentlerde yer seçmesi ve ekonomik etkinliklere ait firmaların belirli bir coğrafyada toplanması "yığılma ekonomilerini" gündeme getirmiştir. Ekonomik faaliyetlerin belirli bir coğrafi alanda toplanması sonucunda ortaya çıkan ve maliyetlerde azaltma gerçekleştiren etkilere yığılma ekonomileri adı verilmektedir (Kum, 2011). Kıymalıoğlu ve Ayoğlu'na (2006) göre yığılma ekonomileri ilk kez Alfred Marshall tarafından tanımlanmış olup mekânsal olarak yakın yerleşmenin firma ve endüstriler için önemli yararlar doğurduğu Marshall (1920) tarafından ortaya konulmuştur. Yığılma ekonomileri, içsel bağlantılı bir ekonomide mal ve hizmet üretimlerinin mekânsal yakınlığından sağlanan yararlardır (Şentürk ve Kök, 2014). Kıymalıoğlu ve Ayoğlu'na (2006) göre ekonomik etkinliklerin belirli bir coğrafyada bir araya gelerek toplanmasını özendirici faktörler genel olarak "Marshallgil Dışsallıkları" olarak ifade edilerek açıklanır.

Yığılma ekonomilerinin çeşitli büyüklükte ve etkinlikte olmaları, yığılma sürecinde gerçekleşen coğrafi örüntüyü farklılaştırmaktadır ve böylece ekonomik birimlerin yerleşimleri mekânsal bir eş dağılım göstermemektedir (Kıymalıoğlu ve Ayoğlu, 2006). Bu durum kentlerdeki ekonomik etkinliklerin belirli bir coğrafyada toplanmasına yol açarak bölgesel gelişmenin farklılaşmasına yol açmaktadır. Kum'a (2011) göre ekonomik etkinliklerin belirli bir coğrafyada toplanarak yığılma ekonomilerini oluşturması; toplu üretim (kitle üretimi, içsel ekonomiler), ileri derecede uzmanlaşan

işgücü havuzunun bulunması, uzmanlaşmış girdi hizmeti sağlayan firmalar ve taşıma imkânlarını da içeren modern altyapının varlığının bulunması açısından firmalara yönelik önemli avantajlar sunmaktadır.

Suçin'e (2020) göre yığılma ekonomileri, yerelleşme ve kentleşme ekonomileri olmak üzere içi açıdan ele alınmaktadır. "Yerelleşme ekonomileri, belirli bir mekânsal alanda firmalar için dışsal, endüstri için içsel yararlar olması durumunda söz konusu olan yerelleşme ekonomileri, bir endüstrinin toplam çıktısında oluşan artışın firma maliyetlerini azaltması sonucunu yaratmaktadır" (Kıymalıoğlu ve Ayoğlu, 2006). Bir başka açıdan ise yerelleşme ekonomileri, belirli bir coğrafya üzerinde toplanan aynı ekonomik etkinliklere ait firmaların oluşturduğu yığılma ekonomileridir. "Kentleşme ekonomileri ise bir kent meydanındaki toplam çıktı artışının bütün firma maliyetlerini azaltması şeklinde izah edilmektedir" (Suçin, 2020). Yerelleşme ve kentleşme ekonomileri arasındaki en önemli fark; yerelleşme ekonomileri tek sektör ölçeğindeki firmalar açısından geçerli olurken, kentleşme ekonomileri kentin bütününe kapsayarak kentteki bütün firmaları açısından geçerli olmaktadır.

Yığılma ekonomilerinde ekonomik etkinliklerin uzmanlaşma eğilimi göstererek büyümesinde yerelleşme ekonomileri belirleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerelleşme ekonomileri firmalar açısından dışsal avantajlar sağlarken endüstriler için içsel avantajlar sağlamaktadır. Bu sebeple yerelleşme ekonomilerini ise içsel ekonomiler ve dışsal ekonomiler olmak üzere iki açıdan ele almak mümkündür.

1. İçsel Ekonomiler; üretim birimlerinin, piyasa şartlarına göre farklı büyüklükteki üretim tesisleri ile ilişkisine ve üretim tesislerinin maliyet etkisine bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Farklı büyüklükteki üretim tesislerinin kent ekonomisine farklı ölçeklerde katkısı vardır. Bu sebeple içsel ekonomiler, ekonomi girdi-çıktı dengesinin kurulmasında önemli etkenlerden birisidir. İçsel ekonomiler, olumlu içsel ekonomi ve olumsuz içsel ekonomi olmak üzere iki grupta incelenmektedir. Olumlu içsel ekonomiler üretim maliyetlerinin azalması yönünde bir etki yaratırken, olumsuz içsel ekonomiler üretim maliyetlerinin artması yönünde bir etki sağlamaktadır. Bu sebeple de içsel ekonomiler piyasa şartlarına bağlı olarak farklı ölçekteki üretim tesislerinin maliyetleri üzerinde doğrudan etkileri vardır.

İçsel ekonomiler bazı kaynaklarda ölçek ekonomileri olarak adlandırılmaktadır ve ölçek ekonomileri, belirli bir alanda yer alan firmanın ölçek açısından büyümesine bağlı olarak üretim miktarının artması olarak tanımlanmaktadır. “İçsel ölçek ekonomileri firmaların diğer firmalardan daha etkin üretim yapmasını sağlar, firmaların üretim yapması bölgedeki veya kentteki sanayinin gelişmesine neden olur” (Karaalp, 2008). Ölçek ekonomileri, piyasa hacminin büyümesine ve üretim miktarının artmasına bağlı olarak kent ekonomisine önemli avantajlar sağlamaktadır.

2. Dışsal Ekonomiler; farklı işlevlere sahip üretim tesislerinin birbirleri ile kurmuş oldukları ilişkiye bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Farklı işlevlere sahip üretim tesislerinin birbirleriyle kurmuş oldukları ilişki doğrudan hem piyasa şartlarının oluşmasında hem de kent ekonomisinin gelişmesinde bağlantılıdır. Türko ve Ersungur’a (2013) göre Marshall yapmış olduğu çalışmalarda dışsal ekonomiyi iki açıdan ele almaktadır. Birincisi çevredeki üretim miktarının yığılmasına bağlı olarak iş bölümüne dayanan ekonomiler, diğeri ise dünyadaki tüm üretim miktarlarının yığılmasına bağlı olarak bilgi üretimine dayanan ekonomiler olarak sınıflandırmaktadır.

İçsel ekonomilerde olduğu gibi dışsal ekonomilerde de bu ekonomiyi etkileyecek olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Olumlu dışsal ekonomiler, firmaların birbirleri ile kurmuş oldukları ilişkiye ve kamusal hizmet alanlarından yararlanılmasına bağlı olarak olumlu etkileri olmasına rağmen olumsuz dışsal ekonomilerde ise ulaşım-haberleşme olanaklarının ve altyapı hizmetlerinin eksikliği olumsuz etkileri neden olmaktadır. Bu sebeple de dışsal ekonomiler piyasa şartlarına bağlı olarak kent ekonomisinin olumlu ya da olumsuz etkilenmesinde doğrudan ilişkilidir.

Kentleşme ekonomileri ise insan topluluklarının ve ekonomik faaliyetlerinin bir araya gelmesiyle kurulan ekonomi ilişkisine bağlı olarak ortaya çıkarak yerleşme ekonomilerine göre işletmelere en çok fayda sağlayan ekonomi türü olarak görülmektedir. Kentleşme ekonomileri, piyasanın büyümesinde, enerji maliyetlerinin azalmasında, altyapı hizmetlerinin kullanılmasında, ulaşım bağlantılarının güçlenmesinde ve toplumların yapısındaki sosyo-kültürel etkisine büyük ölçüde fayda sağlamaktadır. Kentleşme ekonomileri içsel ve dışsal ekonomi türlerinden farklı olarak belirli firmaların uzmanlaşmasından değil bütün kentsel alanların entegre olmasıyla kent ekonomisinin büyümesidir.

Kentleşme ekonomilerinin kapsadığı alanlar; büyük bir piyasanın oluşması, emek piyasalarındaki gelişmeleri, ticari ve finansman kurumları ile bankaların varlığı nedeni ile daha ucuz sermaye edinimi, ulaşımdaki iyileşmeleri, muhasebe, danışmanlık, reklâm şirketleri gibi uzmanlaşmış hizmet birimlerinden kolayca yararlanabilme olanakları, sosyal ve kültürel etkinlikler ile boş zamanları değerlendirebilmek için olanakların varlığı, kamu hizmetlerinde ölçek ekonomilerinin ortaya çıkışı, özellikle de artan talep ile birlikte enerji maliyetindeki azalmalar şeklindedir (Şentürk ve Kök, 2014). Kentleşme ekonomilerinin sağladığı avantajlar ise; belirli bir mekanda nüfus yoğunluğunun oluşması, firmaların gelişmesi, piyasanın kapasite hacminin artması, ulaşım bağlantılarının güçlenmesi, sektörlerin entegre olmuş biçimde uzmanlaşması, finansal ve ticari kuruluşların artması, bilgi üretimine bağlı olarak teknolojinin gelişmesi, ülkelerarası pazar alanlarının çoğalmasi olarak sıralanabilir.

Yerelleşme ekonomilerinde bir firma aynı endüstri içindeki yerel firmalardan yararlanırken, kentleşme ekonomilerinde bir firma bütün bir kent ölçeğinden ve endüstri çeşitlenmesinden yararlanmaktadır. Yerelleşme ve kentleşme ekonomilerinde gelişmiş bölgelerde faaliyet göstermenin koşullu yararları söz konusudur. Kent ölçeği yığılma ekonomilerinin basit bir göstergesi olarak varsayılırsa, kentin ölçeği net yığılma ekonomileri pozitif olduğu sürece büyüme göstermektedir. Sonuçta, bölgeler arasında hiyerarşik bir yapı, bir yanda yerelleşme ekonomilerinin hâkim olduğu küçük ve orta çaplı yerleşimler, diğer yandan kentleşme ekonomilerinin hâkim olduğu büyük gelişmiş merkezler ortaya çıkmaktadır (Şentürk ve Kök, 2014; Küçüker, 1998).

Şenbil'e (2012) göre kent ekonomisi, kentsel alanlarda, anakentlerde ve hatta kent bölgelerde hane halklarının, firmaların ve sermayenin mekânsal düzenini, bunların farklı arazi kullanımlarıyla bağlantılı dışsallıkları ve birbirleriyle olan etkileşimlerini düzenleyen kamu politikalarını vurgulamaktadır (Sezer ve Kayan, 2019). Sezer ve Kayan'a (2019) göre kent ekonomisini yığılma, dışsallık, ölçek ve rant bileşenleri oluşturmaktadır. Yığılma ekonomilerini açıklarken kent ekonomisinde yığılma, dışsallık ve ölçek ekonomileri üzerinde durulmasına rağmen bu kavramlar hakkında özet bir şekilde tekrar bahsedilmesinde fayda bulunmaktadır.

1. Ekonomide Yığılma; bir merkez çevresinde öncelikle ekonomik işlemlere ait grupların yer seçmesi ve sonra da diğer kamusal hizmet alanlarının bulunmasıyla farklı

nitelikteki işlevlerin birbirleri ile kurmuş oldukları yoğun ilişki olarak tanımlayabiliriz. Bir kent ekonomisinin gelişmesi ancak farklı büyüklükteki ve nitelikteki ekonomik işlevlerinin birbirleriyle kurmuş oldukları güçlü bağlantılar ile gerçekleşmektedir.

2. Ekonomide Dışsallık; ekonomik, siyasi, toplumsal ve hukuki bir kişinin yapmış olduğu üretim veya tüketim faaliyetinden ortaya çıkan artı ve eksi durumlarının diğer bireylere olan etkisi olarak tanımlanabilir. Bu sebeple de bu yansımalar olumlu ya da olumsuz etkilere ortam sağlayabilmektedir. Olumlu dışsallıkta, maliyet miktarının az olduğu saptanırken; olumsuz dışsallıkta ise maliyet miktarının fazla olduğu göze çarpmaktadır. Kısaca ekonomide dışsallık, üretim ve tüketim miktarının az ya da fazla olmasına bağlı olarak olumlu ve olumsuz dışsallık olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Kentsel Ölçek; bir ülkenin kentsel gelişimi ancak ekonomik işlevlerin coğrafyada yer seçmesiyle mümkündür. Kentsel ölçek kavramı ekonomik işlevlere bağlı faaliyetlerinin büyüklüğüne ve üretim-tüketim ilişkisine bağlı olarak değişim göstermektedir. Kentlerde yer alan faaliyetlerin ekonomik verimliliği ve kentsel alanın fiziksel boyutu kentsel ölçeğin büyüklüğünün saptanmasında öncü rol oynamaktadır. Daha sonra kentlerde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik mal ve hizmet altyapı olanaklarının geliştirilmesiyle farklı orandaki ölçeklere bağlı olarak kentsel gelişim sağlanmaktadır.

4. Kentsel Rant; Marx'ın (1990) tanımlamasına göre rant, "artık kârın toprak rantına dönüşmesidir". Rantın oluşması sürecinde kapitalist çiftçi, belirli bir kira karşılığında toprak sahibine sermayesinin bir kısmını ödemektedir. Sermayenin faizi toprağa yatırılırsa rantın artırılması söz konusu olmaktadır. Toprağın satışında bu fark toprağın fiyatına eklenmektedir (Sezer ve Kayan, 2019). Bir açıdan da kentsel rant kavramı toprağın verimli ya da verimsiz olmasına ilişkin olarak değişebilen bir kâr sağlama aracı olarak görülmektedir. Günümüzde bazı kentlerde rant üzerinden sermaye sahipleri kârlarını maksimize etmeye başlamıştır. Bu sebeple de tarım, sanayi ve hizmetler sektörünün yanında inşaat sektörü önemli yatırım aracı olarak görülmeye başlanmıştır. Ayrıca ekonomik işlevlerin farklı büyüklükte kentlerde yer seçmesiyle ve kentlerde yapılan imar çalışmaları verimli ya da verimsiz topraklardan kâr elde edilmesine olanak sağlamaktadır (Sezer ve Kayan, 2019).

İktisadi faaliyetlerin belirli bir coğrafyada yığılması ve bu yığılmaların yarattığı mekânsal etkiler kent ekonomileri için büyük önem taşımaktadır (Müderrişoğlu ve Korten, 2015). Kent ekonomisinin gelişimi ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile doğru orantılıdır. Ayrıca kentsel gelişimin sağlanmasında kent ekonomisinin önemi büyüktür. Çünkü firmaların farklı nitelikte ve büyüklükte mekânlarda yer seçmesi kentsel gelişimin sağlanması yönünde etkileri bulunmaktadır. Kent ekonomisi kentsel işgücü piyasasına bağlı olarak farklılaşmaktadır. Kentsel işgücü piyasası firmaların üretkenliğine ve rekabet gücüne bağlı olarak kent ekonomisini etkilemektedir. Bu durum ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin farklılaşmasına yol açmaktadır.

1.2. Kentleşme ve Ekonomik Gelişim

Kaygalak ve Işık'a (2007) göre küreselleşmenin kentleşme süreci üzerindeki etkisi her şeyden önce küresel ölçekte ekonomik üretim sürecinin coğrafi anlamda yer değiştirmesi ve üretim ilişkilerinin değişmesiyle ilgili olduğu ortaya konulmaktadır. Zamana bağlı olarak teknolojinin gelişimi ve üretim yapısındaki değişiklikler sanayi alanlarının farklı coğrafyada yer seçmesine neden olmuştur. Küreselleşmenin etkisiyle hem üretimin yapısında hem de sektörlerin yapısında bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Bu dönüşümü sağlayan iki önemli etken vardır. Bunlardan birincisi mal ve hizmetlerin uluslararası her alanda serbestçe dağıtılması, diğeri ise teknolojinin istisnasız her alanda kullanılmasıdır. Yeni üretim biçimlerinin ortaya çıkmasıyla üretim faaliyetleri farklı coğrafyalarda yer seçmeye başlamıştır. Böylelikle yeni ekonomik modellerin ortaya çıkmasıyla kentleşme farklı bir boyuta ulaşmıştır.

Küreselleşmenin etkisiyle ve yeni ekonomik modellerin ortaya çıkması kentleşme süreçlerini etkileyen ekonomik unsurlar ile doğrudan bağlantılıdır. Kurt'a (2018) göre kentlerin gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesinde ekonomik unsurlar etkilidir. Kentler, ekonomik işlevlerinin merkezi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentleşme süreçlerini etkileyen ekonomik unsurlar; coğrafi çevre faktörleri, sosyo-kültürel değişim, sermaye birikimi, kentsel işgücünün yapısı ve teknoloji kullanım oranları olarak sıralanmaktadır.

- **Coğrafi çevre faktörleri;** kentleşme kavramının gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Doğal çevre faktörleri kentsel alanın geliştiği topografya özellikleri, iklim çeşitliliği, toprak yapısı ve bitki örtüsünü içermektedir. Kent ekonomisinin gelişmesinde istisnasız coğrafi çevre faktörlerinin etkisi göz ardı edilemez. Coğrafi

çevre faktörlerine bağlı olarak hem kentsel kullanım alanlarının yer seçimi hem de kent makraformunun oluşumu önemlidir. Farklı coğrafyalarda bulunan verimli toprakların işletilerek kullanılması kent ekonomisinin gelişmesinde önemli yer tutmaktadır.

- **Sosyo-kültürel değişme;** üretime dayalı olarak kentleşme sürecinin etkisiyle farklı topluluklara ait bireylerin uzmanlaşması olarak adlandırabiliriz. Kentleşme, toplumsal dönüşüme neden olduğundan dolayı kentlerdeki mekân olgusunun değişimi kentlerdeki sosyo-kültürel yapısının değişmesinde aktif rol oynamaktadır. “Kentler, tarihsel süreçte sosyo-kültürel değişimleri biçimlendiren, ekonomik ve demografik açılardan farklı görünümdeki yaşam mekânları olmuşlardır” (Kurt, 2018). Kentler, insanlar ve çevresindeki yapılar arasında ilişki kuran mekânlar üretmektedir. Bu mekânlar gerekse üretim odaklı mekânlar gerekse tüketim odaklı mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylelikle kentsel mekânların toplumların yapısındaki dönüşüme kaynak sağlayan bir yapısı bulunmaktadır. “Bu süreçte kent bir taraftan, içinde yaşayan bireylerin sahip olduğu değerleri dönüştürürken, diğer taraftan da dönüşen değerlerle kent yeni bir kimlik kazanmaktadır (Kurt, 2018; Oğurlu, 2014).
- **Sermaye birikimi;** kentler zaman içerisinde kentleşmenin etkisiyle sermaye birikiminin artırıldığı mekânlara dönüşmeye başlamıştır. Küreselleşmenin ortaya çıkmasıyla mal ve hizmetlerinin kolay bir şekilde istenilen yerlere taşınması, küresel pazar içerisinde sermaye yatırımlarının kentlerde artırılması yoluna gidilmiştir. “Bu süreçte artık kentler, coğrafi sınırları aşan uluslararası ekonomik faaliyetlerin örgütlenmesinin mekânsal bir parçası haline getirilmektedir (Kurt, 2018; Kiper, 2007). Böylelikle kentler arasında sermaye sahiplerini yatırım yapmaları için kentler odak noktası haline gelmektedir. David Harvey’e göre sermaye yatırımlarının bir döngüsü vardır. Bu döngü sanayi sektörü, inşaat sektörü ve hizmetler sektöründen oluşmaktadır. Kısaca bu döngüden bahsederek sermaye sahipleri sanayi devriminin gerçekleşmesiyle yatırımlarını sanayi alanlarını kaydırmıştır. Bir süre bu sektörde yeterli miktarda kâr maliyetlerini artırdıktan sonra sermaye sahipleri yatırımlarını inşaat sektörüne kaydırmıştır. Sonra inşaat sektöründe sermaye sahipleri kârlarını maksimize ettikten sonra sermaye sahipleri yatırımlarını hizmetler sektörüne kaydırmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle ve

küreselleşmenin etkisiyle hizmetler sektörü günümüzün en önemli yatırım sermayelerinin bulunduğu sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısacası sermaye birikimi sermaye sahiplerinin kârlarını artırmak için kullanılan bir ekonomi aracı olarak karşımıza çıkmaktadır.

- **Kentsel işgücünün yapısı;** üretim sistemlerinin gereksinimlerine ve teknolojinin gelişimine bağlı olarak dönüşüm içerisinde girmektedir. Sanayileşmenin etkisiyle kırsal kesimlerden kentlere yoğun bir göç hareketliliği başlamıştır. Bu durum doğrudan kentsel işgücü ile ilişkilidir. Sanayi ve hizmetler sektörünün sürekli olarak kendini yenilemesi ve geliştirmesiyle istihdam kavramını ortaya çıkarmıştır. Sanayi devrimi ile kırsal kesimden birçok insan iş olanaklarının kentlerde fazla olmasını öngörerek göç etmeye başlamıştır. Bu durumda sanayi alanlarında istihdamın artmasına neden olmuştur. Sanayi alanlarında çalışacak işgücü yapısının dolmasıyla ve teknolojinin gelişmesiyle hizmetler sektöründe istihdam açığı ortaya çıktığı görülmektedir. Ancak günümüzde hizmetler sektörü de dâhil olmak üzere neredeyse diğer sektör alanlarında da kentsel iş gücü olanakları azalmaktadır. Bu durum kentsel işgücünün yapısında bir dönüşüme neden olmaktadır. Hızlı nüfus artışından dolayı nitelikli işgücünün azalması ve ekonomideki istikrarsızlık hem kentlerin hem de ülkelerin ekonomik yapılarındaki değişimine ortam hazırlamaktadır. “Kentın nüfus yapısının içinde yer alan kentsel işgücü niteliğinin ekonomik gelişim faktörü olarak belirleyici bir fonksiyonu bulunmaktadır” (Kurt, 2018).
- **Teknoloji kullanım oranları;** küreselleşmenin etkisiyle birlikte üretim ve tüketime dayalı kentlerin gelişmesinde teknoloji kullanımları vazgeçilemez bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojiye dayalı üretim biçimleri kentlerin biçimsel olarak değişmesine sebep olmuştur ayrıca kentlerdeki mekân olgusunu da dönüştürmüştür. İlk başta teknolojinin sanayi tesislerinde kullanılması hem seri üretime geçilmesine hem de yeni üretim işlevlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Sonra teknoloji kullanım oranlarının artmasıyla modern kent olgusu ortaya atılmıştır. Modern kentten kasıt üretim mekanizmaları, kentsel altyapı hizmetleri, ulaşım bağlantıları, haberleşme araçları, inşaat yapım teknikleri gibi günlük olarak kullandığımız birçok kentlerde yer alan işlevler modern bir yapıya bürünerek karşımıza çıkmaktadır. “Üretimden, istihdama, altyapıdan bilgi yönetimi

ve transferine, eğitimden, eğlence, enerji yönetimi, çevre kirliliği kontrolüne, güvenlik, haberleşme, etkin vergi tahsili, ulaşımın koordinasyonu, kent içi trafik, materyal ve insan kaynaklarının etkili kullanımı alanlarına ve bunlar dışında daha birçok alanda etkisi olan bir unsurdur” (Kurt, 2018).

Mal ve hizmetlerin üretimi kent ekonomisi ile doğrudan ilişkilidir. Kent ekonomisinin ise gelişmesinin temeli ekonomik kurumlara dayanmaktadır. Kentlerde insanların temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ancak ekonomik yaşam ile mümkündür. Ekiz’e (2015) göre ekonomik kuramların temelini; Kamu Faydası Kuramı, Keynes’in Genel Kuramı, Kuznets Paradoksu ve İlişki-Genel Kuramı oluşturmaktadır. Ekonomik kuramların ortaya çıkması ve kentleşme kavramının gelişimi sermaye birikiminin kentlerde toplanarak yapılı çevrenin üretilmesine yol açmıştır. Bu durum mekânın şekillenmesine sebep olmuştur. Sermaye birikiminin kentleşmesi üretim faaliyetlerinin çeşitlenmesine yol açarak sektörel çeşitliliği artırmaktadır. Kentleşme süreçlerini etkileyen ekonomik unsurlar sıralanırken sermaye birikiminden bahsedilmesine rağmen kapitalist üretim biçimi açısından sermaye birikiminin öneminden tekrar bahsetmekte fayda bulunmaktadır.

Harvey’e göre kapitalizm kendini sürdürebilmek ve yeniden üretmek için kentleşmek zorundadır (Gündüz, 2020). Kapitalizm akımının etkisiyle sermaye birikimleri kentlerde yoğunlaşmaya başlamıştır. Bu yoğunlaşma yapılı çevrenin üretilmesine sebep olmuştur. Kapitalizm sürekli kendini yenileyen ve geliştiren yapısıyla üretim alanlarının çeşitlenmesine ortam hazırlamıştır. Sermaye sahibinin karını artırabilmek için sektör faaliyetlerine yatırım yapması sermaye birikiminin kentlerde yoğunlaşmasına sebep olarak bölge-kent ekonomisinin gelişmesine ortam hazırlamıştır.

2. BÖLÜM

EKONOMİK COĞRAFYADA SEKTÖRLERİN YIĞILMASI

2.1. Yığılma Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Yığılma kavramını kısaca tanımlarsak sanayi, inşaat, ticaret, turizm, hizmetler sektörü gibi sektörlerin belirli bir coğrafyada yer seçtiği ve bu sektörlerle ait alt sektör gruplarının belirli bir alanda yoğunlaştığı mekânlar olarak görebiliriz. Yiğit'e (2014) göre yığılma yaklaşımı ile ilgili ilk çalışmalar Alfred Marshall tarafından 1890 yılında Marshall'ın "Principles of Economics" adlı eserinde ortaya konulmuştur. Küreselleşmenin etkisiyle yığılma faaliyetleri gelişim göstermeye başlamıştır ve Michael Porter tarafından 1990 yılında "Ulusların Rekabet Üstünlüğü" kitabında "Elmas Modeli (Diamond Model)" ortaya çıkarılarak kümelenme kavramı gündeme gelmiştir (Sarıtaş ve Tunca, 2017). Porter tarafından ortaya konulan bu model ile yığılma kavramı yerini kümelenme kavramına bırakmaya başlamıştır. Kümelenme kavramı ile firmaların rekabete dayalı bir büyüme gerçekleştirerek belirli bir coğrafyada yoğunlaşma gösterdiği vurgulanmıştır.

Paul Krugman tarafından 1991 yılında "yeni ekonomik coğrafya" yaklaşımı ortaya çıkarılarak coğrafi alanda çeşitli iktisadi yığılmaların nasıl açıklanacağı ile ilgilenmektedir (Ballı, 2019). Kümelenme kavramı; Marshall tarafından (1890) yığılma kavramının ortaya konulması, Porter tarafından (1990) elmas modelinin ortaya çıkarılmasıyla kümelenme yaklaşımının öne sürülmesi ve akabinde Krugman tarafından (1991) yeni ekonomik coğrafya yaklaşımının ortaya konulması ile yığılma kavramı tarihsel gelişim göstermiştir.

Şen'e (2016) göre Alfred Marshall tarafından 1890'lı yıllarda sanayi bölgeleri üzerine yapmış olduğu yığılma çalışmaları "belirli bir mekânda firmaların yer seçmesinin önemli faydaları olduğunu" öne sürmesiyle yığılma kavramının gelişmesi yönünde bir yaklaşım izlediği görülmektedir. Marshall tarafından yığılma yaklaşımı

“Marshallgil Dışsallıkları” başlığı altında incelemiştir. Fujita’ya (1989) göre Marshallgil Dışsallıkları, ekonomik işlevlere sahip firmaların toptan üretim, nitelikli işgücü, girdi hizmetleri ve taşıma olanakları gibi faktörlere bağlı olarak firmaların bir araya gelmesi olarak tanımlanmaktadır. Marshall’ın bu yaklaşımı aynı ya da benzer üretim işlevlerine ait firmaların bir araya gelmesiyle bir nitelikli işgücü havuzunu oluşturacağını ortaya koymaktadır (Şen, 2016). Nitelikli işgücü havuzu, firmalar için vasıflı işçi temini sağlayarak firmaların verimlilik artışını olumlu yönde etkilemektedir. Başka bir açıdan ise Marshallgil Dışsallıkları, tedarikçilerin uzmanlaşacağı bir bölge ortaya koymaktadır. Bu durum “bölgedeki uzmanlaşmış tedarikçiler ve artan ihtisaslaşma uzun vadede girdi fiyatlarını düşürmekte ve üretkenliği artırmaktadır” (Şen, 2016; Alsaç, 2010).

Marshall’a (1890) göre; ekonomik faaliyetlerin belirli bir coğrafi alanda yoğunlaşması sonucu maliyetlerin azalması yığılma ekonomilerini meydana getirmektedir. Marshall, şirketler arasında bilgi transferi ve paylaşımı, işgücü piyasası havuzu oluşturma ve ortak altyapı sonucu maliyetlerin azalmasını yığılma oluşumuna teşvik eden ekonomik kaynaklar olarak tanımlamıştır (Araz, 2020). Bu durum aynı ya da benzer üretim faaliyetlerine ait firmaları ve bu firmaların belirli bir coğrafyada yer seçmesi yığılma kavramını ortaya çıkarmaktadır. Aynı üretim faaliyetlerinin bir araya gelerek oluşturdukları yığılmalar, firmalar için önemli avantajlar sağlamaktadır.

Bir başka açıdan ise Tiryaki’ye (2015) göre Marshall, firmaların verimli üretim yapısı yapmadığını sorgulayabilmek için firmaların verimli üretimin nedenlerini işgücü havuzu, ihtisaslaşmış tedarikçiler ve bilginin yayılması olarak bu sebeplere bağlamıştır. Bu üç sebep dışsal ekonomileri oluşturmaktadır. Yığılma yaklaşımı ise Marshall tarafından dışsal ekonomiye bağlı olarak gelişme göstermeye başlamıştır. Marshall’ın bu yaklaşımı “bölgedeki uzmanlaşmış tedarikçiler ve artan ihtisaslaşma uzun vadede girdi fiyatlarını düşürmekte ve üretkenliği artırmaktadır” (Yiğit, 2014). Kızıl’a (2018) göre firmaların yer seçiminde rol oynayan bu dışsal ekonomiler, aynı endüstrinin ortak bir alanda yerleşmesi sonucu ortaya çıkan “yerleşme ekonomileri (localization economies)” ve farklı endüstrilerde yer alan firmaların ortak bir alanda toplanması sonucu ortaya çıkan “kentleşme ekonomileri (urbanization economies)” şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Yiğit'e (2014) göre Paul Krugman tarafından 1991 yılında uluslararası ticaret teorileri üzerinde inşa edilen ve "yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı" ortaya çıkarılmıştır. Yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı, ticaret teorilerine ve ekonomik coğrafyaya ilişkin ögelerin izlerini barındırmaktadır. Fujita ve Krugman'a (2004) göre yeni ekonomik coğrafya (YEC) paradigmasının amacı coğrafi mekânda meydana gelen çok çeşitli ölçeklerdeki ekonomik yığılmanın oluşumunu monopolistik rekabet, dışsal ekonomiler ve artan getiriler gibi mikro ekonomik kavramlar çerçevesinde matematiksel modellemeler kurarak açıklamaktır (Yiğit, 2014).

Yiğit'e (2014) göre yeni ekonomik coğrafya yaklaşımına göre ekonomik faaliyetlerin bölgesel yapılanması iki zıt gücün sonucudur. Bu güçler yoğunlaşmayı sağlayan (merkezi) ve dağılmaya neden olan (merkezkaç) güçlerdir. Yoğunlaşmayı sağlayan güçler ekonomik faaliyetlerin yığılmasını sağlayan işgücü pazarı havuzu, teknolojik yayılmalar, ara mal arzı ve pazar büyüklüğünü içeren Marshall'ın dışsallıklarıdır. Merkezkaç ya da dağıtıcı güçler ise işgücünün hareketsizliği, arazi kiralalarının artışı ve artan yoğunlaşmanın neden olduğu sıkışıklık veya çevresel problemlerdir (Yiğit, 2014; Bekele ve Jackson 2006). Bir başka açıdan ise ekonomik faaliyetlerin kentlerdeki mekânlarda yer seçmesi, birbirine zıt olan merkezci (yığılma) ve merkezkaç (dağılma) kuvvetlerinin karşılıklı etkileşimi olarak ifade edilebilir. İmer'e (2015) göre ekonomik coğrafya, ekonomik işlevlerin neden kentlerde toplandığı ya da yığıldığına ilişkin sorulara yanıtlar aramaktadır. İmer'e (2015) göre Krugman çalışmasında, bir ülkenin bölgelerinin nasıl sanayileşmiş (merkez) ve tarımsal (çevre) olarak birbirinden ayrılabilmesini incelemiştir. Krugman'a (1991) göre bölgelerin merkez-çevre olarak ayrılması taşıma maliyetlerine, ölçek ekonomilerine ve imalat sanayiinin milli gelirdeki payına bağlıdır (İmer, 2015). Bu sebeple ekonomik işlevlerin büyük bir kısmı kentlerdeki belirli coğrafi alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Yeni ekonomik coğrafya teorisinde tüm mekânsal ekonomi, genel denge anlayışı ile modellenmektedir. Bu yaklaşım yeni ekonomik coğrafya teorisini, geleneksel yerleşim teorisi ve ekonomik coğrafyadan farklılaştırmaktadır. Firma düzeyindeki artan getiriler ya da bölünmezlikler, ekonominin arka bahçe kapitalizmine dönüşmesini engellemektedir. Ayrıca artan getirilerin varlığı eksik rekabet piyasasının geçerli olduğunu göstermektedir. Taşıma maliyetleri, mekânı önemli hale getirmektedir. Ayrıca teoride, üretim faktörlerinin ve tüketicilerin mekânlar arasındaki hareketliliği, yığılma

için bir ön koşul oluşturmaktadır (İmer, 2015). Yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı ile sektörlerin neden yoğunlaşma eğilimi gösterdiği incelenerek bölgesel olarak iktisadi başarının nasıl gerçekleştiği ortaya konulmaktadır.

2.2. Bölgesel Gelişmede Yığılma Faaliyetinin Önemi

Birçok alanda bölge kavramı üzerine farklı tanımlar yapılarak bölgenin nasıl bir oluşum olduğu yönünde açıklamalar yapılmıştır. Kentlerin sosyal, ekonomik ve coğrafi yapısı bölge kavramlarının farklılaşmasına yol açmaktadır. Kızıl'a (2018) göre bölge kavramı, kendi sınırları içinde coğrafi, tarihi, etnik ve ekonomik açılardan benzerlikler gösteren, bu benzerliklerle diğer alanlardan ayrılan yer olarak tanımlamak mümkündür. Bir başka açıdan ise bölge kavramı, belirli bir coğrafyada benzer ya da farklı niteliklere sahip mekânların bir araya gelmesi oluşturmuş oldukları mekânsal organizasyon olarak tanımlanabilir. Bir ülkedeki bölge sınırlarının çizilmesi, ekonomik yapı, sosyo-kültürel yapı, coğrafi koşullar ve siyasi yapısına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bu değişiklikler bölge tanımını farklılaştırarak mekân olgusunun değişimine ortam hazırlamaktadır. Bölge oluşumu, ekonomik işlevlerin faaliyetlerine bağlı olarak oluşmaktadır ve diğer bölgeler arasında farklılıklara yol açmaktadır. Ayrıca bir bölgedeki iktisadi başarının ölçülmesi ekonomik işlevlerin gelişmişlik düzeylerine bakılarak ölçülmektedir. Kızıl'a (2018) göre bölge kavramının "coğrafi alan", "sosyo-ekonomik ve kültürel yapı" ile "yönetsel bir birim olması" gibi üç ana bileşeni bulunmaktadır. Bu üç ana bileşene bağlı olarak bölgeler arasında farklılık görülmesine yol açarak bölgeler arasında gelişmişlik düzeyleri farklılık göstermektedir.

Taş'a (2006) göre bölge kavramı tanımları ve bölge ayrımları ile ilgili gelişmeler 1941'li yıllarda Birinci Coğrafya Kongresi ile o dönemin şartları ve coğrafi-iklim özellikleri göz önüne alınarak Türkiye 7 büyük coğrafi bölgeye ayrılmıştır. 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatının kurulmasıyla bölgelerin sınıflandırılması üzerine yoğun çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. "1981 yılında Avrupa Birliği İstatistik Bürosu (EUROSTAT) tarafından, Avrupa Birliği ülkelerini istatistik bölgelere ayırmak amacıyla NUTS bölgeleri oluşturulması kararı alınmıştır. 1988 yılında AB mevzuatına dâhil edilen bu karar ile birliğe üye ülkeler ile aday ülkelerde NUTS bölge sistematığının kullanılması zorunlu hale getirilmiştir" (Taş, 2006). Türkiye, Avrupa Birliğine girebilmek için 2000'li yıllarda NUTS Bölgeleri oluşturulması yönünde

kararlar almıştır. 2002 yılında Türkiye’de bölgelerin sınıflandırılmasına yönelik Devlet Planlama Teşkilatı ve Devlet İstatistiki Enstitüsü katkılarıyla “İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırılması” oluşturularak Türkiye İBBS bölgelerine ayrılmıştır. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırılması ile bölgesel istatistik verilerinin toplanarak analiz edilmesini, bölgelerin sosyo-ekonomik yapılarının belirlenmesini ve bölgelerarası ekonomik gelişmişlik düzeylerinin karşılaştırılması yönünde çalışmalar ortaya koyulmaktadır. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırılması kaynaklarda İBBS ya da NUTS kısaltmaları ile ifade edilmektedir.

İstatistiki bölge birimleri sınıflandırılmaları ile Düzey-I, Düzey-II ve Düzey-III bölge birimleri oluşturulmuştur. Kentlerin başta ekonomik, sosyal ve coğrafi yapı özelliklerine bakılarak sonra da nüfus büyüklükleri ve bölgesel kalkınma yönündeki stratejileri analiz edilerek bölge birimleri oluşturulmuştur. Düzey-I bölgeleri (NUTS-I) 12 adet, Düzey-II 26 adet ve Düzey-III bölgeleri 81 adet bölge biriminden oluşturulmuştur. “Düzey-III kapsamındaki İstatistiki Bölge Birimleri 81 adet olup il düzeyindedir. Düzey-II İstatistiki Bölge Birimleri, Düzey-III kapsamındaki komşu illerin gruplandırılması sonucu tanımlanmış olup, 26 adettir. Düzey-I İstatistiki Bölge Birimleri ise Düzey-II İstatistiki Bölge Birimlerinin gruplandırılması sonucu tanımlanmış olup, 12 adettir (Karaalp, 2008).

İBBS ya da NUTS bölgelerinin sınıflandırılması ile kent dinamikleri ortaya koyularak bölgesel gelişimin ve ekonomik kalkınmanın hangi ölçütlere bağlı olarak başarılı olacağı ve sosyal refah seviyesinin nasıl artırılacağına ilişkin çıkarımlar ortaya konulmaktadır. “AB bölgesel politikasının oluşturulmasında, göstergelerin ve istatistiki değerlerin sunumunda, bölgelerin planlanması ve bazı programların uygulanmasında, bölgesel teşviklerin dağıtımında hep NUTS ya da İBBS sınıflandırılması esas alınmaktadır” (Kızıl, 2018). Ayrıca bölge sınıflandırılması ile gelir dağılımı eşitsizliğinin azaltılmasına ve kentlerde yer alan kaynakların verimli bir şekilde nasıl kullanılacağına ilişkin kararları da bizlere sunmaktadır. İBBS ile bölge sınırlarının çizilmesinde bölgelerin ya da kentlerin coğrafi koşulları, nüfus yoğunluğu, politika önerileri, siyasi ve sosyal yapısı gibi unsurlar önemli yer tutmakta iken kentlerin veya bölgelerin ekonomik yapısı diğer unsurlara kıyasla daha çok ön planda görülmektedir. Bölgelerde yer alan kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasıyla ve ekonominin

kalkınması yönünde yapılan çalışmalarda bölgesel gelişimin sağlanmasında etkenlerin ekonomik yapısı önemli ölçüde etkili olmaktadır.

Ekonominin bölgesel olarak gelişmesinde sektörlerin yığılma eğilimi göstermesi büyük ölçüde katkı sağlamaktadır. Çünkü sektörel yığılmalar, yığılma ekonomilerinin gelişmesine imkân sağlamaktadır. Yığılma faaliyetleri tarım sektöründen sanayi sektörüne, sanayi sektöründen hizmetler sektörüne ve hizmetler sektöründen bilgi teknolojileri sektörüne kadar neredeyse her alanda hem kent ekonomisinin gelişmesinde hem ülkelerin bölgesel olarak gelişim göstermesine yardımcı olmaktadır. Bölgesel gelişme ise bölgelerin ekonomik açıdan gelişmişlik düzeylerini artırması yönünde atılmış oldukları adımlar neticesinde farklılık göstermektedir. Ekonomik aktivitelerin mekânda yer seçimi bölgesel gelişmedeki farklılıkları ortaya çıkarmaktadır.

Bölge bilimi yaklaşımı, bölgesel farklılıkların nedenlerini ortaya koyabilmek ve bölge planlarının hazırlanmasıyla bu farklılıkların nasıl azaltılacağına dair kararları saptayacak bilimsel çalışmaları ortaya koymaktadır. Dericioğlu'na (1988) göre bölge planlama biliminde ilk esinlemeler genel büyüme kuramının Perroux (1955) tarafından büyüme kutupları kavramına dönüştürülmesine ve bunun Hirschman (1958) ve Myrdal (1957) tarafından geliştirilmesine dayanır. Bu kuramdan yola çıkarak ekonomik büyüme, belirli bölgelerde aynı biçimde görülmeyerek bazı bölgelerde ekonomik büyüme kutuplaşma özelliği göstererek büyüme gerçekleştirmektedir. Bir başka açıdan ise ekonomik büyüme, belirli bölgelerde kutuplaşma eğilimi göstererek gerçekleşmektedir. İmer'e (2015) göre Perroux tarafından öne sürülen büyüme kutupları yaklaşımı Boudeville tarafından geliştirilen, "Homojen Bölge", "Kutuplaşmış Bölge" ve "Plan Bölge" şeklinde bölgeleri sınıflandırarak "ekonomik mekân" olarak çoğu kaynaklarda ifade edilmektedir.

Homojen Bölge, bir ülkedeki aynı gelişmişlik düzeylerine sahip bölgelerin bir araya gelerek bölgeler arasındaki farklılıkları en aza indirmek için oluşturmuş oldukları bölgelerdir. Bir ülkede homojen bölge oluşumu içerisinde bulunan bölgeler, ekonomik, sosyal ve siyasi yapılarının benzerlik oranına göre bir araya gelmektedir. Homojen bölge ile bölgelerin mevcut durumu göz önüne alınarak bölgeler arasındaki gelişmişlik düzey farklılıkları en aza indirilmesi hedeflenmektedir. İmer'e (2015) göre **Kutuplaşmış Bölgede**, farklılaşmış mekân unsurları arasındaki fonksiyonel ilişkiler ön

planda tutulmaktadır. Kutuplaşmış bölge ile bölgelerin kent merkezi ve çevresiyle kurmuş oldukları fonksiyonel ilişkilerin boyutları farklılık göstermektedir. Dericioğlu'na (1988) göre bölgelerde kutuplaşma eğilimini, olumlu yayılma etkileri ve olumsuz kutuplaşma etkileri olmak üzere iki açıdan incelemek mümkündür. “Olumlu yayılma etkileri merkezden az gelişmiş yörelere yeni buluşların (innovations) yerleşmesi, yeni yatırım olanaklarının doğması ve yeni pazarların açılması türünde sıçrarlar. Olumsuz kutuplaşma etkileri ise yetenekli iş gücünün, yerel tasarrufların ve diğer kaynakların çevreden merkeze kaçması şeklinde görülür. “Büyüme kutbu kuramında genel kam, başlangıçtaki bölgesel farklılıkları arttırıcı bu olumsuz etkilerin zamanla olumlu etkiler tarafından bastırılacağı ve giderek bölgesel dengenin sağlanacağıdır” (Dericioğlu, 1988).

Plan Bölgeler ise, bölgesel gelişim sürecine katkı sağlayacak ekonomik kararların ve politikaların uygulanmasına yönelik mekânsal organizasyonlar üzerinde yapılan düzenlemeleri kapsamaktadır. Plan bölgelerin oluşumunda merkezi ve yerel kurumlar önemli yer tutmaktadır. İmer'e (2015) göre plan bölge, iktisadi kalkınma planlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını kolaylaştırmak ve ülke düzeyinde bir gelişmeyi sağlamak amacıyla saptanan bölgelerdir. Ağırlıklı olarak bölgesel gelişimin başarılı bir şekilde gerçekleşebilmesi ancak kutuplaşmış bölgeler ile plan bölgelerin bir arada sentezlenmesine bağlı olarak sağlanabilmektedir. Bölgesel gelişimin sağlanabilmesi için bu üç bölge kriterinden en az birinin bulunması kentlerin mekânsal yapısına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bu sebeple mekân faktörü bölgesel gelişimin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinde kilit rol oynamaktadır.

Müderrişoğlu ve Korten'e (2015) göre sektörlerin yığılma durumları ekonomik etkinliklerin yer seçimine bağlı olarak mekânın biçimlenmesinde önemli bir role sahiptir. Bölgelerin bulunduğu coğrafya koşulları açısından doğal kaynaklarının farklılık göstermesi kentlerin mekânsal yapısının değişimine yol açmaktadır. Sanayi, hizmetler ve bilgi teknolojileri sektörlerinin doğal kaynaklara kolay erişebilmesi için hammaddeye yakın alanlarda yığılma faaliyetleri göstermektedir. Bu durum kentlerdeki mekânsal organizasyonların yapısında dönüşümlere yol açmaktadır. “Mekân faktörü; kaynakların etkin kullanımı ve dengeli bir kalkınma sağlanması yönünde önem kazanmıştır” (Karaalp, 2008). Bölgelerin gelişimi, kentlerde yer alan mekânların dağılımına göre farklılık göstermektedir. Bu durum hem yığılma faaliyetlerinde hem de

kentlerdeki mekân algısındaki farklılıklara yol açarak kentlerin mekânsal dağılımını etkilemektedir. Ayrıca kentlerin makroformu da bölgeler arasında farklılık göstermektedir.

Yığılma faaliyetlerinin ve bölgesel gelişimin temeli insanların mekânla kurmuş oldukları ilişkiye dayanmaktadır. Geçmişten günümüze kadar ekonominin ve kentlerin yapısında dönüşümler olsa bile insanlar temel ve keyfi ihtiyaçlarını kentsel mekânlardan karşılamaktadır. Mekânlar ise firmaların yığılma eğilimine bağlı olarak kentlerde mekânsal organizasyonlar ortaya koymaktadır. Bu sebeple ekonomik krizlerin yaşanmasında ya da bölgesel ekonomilerin gelişmesinde etkilenilen yer mekândır. Benzer ya da farklı işlevlere sahip firmaların mekânlarda bir araya gelmesiyle mekânsal organizasyonlar oluşmaktadır. Mekânsal organizasyonlar, bölgelerdeki coğrafya koşullarının farklılaşmasına ve ekonomik dinamiklerin farklı nitelikte olma durumlarına göre kentlerin makroformunu oluşturmaktadır. “Marshall dışsallıkları, ekonomik kalkınmanın yeni gelişen teorilerinin de öncüsü olmuştur. Yığılma ekonomileri çıkışlı birçok kuramsal yaklaşım geliştirilmiştir” (Müderrişoğlu ve Korten, 2015). Eroğlu ve Yalçın’a (2013) göre ekonomide mekân ile daha sonra üzerinde durulacak olan bölgesel rekabet arasında ilişkiyi kuran başlıca kuramlar arasında yığılma ekonomileri, yerleşme ekonomileri, yerleşim kuramı, yeni kuramsal kuram, ağ kuramı, merkezi yerler kuramı ve kümelenme kuramı sayılabilir (Meriç, 2018).

Yığılma faaliyetlerinin her sektör alanında başarılı bir şekilde uygulanmaya başlaması ve bölgesel refah düzeyini artırma çalışmaları ancak “bölge planlarının” hazırlanmasıyla mümkün olacaktır. Her bölgenin farklı ihtiyaçlarının tespit edilmesi, gerekli altyapının en etkin şekilde sağlanması, öngörülen politikaların sistematik bir şekilde uygulanabilmesi ve nüfusla beraber ekonomik ve sosyal aktivitelerin dağılımının etkilenebilmesi için bölgesel planlar yapılmaktadır (Kızıl, 2018). Bölgesel planların yapılabilmesi için bölgeleri oluşturan kentlerin dinamiklerini iyi tespit etmek gerekmektedir. Kentler buldukları coğrafi yapılarına göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar kentlerin dinamiklerini oluşturan; kentsel gelişim, ekonomik yapı, sosyo-kültürel yapı, doğal kaynaklar olarak sıralanabilir. Bölge planları, kentlerin dinamikleri göz önüne alınarak hem bölge ekonomisinin kalkınması hem de bölgesel gelişim açısından geleceğe yön vermektedir.

Bölge planlama yaklaşımı, doğal ve ekonomik kaynakların dengesiz dağılımını azaltmak ve belirli bir sosyal refah seviyesinde bölgesel gelişimi ortaya koyabilmek için önemli bir planlama aracı olarak görülmektedir. Bölge planlarının hazırlanması ile doğal ve ekonomik kaynakların verimli kullanılması ve kentlerin düzenli bir mekânsal dağılıma bağlı olarak bir bölgesel gelişim göstermesi amaçlanmaktadır. Yamaç'a (2019) göre ulusal kalkınma politikalarının, yerel ihtiyaçları karşılayabilmesi ve yerel bir eyleme dönüşmesi, bölgesel planlarla gerçekleşmektedir. Bu çerçevede "bölgesel planlar, soyut ve genel düzeydeki ulusal planlarla ve politikalarla, yerel düzeydeki ve somut yerel planlama eylemlerinin arasında bir bağ oluşturmaktadır" (Yamaç, 2019).

Bölgesel planlama ile üst ölçekten alınan ekonomi kararları ve politikaları yerel ölçekte uygulanması hedeflenmektedir. Bu sebeple de bölgesel planlama yaklaşımı bölgesel gelişimin sağlanmasında önemli bir planlama aracı olarak görülmektedir. Bölge planları bir planlama hiyerarşisine dayalı olarak üst ölçekli plan türü olarak bilinmektedir. "Bölge planlamasının dayandığı bir başka neden ekonomik, toplumsal ve fiziksel planlama çalışmaları arasında eşgüdüm sağlamaya elverişli bir düzeyde bir planlama türü olmasıdır" (Karakayacı, 2003; Keleş, 1993). Sektörel yığılma faaliyetleri bölge planlarının hazırlanmasına yönelik oldukça fazla katkısı bulunmaktadır. Sektörel yığılma faaliyetleri bölge planlarının hazırlanmasına kaynaklık sağlarken, bölge planları da düzenli bir mekânsal organizasyon yapısına bağlı olarak bölgesel gelişimin hangi ölçüde gerçekleşeceğine dair kararların uygulanmasına kaynaklık etmektedir.

2.3. Ekonomik Coğrafyada Sektörel Yığılma ve Kentsel Mekân İlişkisi

İnsanlar gündelik yaşamlarını kentlerde yer alan mekânlar üzerinden sürdürmektedir. Bu sebeple de insanoğlu sürekli olarak mekânı algılamaya çalışarak belirli dönemler boyunca mekânda varolmuştur. Mekân göreceli bir kavram olarak belirli dönemlerde araştırmacılar tarafından incelenerek günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Mekân zamana bağlı olarak dönüşüm gösterse de benzer ya da farklı niteliklere sahip mekânların birbirleriyle ve çevresiyle kurmuş oldukları ilişkiye bağlı olarak kentte yaşayan bireylerin gündelik yaşamlarında önemli bir yer tutmaktadır. Böylelikle benzer ya da farklı niteliklere ait mekânların birbirleriyle ve çevresi ile kurmuş oldukları ilişki bir hareketlilik ortaya çıkarmaktadır. Bu hareketlik, insan hareketliliği ve finans hareketliliği olarak ele almak mümkündür. Kentte yaşayan bireylerin mekân ve çevre ile

kurmuş oldukları ilişkiler insan hareketliliğini ortaya çıkarmaktadır. İşletmelere ait firmaların belirli bir coğrafyada yoğunlaşmasına bağlı olarak firmaların kendi aralarında ve kentle kurmuş oldukları ilişkiye bağlı olarak da finans hareketliliği ortaya çıkmaktadır. Başta insan hareketliliği ve finans hareketliliği başta olmak üzere kentte yaşayan bireylerin mekân ve çevre ile kurmuş oldukları ilişkiler başka birçok hareketliliği ortaya çıkarmaktadır.

Kentler, mekânların bir araya gelmesiyle oluşan mekânsal organizasyonları içermektedir. Mekânsal organizasyon ise bireylerin mekân ve çevresi ile kurmuş oldukları ilişkisine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Mekân üzerinde kurulan sosyal ve ekonomik ilişkiler kentsel gelişimi sağlamaktadır. Başka bir deyişle kentler, bireylerin ve firmaların mekân üzerinde kurmuş oldukları sosyal ya da ekonomik ilişkilere bağlı olarak belirli bir makroforma bağlı olarak gelişim göstermektedir. Bireylerin kentten beklentileri mekân algısını değiştirmektedir. “Mekânsal davranışlar bireyin fizyolojik ve psikolojik koşullarına göre değişkenlik göstermektedir” (Işıklar, 2017; Rapoport, 1977). Bu sebeple kentte yaşayan her bireyin mekânı anlamlandırması farklılık göstermektedir. Montgomery’e (1998) göre mekân; aktivite (çeşitlilik, canlılık, sokak yaşamı, yerel gelenekler, eski zamanlar, mekânın açık olduğu saatler, akış, cezbediciler, ticaret, ekonomi), form (ölçek, yoğunluk, geçirgenlik, işaret öğeleri, dönüştürülebilirlik) ve algı (sembolizm, hafıza, imgelelenebilirlik ve okunurluk, deneyimler ve çağrışım, bilgilenmek, anlayış, psikolojik erişim, yaygın/karmaşık korku) oluşturmaktadır (Işıklar, 2017).

Lefebvre tarafından 1970’li yıllarda mekân kavramı değişime uğrayarak fiziksel ve yapıllı çevre gibi tek boyutlu bir bakış açısından kurtararak, sosyal ve kültürel yapının inşa edildiği ve yerleşik ilişkilerin şekillendiği bir yapı olarak değerlendirilmiştir (Koçer ve Karakayacı, 2018). Mekândaki bu yapısal dönüşümler aslında karmaşık mekân olarak da adlandırılabilir. Karmaşık mekândan kasıt, kentte yer alan başta sosyal ve ekonomik faaliyetlere ait mekânların çevre ile kurmuş oldukları etkileşim neticesinde ortaya çıkan hareketlilikleri kapsamaktadır. Mekân olgusu geçmiş yıllarda sadece mekânları oluşturan binaların kentlerde varolmasına bağlı olarak dar anlamda açıklanırken günümüzde mekânların çevre ve diğer mekân türleri ile kurmuş oldukları ilişkiye bağlı olarak kentsel mekân kavramı ile açıklanmaktadır.

Küreselleşme akımı ve Neo-Liberal ekonominin ortaya çıkmasıyla mekân kavramı dönüşüme uğrayarak mekân kavramının kapsamı genişlemiştir. Mekân, sosyokültürel ve ekonomik faaliyetlerin gerçekleştiği yer olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Koçer'e (2018) göre mekân kavramı, sadece mekânsal analizlerin gerçekleştiği yer olarak tanımlanamayacağını ifade ederek, ilişkisel boyutta sosyal ve kültürel ilişkileri içerisinde barındıran bir hareketliliğin yaşandığını öne sürmektedir. Bu ilişkisel boyuttan kasıt, mekânların sosyal ve kültürel ilişkisi açısından mekânla kurmuş oldukları ilişkiyi belirtmektedir. Amin ve Cohendet'e (2004) göre mekân, kentte yaşayan bireylerin mekânla kurmuş oldukları ilişkiye bağlı olarak bilgi üretiminin ve paylaşımının yer aldığı bilişsel yapılar olarak görülmektedir (Koçer, 2018). Bu sebeple de mekân sadece sosyal ilişkilerin kurulduğu yer olmayıp aynı zamanda da bilgi üretiminin gerçekleştiği ve ekonomik ilişkilerin kurulduğu yapıların varoluşunu ifade etmektedir.

Kentlerin yapısı ekonomik süreçlerden etkilenmesinden dolayı mekân algısının değişimine yol açmaktadır. Bu durum sektörel çeşitliliğin artmasına ve mekânın üretim ya da tüketim anlayışına göre değişim göstermesine olanak sağlamaktadır. Böylelikle bireylerin mekânla kurmuş oldukları ilişkiler bir hareketlilik ortaya çıkarırken ekonomik işlevlere ait firmaların mekân olarak kentlerde yer seçmeye başlamasıyla kurumlar arasında yoğun ilişkiler kurulmasına imkân sağlanmıştır. "Kişisel ilişkilerden daha çok kurumsal ilişkilerin yoğunlaşması, işgücü çeşitliliğinin ve tarımsal alanların yeniden biçimlenmesi, arazi değerinin yeniden önemsenmesi ve yeni ekonomik aktivitelerin ortaya çıkması gibi mekâna yönelik artan çeşitlilikle birlikte, yerleşik ilişkilere bağlı kompleks yapı, mekânını tek merkezden yönetebilme becerisini sürdürmesine olanak tanımamıştır" (Koçer, 2018; Selfa ve ark., 2010). Mekân algısının değişmeye başlamasıyla ekonomik etkinliklerin mekânda yer seçmeye başlaması ekonomi ve mekân arasında ilişkisi kurulmasına ortam hazırlamıştır. Bu durum ekonomik mekân kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

İmer'e (2015) göre ekonomik mekân, bölgeler ve sektörler arasındaki ilişkileri içeren bir süreç olarak görülmektedir. Ekonomik mekân ise bölge sınıflandırılmaları açısından farklılık göstermektedir. Çünkü her bölgenin bulunduğu yerdeki coğrafi özellikler bölgeler arasındaki ekonomik gelişimleri arasında farklılığa yol açmaktadır. "Literatürde mekân ekonomisinin yukarıda sayılan başlangıç temelleri üzerine iki alt

disiplin gelişmiştir. Bunlardan ilki; Isard tarafından geliştirilen ve soyut, formel ve matematiksel öğelere dayanan bölgesel iktisat literatürü, diğeri ise, Keynesyen konjonktür, Myrdal tipi kümülatif nedensellik anlayışı ve Marksist eşitsiz gelişme ve birikim sürecinden oluşan ve eklektik, çok disiplinli ve ampirik uygulamalara dayanan ‘ekonomik coğrafya’ literatürüdür” (İmer, 2015). Kısacası ekonomik mekân, bölgelerin gelişmişlik düzeylerinin ölçülmesinde ve ekonomik kalkınma sürecinde sektörlerin kurmuş oldukları ekonomik ilişkiyi açıklamaktadır.

Ekonomi ve mekân arasında kuvvetli bir ilişki hâkimdir. Zamana bağlı olarak kentsel mekânları dönüşümü ekonomi üzerindeki değişimlere bağlı olarak gerçekleşmiştir. Kentte yaşayan bireylerin mekân ve çevre ile kurmuş oldukları etkileşim aslında birer kentsel mekânı ortaya koymaktadır. Kentsel mekânı kısaca tanımlarsak; başta insanların gündelik yaşamlarına kolaylaştıracak ve sonra da kurumların ticari faaliyetlerini gerçekleştirmesine olanak sağlayacak mekânların kentsel alan içerisinde belirli bir coğrafya üzerinde yer seçmesi olarak ifade edebiliriz. Kentsel mekânlar, bireylerin ve kurumların gündelik iş akışlarını kolaylaştırması açısından kentler birer mekânsal çeşitlilik ortaya koymaktadır. Mekânsal çeşitlilik, yenilikçi anlayışı ortaya koyan bir tutum çerçevesinde ekonomik büyümeye katkı sağlayacak firmaların ileri teknoloji araçlarını kullanarak üretken bir yapıda olması durumu olarak ifade edilebilir. Bu durum üretken yapıda bulunan firmaların bir araya gelmesine imkân sağlayarak bir mekânsal organizasyonun ortaya çıkmasına ortam hazırlamaktadır.

Kentsel mekân, kentte yaşayan bireylerin gündelik hayatlarında mekânla kurmuş oldukları ilişkiye bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Krier’e (1988) göre; binaların arasında kalan boşluklar olarak kentsel mekânlar; bireylerin öznel, duyuşsal ve görsel alışkanlıklarından, sosyo-politik tutumlarından ve kültürel davranışlarındaki farklılıklardan dolayı sübjektif özellikte olup tartışmaya açıktır (Işıklar, 2017). Kentsel mekânın net bir tanımı bulunmadığı için kişiden kişiye göre mekânın anlamı farklılık göstermektedir. Kentsel mekân kavramı sosyal, ekonomik ve kültürel etkenlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Kentsel mekânlar birey tarafından eşit bir şekilde kullanıma açık olan yolları, yeşil alanları, meydanları, kamusal hizmet alanlarını kapsayan mekânlar nitelenmektedir. Kentsel mekân bireyler üzerinde gündelik yaşamı etkilediği için bir çeşitlilik ortaya koymaktadır.

Kentsel mekân olgusu sürekli kendini yenileyen yapısıyla bireylerin gündelik hayatta ve işletmelerin ticari ilişkilerinde önemli rol oynamaktadır. Bunun en önemli göstergesi ise sermaye birikimlerinin kentsel mekânlarda yer seçmesidir. Sermaye sahibi kimseler kârlarını maksimize edebilmek için sermaye birikimlerini kentlere aktarmıştır. Sermaye sahibi kimseler tarım sektörü, sanayi sektörü, hizmetler sektörü, inşaat sektörü ve bilgi teknolojileri sektörü gibi sektörlere sermaye birikimlerini kaydırmasıyla yapılı çevrenin oluşmasına yani kentsel mekânların ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Böylelikle benzer ya da farklı niteliklere ait mekânların bir araya gelmesi mekânsal organizasyonların kurulmasına ortam hazırlamıştır. Mekânsal organizasyonlar, başta kent planları olmak üzere üst ölçek plan türü olarak kabul gören bölge planları ile yapılı çevre düzenlenmektedir. Yapılı çevrenin düzenlenmesiyle kent ekonomisinin kalkınması ve bölgesel gelişim sağlanarak düzenli bir kentsel gelişim imkânı sağlanacaktır.

Ekonomi ve mekân arasındaki ilişkiyi açıklayan önemli çalışmalar “ekonomik coğrafya” başlığı altında birçok kaynakta açıklanmaktadır. Ekonomik coğrafyanın tarihsel gelişim sürecinde ekonomik etkinliklerin mekân seçimi ve bu seçimi tetikleyen faktörler süregelen bir araştırma konusu olmuştur (Şen, 2016). Ekonomik etkinliklerin belirli bir coğrafya üzerinde toplanması durumu ekonomik coğrafyanın oluşmasına neden olmaktadır. Belirli bir lokasyona bağlı olarak ekonomik etkinliklerin mekân üzerinde yer seçimi aslında birer mekânsal organizasyonu ortaya koymaktadır. “Ekonomik coğrafya, ekonomik faaliyetin yanında bu faaliyetlerin nerede ve niçin orada yer aldığı ile ilgilenen ve dolayısı ile mekân ve lokasyon kavramları üzerinde durmaktadır” (Şen, 2016; Sandal ve Şen, 2013). Bu sebeple ekonomik coğrafyanın temelini ekonomik etkinliklerin lokasyonu ve ekonomik etkinliklerin mekânsal dağılımı oluşturmaktadır. Ekonomik etkinliklerin lokasyonu, firmaların rekabet ve verimlilik artışına neden olarak ekonomik açıdan mekânsal organizasyonların gelişimi üzerinde etkisi büyüktür. Ekonomik etkinliklerin mekânsal dağılımı ise kentlerin makroformunun oluşmasında ve düzenli bir mekânsal dağılıma bağlı olarak kentsel gelişimin sağlanması yönünde etkisi oldukça fazladır.

Ekonomik coğrafya, ekonomik faaliyet gruplarına ait firmaların bazı bölgelerde neden yoğunlaşma gösterdiğini inceleyen bir uzmanlık alanıdır. Ekonomik coğrafyanın izleri kentler ve kentlerin bir araya gelmesiyle oluşan bölgelerde görülmektedir. Bu izleri

kentlerin ortaya çıkararak mekânlarda görmek mümkündür. Bu sebeple de ekonomik coğrafya yaklaşımı, mekânda yer alan firmaların kurmuş oldukları ilişkiyi açıklayarak ekonomik ilişkilerin nasıl birer mekânsal organizasyonlar oluşturduğuna dair ekonomik yaklaşımları ortaya koymaktadır. Koçer'e (2018) göre mekânsal alanlar, aslında bir gömülülük sürecinin yaklaşımı neticesinde ortaya çıkmıştır. "Gömülülüğün ana unsurları olarak, ticari olmayan bağımlılıklar, alışkanlıklar ve davranış biçimleri, ağlar ve kümelenme, kurumsalcı yoğunluklar ve sosyal sermaye bir mekân parçasında var olan öğrenme ve bilgi kapasitesini ekonomik bir çıktı olarak ortaya çıkararak ağırlıklar olarak görülmektedir" (Koçer, 2018). Ekonomik coğrafya kapsamında firmaların belirli bir bölgede yoğunlaşma eğilimi göstermesi, ekonomik etkinliklerin kentsel mekânın bir parçası olarak görülmesine imkân sağlamaktadır.

Kum'a (2011) göre ekonomik coğrafya yaklaşımı, dengesiz mekânsal gelişmeyi açıklamaya çalışan bir bilim dalıdır. Ekonomik faaliyetlere ait firmaların belirli bir coğrafya üzerinde farklı sektörlerde uzmanlaşma göstererek yığılması dengesiz mekânsal gelişimi ortaya koymaktadır. Bu durum mekânsal çeşitliliğin ortaya çıkmasına ve kentsel gelişimin bölgeler arasında farklılık göstermesine yol açmaktadır. Ekonomik coğrafyanın üzerinde durmuş olduğu bu konuyu ilaveten 1991 yılında Krugman tarafından "Yeni Ekonomik Coğrafya" yaklaşımı öne sürülmüştür. Günümüzde mekân ve ekonomik aktiviteler arasındaki ilişkiyi ele alan önemli yaklaşımlardan biri Yeni Ekonomik Coğrafya (NEG)'dir (Ekinci ve Ersungur, 2013). Ekonomik faaliyetlerin belirli bir coğrafyada yer seçmesi yapıyı çevreyi oluşturarak karşımıza mekân olarak çıkmasına neden olmuştur. Krugman'a (1991) göre yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı, eksik rekabet, artan maliyet ve taşıma maliyetleri bileşimini kullanarak, mekânsal ekonomik yığılmaları, ulusal ve uluslararası çapta bölgesel dengesizlikleri açıklayıcı mikro ekonomik temeller oluşturmuştur (Kum, 2011). Mekânın zamana bağlı olarak dönüşümü ekonomik etkinliklerin mekânda yer seçmesine bağlı olarak gerçekleşmektedir.

Ekonomik etkinliklerin belirli bir coğrafyada yoğunlaşmasına etkileyen iki etken bulunmaktadır. Birinci etken, merkezci kuvvetlerdir; ikinci etken ise merkez-kaç kuvvetlerdir. Kum'a (2011) göre merkezci kuvvetleri, pazar ölçeği etkisi, yoğun emek piyasası ve saf dışsal ekonomiler oluşturmaktadır. Merkez-kaç kuvvetleri ise hareketsiz üretim faktörleri, arsa rantları ve saf negatif dışsal ekonomiler oluşturmaktadır (Kum,

2011). Merkezci kuvvetlerden kasıt çoğu kaynaklarda “Marshallgil Dışsallıkları” olarak ifade edilmektedir. Pazar ölçeği etkisi ile mal üretiminin daha geniş piyasa hacminde bulunan pazar alanlarına kolay ulaşılması ve ara malların yerel düzeyde üretiminin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Yoğun emek piyasasında, firmaların uzmanlaşmasına bağlı olarak işveren kolay bir şekilde işçi temini sağlayabilecek ve her işçi istediği işveren ile çalışabilecektir. Saf dışsal ekonomilerde ise firmaların yerel düzeyde bir araya gelmesi ve bilginin ortak olarak kullanılması dışsal ekonomileri oluşturmaktadır. “Merkez-kaç kuvvetler ise ekonomik faaliyetlerin belirli bölgelerde yoğunlaşmasından kaynaklanan üretimde, piyasalarda tıkanıklık gibi negatif dışsal ekonomilerdir” (Kum, 2011).

Ekonomik coğrafya hakkında yapılan çalışmalar doğrudan yığılma faaliyetlerin gelişmesine olanak sağlamıştır. Sektörel yığılma faaliyetleri hem firmaların lokasyon seçimine hem de firmaların belirli bir coğrafya üzerinde mekânda varlığını sürdürmesine bağlı olarak gelişim göstermektedir. İlk başta sanayi faaliyet kollarına ait firmaların belirli coğrafyada yığılma eğilimi göstermesi zamana bağlı olarak inşaat, hizmetler, turizm, sağlık gibi sektörlerde yığılma eğilimi görülmesine yol açmıştır. Çünkü sektörel yığılma faaliyetleri firmaların artan rekabet anlayışına bağlı olarak kentsel ve bölgesel ekonominin gelişmesine ayrıca mekânların düzenli bir biçimde mekânsal dağılımına zemin hazırlayarak kentsel gelişimin sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

Yeni ekonomik coğrafya hem mekân olgusunu hem de ölçek ekonomilerini kullanarak mikro ekonomik temellere dayalı genel denge anlayışıyla bütünsel bir yapı kurmuştur (Kum, 2011). Yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı ile ekonomik etkinliklere ait firmaların mekânda yer seçimi ve bu firmaların kent ve çevresiyle kurmuş oldukları ilişki olumlu açıdan mekânsal yoğunlaşmayı beraberinde getirmektedir. Yığılma faaliyetleri ve ekonomik coğrafya yaklaşımı doğrudan mekânsal alanların ilişkisine dayalı olarak bir kentsel gelişim gösterdiği için ekonomik etkinliklerin birbirleriyle ve kentin çevresiyle kurmuş olduğu ilişki bir mekânsal yoğunluk eğilimi göstermektedir. Bu sebeple ekonomik coğrafyada mekânın biçimlenmesinde ekonomik etkinliklerin lokasyonu büyük rol oynamaktadır.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Lokasyon Katsayısı Yöntemi

Yığılma, aynı ya da benzer ekonomik etkinlikleri ait sektör gruplarının belirli bir coğrafya üzerinde yoğunlaşması olarak ifade edilmektedir. Bir bölgedeki sektörlerin bir araya gelerek yoğunlaşmasına bağlı olarak yığılma düzeyleri farklılık göstermektedir. Sektörlerin yığılma eğilimleri kent ekonomisinin gelişmesine ve bölgesel gelişimin sağlanmasına yönelik önemli ölçüde etkilemektedir. Çünkü sektörel yığılmalar kentsel işgücü yapısının gelişmesine ve sektörlerde istihdam paylarının artmasına neden olmaktadır. Ayrıca sektörel yığılma sektörlerin mekânda yoğunlaşma eğilimi göstererek mekânsal alanlarda nasıl dağıldığını bizlere göstermektedir.

Bir bölgenin ekonomik coğrafyada sektörel yığılma düzeylerinin ölçülmesinde lokasyon katsayısı (LQ) yöntemi kullanılmaktadır. Figueiredo ve ark.'na (2009) göre lokasyon katsayısı 1939'da Florence tarafından geliştirilmiş olup, bölgeler arasında sektörel toplanmayı (yığılmayı) değerlendirmek için en çok kullanılan istatistik yöntemidir (Çiftçi, 2018). Lokasyon katsayısı yöntemi ile istihdama bağlı olarak bölgesel yığılmanın tespiti ve bu tespitten yola çıkarak bölgede hangi sektörlerin sektörel uzmanlaşmış olduğu saptanmaktadır.

Lokasyon katsayısı ülke içindeki bir sektörün bir bölgede yığılma gösterip göstermediğini en iyi analiz eden modellerden biridir. Lokasyon Katsayısı-LQ (Yer seçim katsayısı) bir sektörün yerleşkede ki görece yoğunlaşmanın da bir ölçütüdür (Şahin ve Türkoğlu, 2017). Bir başka açıdan Karaalp'e (2008) göre lokasyon katsayısı, bir bölgede belirli bir sektörün uzmanlaşmasını ölçmektedir. Kısacası; lokasyon katsayısı yöntemi, bir bölgenin ekonomik coğrafya üzerinde istihdama bağlı olarak ekonomik etkinliklerin belirli bir uzmanlaşma eğilimi göstermesi sonucunda hangi sektörlerin hâkim sektör olarak saptanmasına yardımcı olan bir yöntem türüdür.

Lokasyon katsayısı yöntemi ile bölgelerin ya da kentlerin hâkim sektörleri ortaya konularak kent ekonomisinin kalkınmasına ve bölgesel gelişimin sağlanmasına yönelik çalışmalar ortaya konulmaktadır. Çeşitli kaynaklarda yığılma eğilimi gösteren sektörlerin LQ değeri 1'den büyük olarak kabul görürken bazı kaynaklarda ise yığılma eğilimi gösteren sektörlerin LQ değeri 1.25'den büyük olması kabul görmektedir. Bu çalışmada ise yığılma eğilimi gösteren sektörlerin LQ değeri 1'den büyük olarak kabul görmesi esas alınmıştır.

Bu çalışmada, TR72 Bölgesinde inşaat, sanayi ve hizmetler sektörleri açısından 2010 yılından 2019 yılına kadar NUTS-3 bölgelerinde yer alan Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde yığılma düzeyleri ortaya konulacaktır. Bu kapsamda, 2010-2019 yıllarını kapsayacak sosyal güvenlik kurumunun yıllık faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verilerinden yola çıkılarak lokasyon katsayısı yöntemiyle (LQ) Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin hâkim sektörleri saptanarak hangi sektörlerin yığılma gösterip/göstermediği ortaya konulacaktır.

LQ_i değeri; Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat, sanayi ve hizmetler sektöründe sosyal güvenlik kurumunun yıllık faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayılarının (S_i) TR72 Bölgesindeki toplam inşaat, sanayi ve hizmetler sektöründe sosyal güvenlik kurumunun yıllık faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayılarına oranına (S_i), Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde tüm sektörlerde sosyal güvenlik kurumunun yıllık faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayılarının (S) TR72 Bölgesindeki tüm sektörlerde sosyal güvenlik kurumunun yıllık faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayılarına (S) oranı ile hesaplanmaktadır. Şu şekilde formüle etmek mümkündür:

$$LQ_i = \frac{s_i / S_i}{s / S}$$

Lokasyon katsayısına (LQ) göre sektörde yığılma gösteren ya da göstermeyen iller şu şekilde belirlenecektir:

- Lokasyon katsayısı değeri 1'den küçük olanlar ($LQ < 1$) = Sektörde yığılma görülmediği,
- Lokasyon katsayısı değeri 1'e eşit olanlar ($LQ = 1$) = Sektörde rekabet edebilir düzeyde yığılma varlığının bulunduğu,
- Lokasyon katsayısı değeri 1'den büyük olanlar ($LQ > 1$) = Sektörde uzmanlaşmış yığılma olduğu sonucu ortaya çıkacaktır. (Karaalp, 2008; Karakayacı ve Dinçer, 2012; Seçkin, 2015; Şahin ve Türkoğlu, 2017; Çiftçi, 2018; Ergen ve Oğuz, 2018).

Çalışmada inşaat, sanayi ve hizmetler yığılmasının LQ değerleri ile TR72 Bölgesinin Kayseri, Sivas ve Yozgat NUTS-3 bölgelerinde 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait karşılaştırmalı olarak analizi esas alınmıştır.

Lokasyon katsayısı değeri sektörel istihdam verilerinden etkilenecek yıllara göre farklılık göstermektedir. Lokasyon katsayısı değerinin yıllara göre farklılaşmasına sebep olan iki önemli etken bulunmaktadır. Birincisi, il düzeyindeki sektörel istihdamın il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının az ya da fazla olması durumudur. İkincisi ise üç il düzeyindeki sektörel istihdamın TR72 Bölgesindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının az ya da fazla olması durumudur. Ayrıca ekonomik faaliyetler açısından il düzeyindeki sektörel istihdamın düşük değere sahip olması lokasyon katsayısı değerinin yüksek çıkmasına sebep olarak bir handikap oluşturmaktadır.

4. BÖLÜM

TR72 BÖLGESİNDE SEKTÖREL YIĞILMANIN İNCELENMESİ

4.1. TR72 Bölgesindeki İnşaat, Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin İstihdam Açısından Değerlendirilmesi

TR72 Bölgesi (NUTS-2) Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat sektörüne ait sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek tablo 4.1. ve grafik 4.1. oluşturulmuştur. Tablo 4.1. ve grafik 4.1. verilerinden yola çıkılarak Kayseri, Sivas ve Yozgat illerindeki istihdam verilerinin hangi yıllarda artış/azalış eğilimi gösterdiği ortaya konulacaktır.

Tablo 4.1. TR72 Bölgesi İnşaat Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı

İLLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri ¹	24.625	26.700	27.430	31.610	31.387	32.130	26.027	25.967	21.958	18.505
Sivas ²	13.102	13.305	13.933	14.258	14.329	17.735	14.204	13.420	11.046	8.385
Yozgat ³	8.187	8.368	7.396	7.537	8.435	9.756	7.206	6.925	6.219	5.722

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

TR72 Bölgesinin inşaat sektörü açısından yıllara göre istihdam verisini (bknz. Tablo 4.1.) incelediğimizde; Kayseri’de inşaat sektöründe sigortalı çalışan sayıları 2010 yılında “24.625” seviyesinden 2015 yılında “32.130” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Fakat 2015 yılından sonra 2019 yılına kadar ise sigortalı çalışan sayıları

¹ Kayseri iline ait yıllık inşaat sektörü çalışan sayıları verisi Ek.1’de gösterilmiştir.

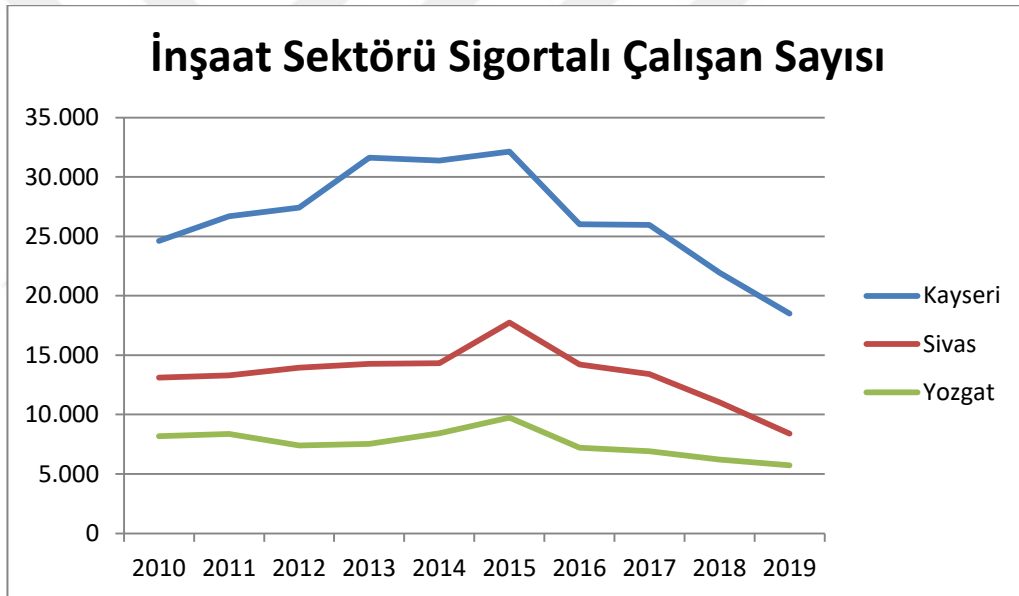
² Sivas iline ait yıllık inşaat sektörü çalışan sayıları verisi Ek.4’de gösterilmiştir.

³ Yozgat iline ait yıllık inşaat sektörü çalışan sayıları verisi Ek.7’de gösterilmiştir.

“18.505” seviyesine ulaşarak azalış eğilimi göstermektedir. İnşaat sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2015 yılında doruk noktasına ulaşarak “32.130” seviyesinde olduğu görülmektedir.

Sivas'ta inşaat sektöründe sigortalı çalışan sayıları 2010 yılında “13.102” seviyesinden 2015 yılında “17.735” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Fakat 2015 yılından sonra 2019 yılına kadar ise sigortalı çalışan sayıları “8.385” seviyesine ulaşarak azalış eğilimi göstermektedir. İnşaat sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2015 yılında doruk noktasına ulaşarak “17.735” seviyesinde olduğu görülmektedir.

Grafik 4.1. TR72 Bölgesi İnşaat Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı



Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Yozgat'ta ise inşaat sektöründe çalışan sayıları bazı yıllarda azalış eğilimi göstermesine rağmen 2010 yılında “8.187” seviyesinden 2015 yılında “9.756” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Fakat 2015 yılından sonra 2019 yılına kadar ise sigortalı çalışan sayıları “5.722” seviyesine ulaşarak azalış eğilimi göstermektedir. İnşaat sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2015 yılında doruk noktasına ulaşarak “9.756” seviyesinde olduğu görülmektedir. İnşaat sektöründe sermaye yatırımlarının yoğunlaşma eğilimine bağlı olarak yıllara göre sigortalı çalışan sayıları farklılık göstermektedir. İnşaat sektöründeki işgücü olanaklarının farklılaşması doğrudan kent ekonomisinin gelişimini etkilemektedir. İnşaat sektöründe istihdam

edilenler yığılma ekonomilerini etkileyerek rekabet düzeyi yüksek firmaların ortaya çıkmasına imkân sağlamaktadır. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektöründe istihdam sayılarının azalması nitelikli işgücü yapısını olumsuz yönden etkileyerek bu sektöre ait yığılma düzeylerinin farklılaşmasına yol açmaktadır.

TR72 Bölgesi (NUTS-2) Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin sanayi sektörüne ait sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek tablo 4.2. ve grafik 4.2. oluşturulmuştur. Tablo 4.2. ve grafik 4.2. verilerinden yola çıkılarak Kayseri, Sivas ve Yozgat illerindeki istihdam verilerinin hangi yıllarda artış/azalış eğilimi gösterdiği ortaya konulacaktır.

Tablo 4.2. TR72 Bölgesi Sanayi Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı

İLLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri ⁴	55.029	61.355	65.475	71.375	73.951	72.790	70.801	73.558	71.088	74.638
Sivas ⁵	11.151	11.945	12.659	12.383	13.425	14.256	12.630	12.751	12.416	12.429
Yozgat ⁶	6.940	7.445	6.780	6.529	6.740	6.891	6.832	6.945	6.701	6.671

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

TR72 Bölgesinin sanayi sektörü açısından yıllara göre istihdam verisini (bknz. Tablo 4.2.) incelediğimizde; Kayseri’de sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları 2010 yılında “55.029” seviyesinden 2014 yılında “73.951” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Fakat 2014 yılından sonra bazı yıllarda sigortalı çalışan sayılarında azalma eğilimi görülmesine rağmen 2019 yılında “74.638” seviyesine ulaşılarak artış eğilimi göstermektedir. Sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2019 yılında doruk noktasına ulaşarak “74.638” seviyesinde olduğu görülmektedir.

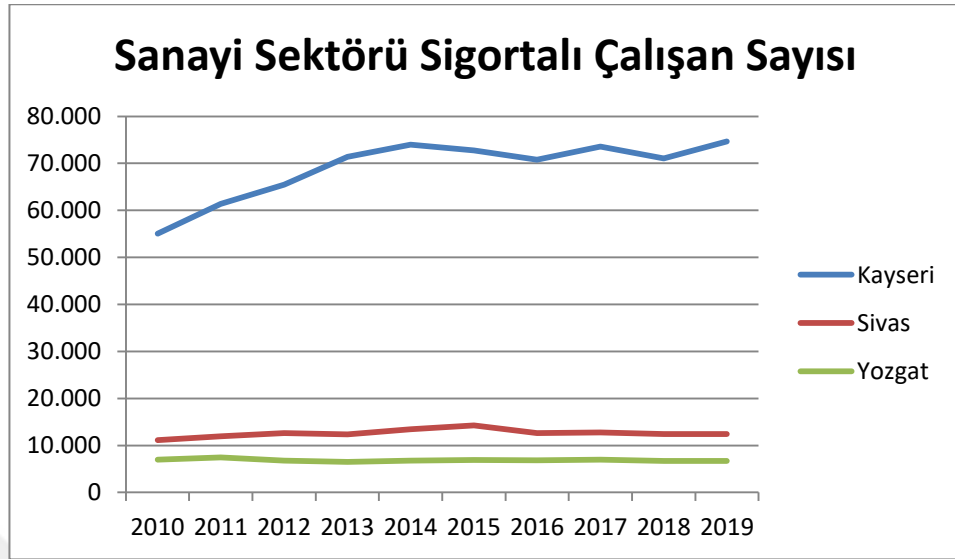
Sivas’ta sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları 2010 yılında “11.151” seviyesinden 2015 yılında “14.256” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Fakat 2015 yılından sonra bazı yıllarda sigortalı çalışan sayılarında artma eğilimi görülmesine rağmen 2019 yılında “12.429” seviyesine ulaşılarak azalış eğilimi göstermektedir. Sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2015 yılında doruk noktasına ulaşarak “14.256” seviyesinde olduğu görülmektedir.

⁴ Kayseri iline ait yıllık sanayi sektörü çalışan sayıları verisi Ek.2’de gösterilmiştir.

⁵ Sivas iline ait yıllık sanayi sektörü çalışan sayıları verisi Ek.5’de gösterilmiştir.

⁶ Yozgat iline ait yıllık sanayi sektörü çalışan sayıları verisi Ek.8’de gösterilmiştir.

Grafik 4.2. TR72 Bölgesi Sanayi Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı



Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Yozgat'ta sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları bazı yıllarda artış eğilimi göstermesine rağmen 2010 yılında "6.940" seviyesinden 2019 yılında "6.671" seviyesine ulaşarak azalış eğilimi göstermektedir. Sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2011 yılında doruk noktasına ulaşarak "7.445" seviyesinde olduğu görülmektedir. Sanayi sektöründe sermaye yatırımlarının yoğunlaşma eğilimine bağlı olarak yıllara göre sigortalı çalışan sayıları farklılık göstermektedir. Sanayi sektöründeki işgücü olanaklarının farklılaşması doğrudan kent ekonomisinin gelişimini etkilemektedir. Sanayi sektöründe istihdam edilenler yığılma ekonomilerini etkileyerek rekabet düzeyi yüksek firmaların ortaya çıkmasına imkân sağlamaktadır. Kayseri ilinde sanayi sektöründe istihdam sayılarının artması nitelikli işgücü yapısını olumlu yönden etkilerken, Sivas ve Yozgat illerinde ise istihdam sayılarının azalması nitelikli işgücü yapısını olumsuz yönden etkileyerek bu sektöre ait yığılma düzeylerinin farklılaşmasına yol açmaktadır.

TR72 Bölgesi (NUTS-2) Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin hizmetler sektörüne ait sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek tablo 4.3. ve grafik 4.4. oluşturulmuştur. Tablo 4.4. ve grafik 4.4. verilerinden yola çıkılarak Kayseri, Sivas ve Yozgat illerindeki istihdam verilerinin hangi yıllarda artış/azalış eğilimi gösterdiği ortaya konulacaktır.

Tablo 4.3. TR72 Bölgesi Hizmetler Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı

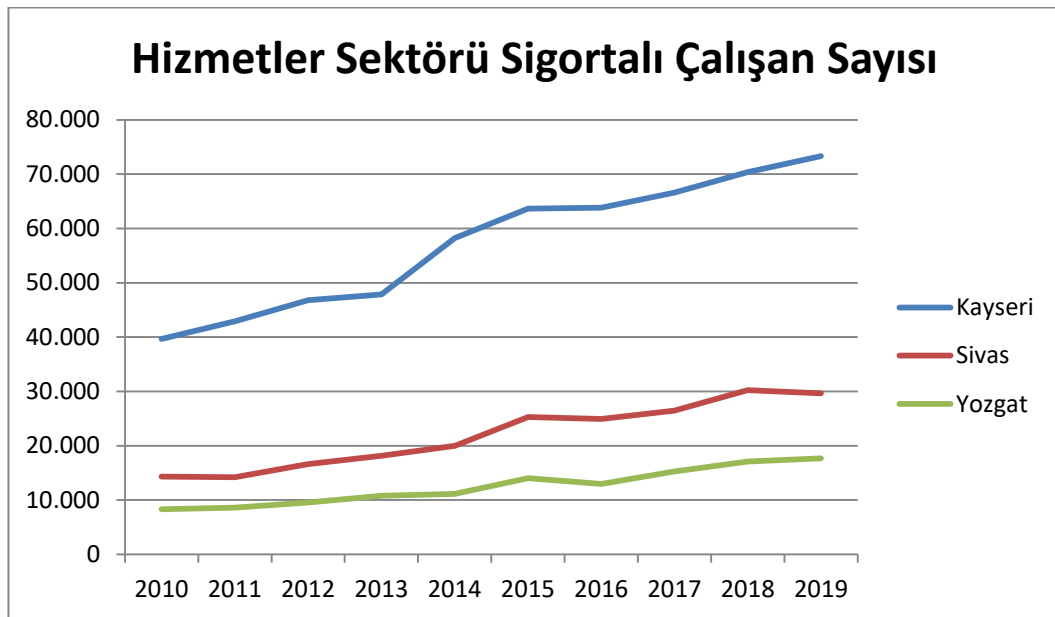
İLLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri ⁷	39.691	42.918	46.814	47.872	58.255	63.680	63.836	66.592	70.387	73.305
Sivas ⁸	14.288	14.227	16.635	18.169	19.963	25.282	24.945	26.476	30.246	29.666
Yozgat ⁹	8.294	8.582	9.515	10.777	11.114	14.016	12.984	15.272	17.085	17.659

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

TR72 Bölgesinin hizmetler sektörü açısından yıllara göre istihdam verisini (bknz. Tablo 4.3.) incelediğimizde; Kayseri’de hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları 2010 yılında “39.691” seviyesinden 2019 yılında “73.305” seviyesine ulaşarak düzenli bir artış eğilimi göstermektedir. Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2019 yılında doruk noktasına ulaşarak “73.305” seviyesinde olduğu görülmektedir.

Sivas’ta hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları bazı yıllarda azalış eğilimi göstermesine rağmen 2010 yılında “14.288” seviyesinden 2019 yılında “29.666” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2018 yılında doruk noktasına ulaşarak “30.246” seviyesinde olduğu görülmektedir.

Grafik 4.3. TR72 Bölgesi Hizmetler Sektörü Sigortalı Çalışan Sayısı



⁷ Kayseri iline ait yıllık hizmetler sektörü çalışan sayıları verisi Ek.3’de gösterilmiştir.

⁸ Sivas iline ait yıllık hizmetler sektörü çalışan sayıları verisi Ek.6’da gösterilmiştir.

⁹ Yozgat iline ait yıllık hizmetler sektörü çalışan sayıları verisi Ek.9’da gösterilmiştir.

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları bazı yıllarda azalış eğilimi göstermesine rağmen 2010 yılında “8.294” seviyesinden 2019 yılında “17.659” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2019 yılında doruk noktasına ulaşarak “17.659” seviyesinde olduğu görülmektedir. Sermaye yatırımları 2010 yılından 2019 yılına kadar hizmetler sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Hizmetler sektöründe sermaye yatırımlarının yoğunlaşma eğilimine bağlı olarak yıllara göre sigortalı çalışan sayıları farklılık göstermektedir. Hizmetler sektöründeki işgücü olanaklarının farklılaşması doğrudan kent ekonomisinin gelişimini etkilemektedir. Hizmetler sektöründe istihdam edilenler yığılma ekonomilerini etkileyerek rekabet düzeyi yüksek firmaların ortaya çıkmasına imkân sağlamaktadır. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde hizmetler sektöründe istihdam sayılarının artması nitelikli işgücü yapısını olumlu yönden etkileyerek bu sektöre ait yığılma düzeylerinin farklılaşmasına yol açmaktadır.

TR72 Bölgesinin (NUTS-2) inşaat, sanayi ve hizmetler sektörlerini ait sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek tablo 4.4. ve grafik 4.4. oluşturulmuştur. Tablo 4.4. ve grafik 4.4. verilerinden yola çıkılarak TR72 Bölgesinin istihdam verilerinin hangi yıllarda artış/azalış eğilimi gösterdiği ortaya konulacaktır.

Tablo 4.4. TR72 Bölgesi Sigortalı Çalışan Sayıları

SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İNŞAAT¹⁰	45.914	48.373	48.759	53.405	54.151	59.621	47.437	46.312	39.223	32.612
SANAYİ¹¹	73.120	80.745	84.914	90.287	94.116	93.937	90.263	93.254	90.205	93.738
HİZMETLER¹²	62.273	65.727	72.964	76.818	89.332	102.978	101.765	108.340	117.718	120.630
Toplam istihdam	248.834	270.314	286.639	302.453	318.148	342.574	322.582	335.100	332.464	333.065

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

TR72 Bölgesi'nin yıllara göre sigortalı çalışan sayılarını (bkz. Tablo 4.4.) incelediğimizde; inşaat sektöründe sigortalı çalışan sayıları bazı yıllarda artış eğilimi

¹⁰ TR72 Bölgesine ait yıllık inşaat sektörü çalışan sayıları verisi Ek.10'da gösterilmiştir.

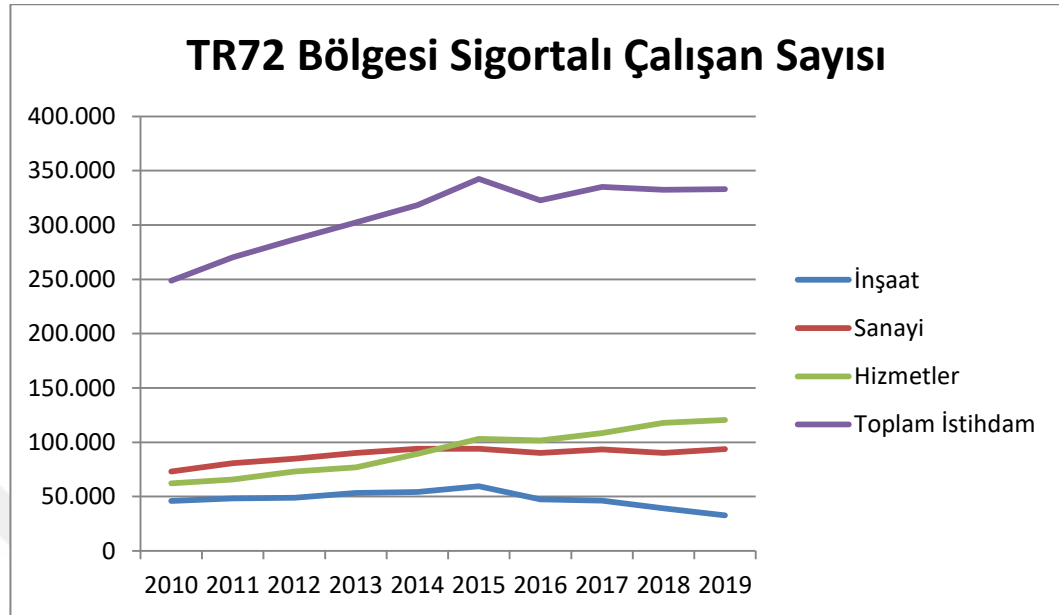
¹¹ TR72 Bölgesine ait yıllık sanayi sektörü çalışan sayıları verisi Ek.11'de gösterilmiştir.

¹² TR72 Bölgesine ait yıllık hizmetler sektörü çalışan sayıları verisi Ek.12'de gösterilmiştir.

göstermesine rağmen 2010 yılında “45.914” seviyesinden 2019 yılında “32.612” seviyesine ulaşarak azalış eğilimi göstermektedir. İnşaat sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2015 yılında doruk noktasına ulaşarak “59.621” seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu sebeple de 2015 yılında inşaat sektörü yatırımlarının arttığı görülmektedir. 2015 yılından sonra sermaye yatırımlarının ağırlıklı olarak hizmetler sektörüne kaymasıyla da inşaat sektöründe çalışan sayılarında bir düşüş gerçekleşmektedir. İnşaat sektörü istihdam açısından 2015 yılına kadar kentin ekonomisine ve kentsel işgücüne büyük ölçüde katkı sağlamasına rağmen 2019 yılında az ölçüde katkı sağladığı görülmektedir.

Sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları bazı yıllarda azalış eğilimi göstermesine rağmen 2010 yılında “73.120” seviyesinden 2019 yılında “93.738” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2014 yılında doruk noktasına ulaşarak “94.116” seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu sebeple de ağırlıklı olarak 2014 yılında sermaye yatırımlarının sanayi sektörü üzerine yapıldığı görülmektedir. 2014 yılından sonra sanayi sektöründe çalışan sayılarının azalmasıyla sermaye yatırımlarının bir kısmının inşaat sektörüne kaydığı ve büyük bir kısmının da hizmetler sektörüne kaydığı görülmektedir. Fakat 2019 yılında çalışan sayılarının bazı yıllara göre artış göstermesine bağlı olarak sermaye sahipleri tarafından sanayi sektörü yatırım aracı olarak görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden birisi Kayseri ilinin üretim merkezli bir kent modelinin hala devam etmesinden kaynaklanmaktadır. Ağırlıklı olarak Kayseri kenti sanayi üretimine dayalı bir kentsel gelişime sahip olduğu için hem kentin ekonomisine hem de bölge ekonomisine büyük ölçüde katkı sağlamaktadır.

Grafik 4.4. TR72 Bölgesi Sigortalı Çalışan Sayıları



Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları 2016 yılında azalma eğilimi göstermesine rağmen 2010 yılında “62.273” seviyesinden 2019 yılında “120.630” seviyesine ulaşarak artış eğilimi göstermektedir. Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları diğer yıllara kıyasla 2015 yılında doruk noktasına ulaşarak “342.574” seviyesinde olduğu görülmektedir. Kentlerin artık üretime dayalı bir sistemden tüketime dayalı bir sisteme dönüşmesinden kaynaklı olarak hizmetler sektörü her yıl kendini yenileyen ve geliştiren bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Başta yerel yönetimlerin daha sonra insanların gündelik hayatlarını kolaylaştırması için hizmet altyapıları, teknolojinin getirmiş olduğu yenilikler neticesinde hizmetler sektörüne yatırım olanaklarını artırmasıyla hâkim sektör olarak görülmektedir. Bu sebeple de hizmetler sektörü günümüzün ve geleceğin en önemli yatırım aracı olarak karşımıza çıkacaktır. Hizmetler sektöründe çalışan sayılarının en yüksek seviyede olması başta Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde sermaye yatırımlarının artması ve nüfusunda etkisiyle birlikte kentlerin hizmet altyapısına dayalı tüketim merkezli kent yapısına dönüşmesine bağlıdır. Kent ekonomisinin gelişmesinde inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü istihdam açısından aktif rol oynamaktadır. Çünkü sektörlerde istihdam edilenler yerel ekonomiye olumlu açıdan katkı sağlayarak kent ekonomisini etkilemektedir. Ayrıca firmaların belirli bir coğrafyada yoğunlaşmasında nitelikli iş gücü havuzu bir kriter olarak görüldüğü için hem kent ekonomisinin hem bölgesel gelişimin sağlanmasında önemi oldukça büyüktür.

4.2. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılma Düzeyleri

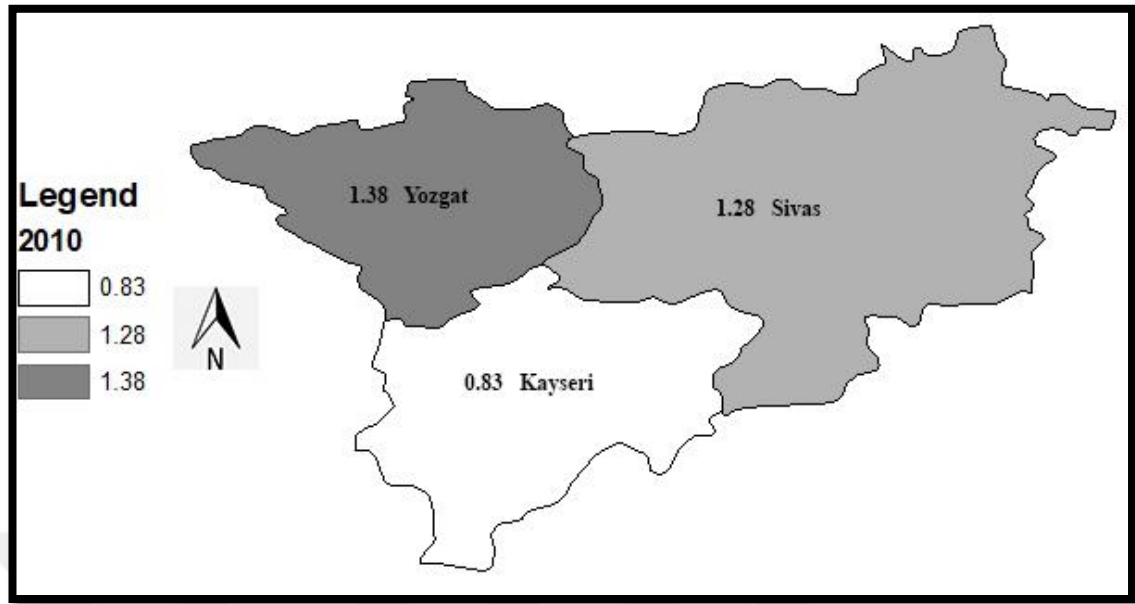
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.5. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayılarını (bkz. Tablo 4.5.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2010 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.1.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.5. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2010)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	24.625		161.004	
Sivas	13.102		55.649	
Yozgat	8.187		32.181	
TR72 Bölgesi		45.914		248.834

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010 yılı inşaat sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.1.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.83” değerinde, Sivas ili “1.28” değerinde ve Yozgat ili “1.38” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.1. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2010)

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2010 yılında bina inşaatında “16.901” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.881” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “3.843” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesine hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2010 yılında bina inşaatında “5.619” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.756” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “2.727” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2010 yılında bina inşaatında “3.682” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.593” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “912” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

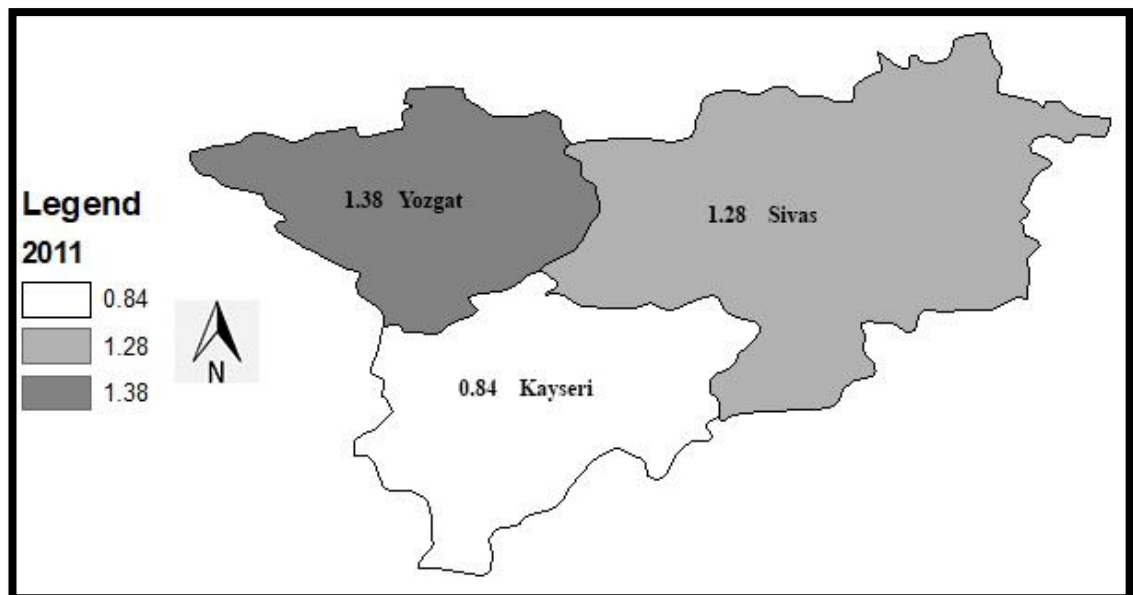
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.6. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2011 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.6.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2011 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.2.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.6. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2011)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	26.700		178.243	
Sivas	13.305		58.155	
Yozgat	8.368		33.916	
TR72 Bölgesi		48.373		270.314

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2011 yılı inşaat sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.2.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.84” değerinde, Sivas ili “1.28” değerinde ve Yozgat ili “1.38” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.2. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2011)

Yozgat ilinin LQ değeri 2010 yılına göre aynı değerde kalmasına rağmen 2011 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2010 yılına göre aynı değerde kalmasına rağmen 2011 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2010 yılına göre artış göstermesine rağmen yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2011 yılında bina inşaatında “17.024” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.234” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “5.442” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesine hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2011 yılında bina inşaatında “5.073” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.065” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “4.167” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2011 yılında bina inşaatında “3.168” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.232” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “968” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

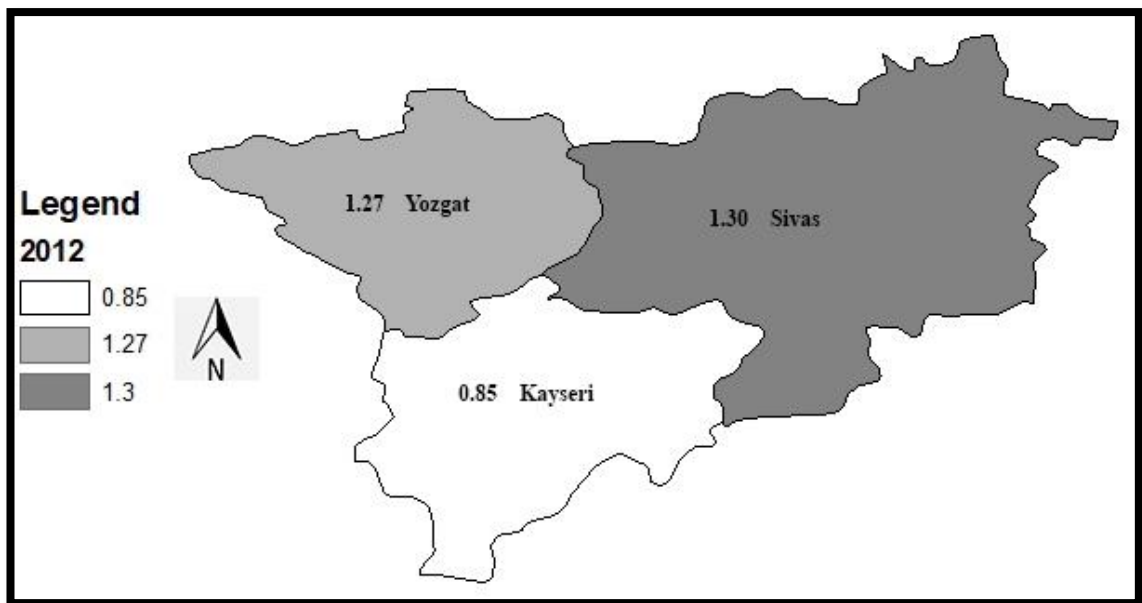
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.7. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2012 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.7.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2012 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (şekil 4.3.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.7. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2012)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	27.430		189.674	
Sivas	13.933		62.851	
Yozgat	7.396		34.114	
TR72 Bölgesi		48.759		286.639

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2012 yılı inşaat sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.3.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.85” değerinde, Sivas ili “1.30” değerinde ve Yozgat ili “1.27” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.3. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2012)

Sivas ilinin LQ değeri 2011 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2012 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sıradan yükselerek birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin ise LQ değeri 2011 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı 2012 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sıradan düşerek ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2011 yılına göre artış göstermesine rağmen yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2012 yılında bina inşaatında “17.541” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.501” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “6.388” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesine hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2012 yılında bina inşaatında “4.786” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.234” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “4.913” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2012 yılında bina inşaatında “3.263” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.061” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.072” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

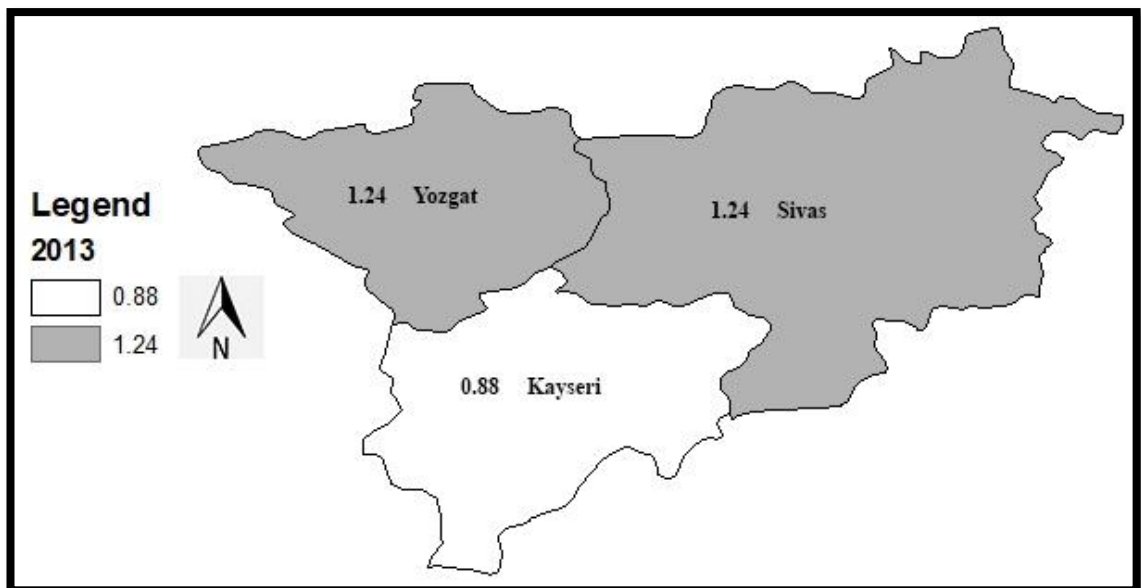
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.8. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2013 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.8.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2013 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.4.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.8. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2013)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	31.610		202.746	
Sivas	14.258		65.315	
Yozgat	7.537		34.392	
TR72 Bölgesi		53.405		302.453

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2013 yılı inşaat sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.4.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.88” değerinde, Sivas ve Yozgat illerinin “1.24” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.4. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2013)

Yozgat ve Sivas illerinin LQ değerleri 2012 yılına göre azalış göstermesine rağmen 2013 yılında inşaat sektörünün yığılmasında aynı değerde oldukları için birinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2012 yılına göre artış göstermesine rağmen yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2013 yılında bina inşaatında “20.633” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.636” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “7.341” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesine hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2013 yılında bina inşaatında “5.347” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “5.491” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “3.420” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2013 yılında bina inşaatında “3.574” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “2.794” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.169” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

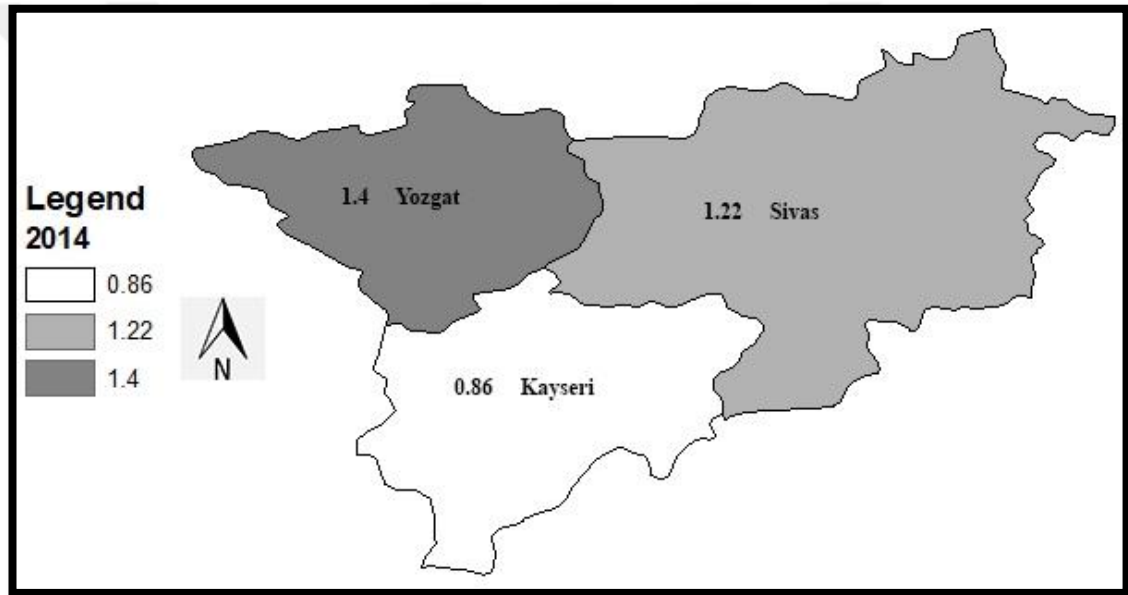
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.9. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2014 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.9.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2014 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (şekil 4.5.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.9. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı alışan Sayıları (2014)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	31.387		213.959	
Sivas	14.329		68.779	
Yozgat	8.435		35.410	
TR72 Bölgesi		54.151		318.148

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2014 yılı inşaat sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.5.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.86” değerinde, Sivas ili “1.22” değerinde ve Yozgat ili “1.40” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.5. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2014)

Yozgat ilinin LQ değeri 2013 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2014 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2013 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı 2014 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2013 yılına göre azalış göstermesinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2014 yılında bina inşaatında “20.314” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “5.782” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “5.291” kişi çalışarak

hem inşaat sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2014 yılında bina inşaatında “7.774” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.976” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.579” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2014 yılında bina inşaatında “4.328” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.393” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “714” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.10. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2015 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.10.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2015 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.6.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

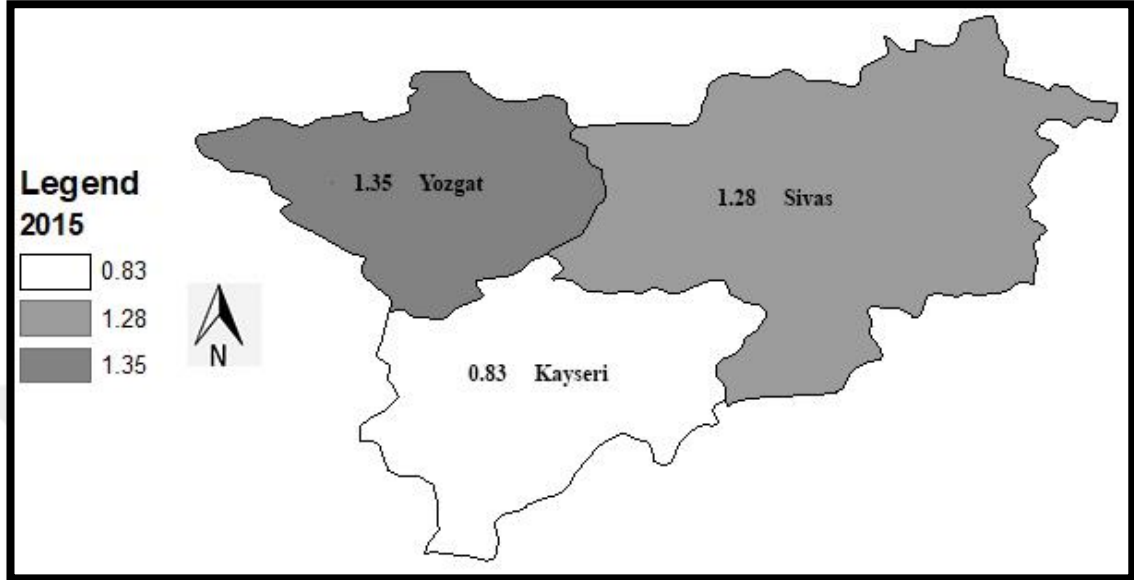
Tablo 4.10. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2015)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	32.130		221.581	
Sivas	17.735		79.542	
Yozgat	9.756		41.451	
TR72 Bölgesi		59.621		342.574

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2015 yılı inşaat sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.6.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.83” değerinde, Sivas ili “1.28” değerinde ve Yozgat ili “1.35” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü

istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.6. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2015)

Yozgat ilinin LQ değeri 2014 yılına göre azalış göstermesine rağmen 2015 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2014 yılına göre artış göstermesine rağmen 2015 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2014 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2015 yılında bina inşaatında “21.459” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “5.508” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “5.163” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2015 yılında bina inşaatında “9.300” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “7.011” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.424” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2015 yılında bina inşaatında “6.176” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.003” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “577” kişi çalışarak

hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

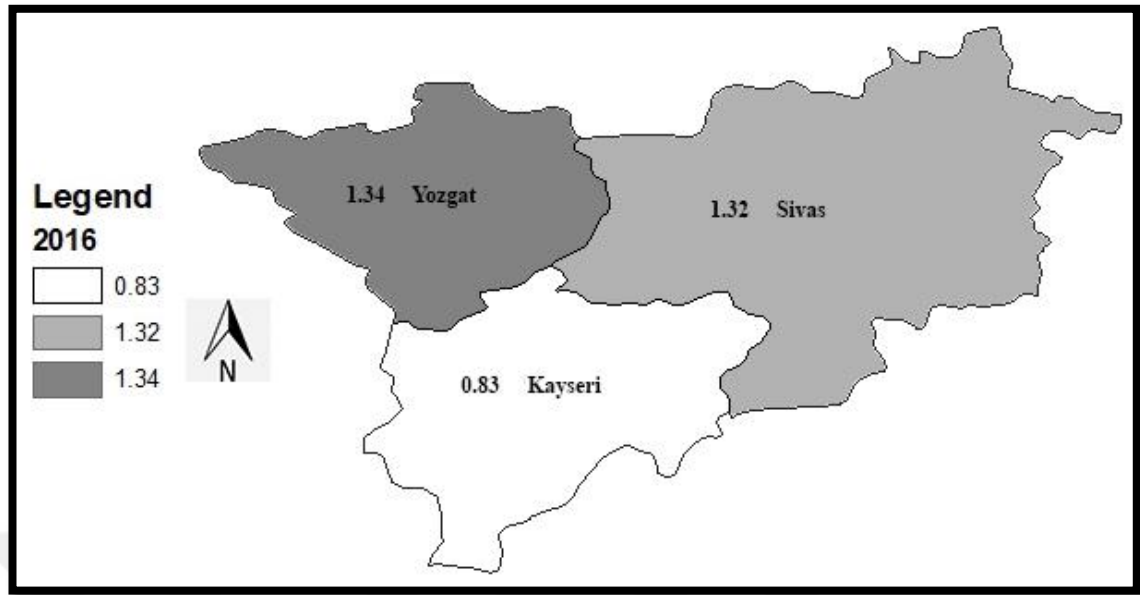
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.11. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2016 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.11.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2016 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.7.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.11. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2016)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	26.027		212.824	
Sivas	14.204		73.136	
Yozgat	7.206		36.622	
TR72 Bölgesi		47.437		322.582

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2016 yılı inşaat sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.7.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.83” değerinde, Sivas ili “1.32” değerinde ve Yozgat ili “1.34” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.7. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2016)

Yozgat ilinin LQ değeri 2015 yılına göre azalış göstermesine rağmen 2016 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2015 yılına göre artış göstermesine rağmen 2016 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2015 yılına göre aynı değerde kaldığından dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2016 yılında bina inşaatında “17.771” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.883” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “4.373” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2016 yılında bina inşaatında “6.668” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “6.160” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.376” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2016 yılında bina inşaatında “4.322” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “1.970” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “914” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

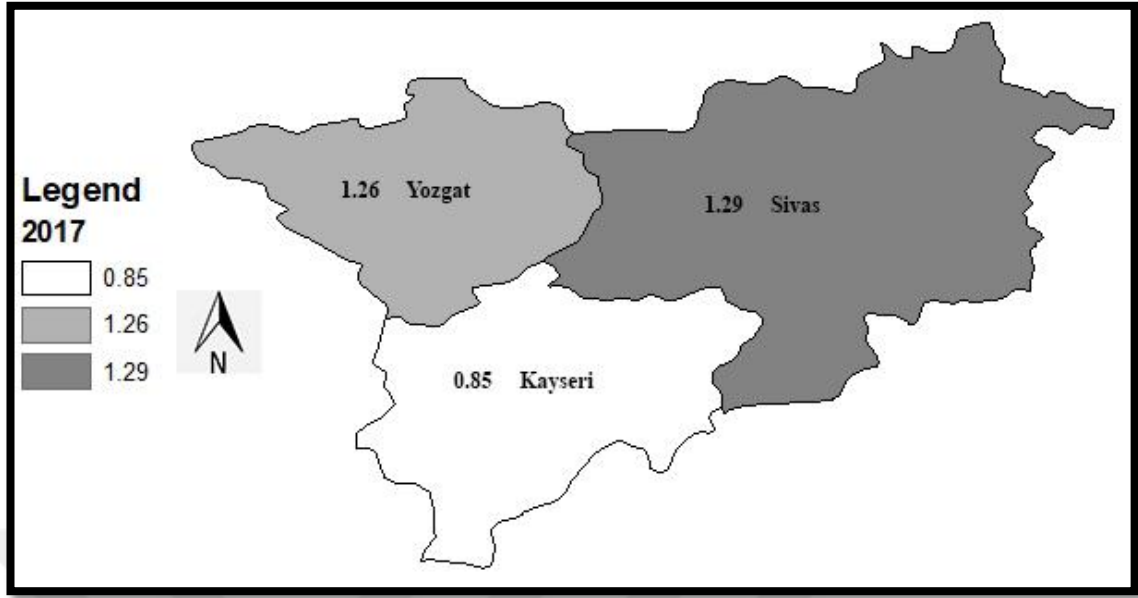
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.12. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2017 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.12.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2017 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.8.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.12. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2017)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	25.967		220.209	
Sivas	13.420		75.174	
Yozgat	6.925		39.717	
TR72 Bölgesi		46.312		335.100

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2017 yılı inşaat sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.8.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.85” değerinde, Sivas ili “1.29” değerinde ve Yozgat ili “1.26” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.8. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2017)

Sivas ilinin LQ değeri 2016 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2017 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sıradan yükselerek birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin ise LQ değeri 2016 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı 2017 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sıradan düşerek ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2016 yılına göre artış göstermesine rağmen yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2017 yılında bina inşaatında “17.051” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.320” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “4.596” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2017 yılında bina inşaatında “7.278” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “4.768” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.374” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2017 yılında bina inşaatında “4.064” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “2.014” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “847” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

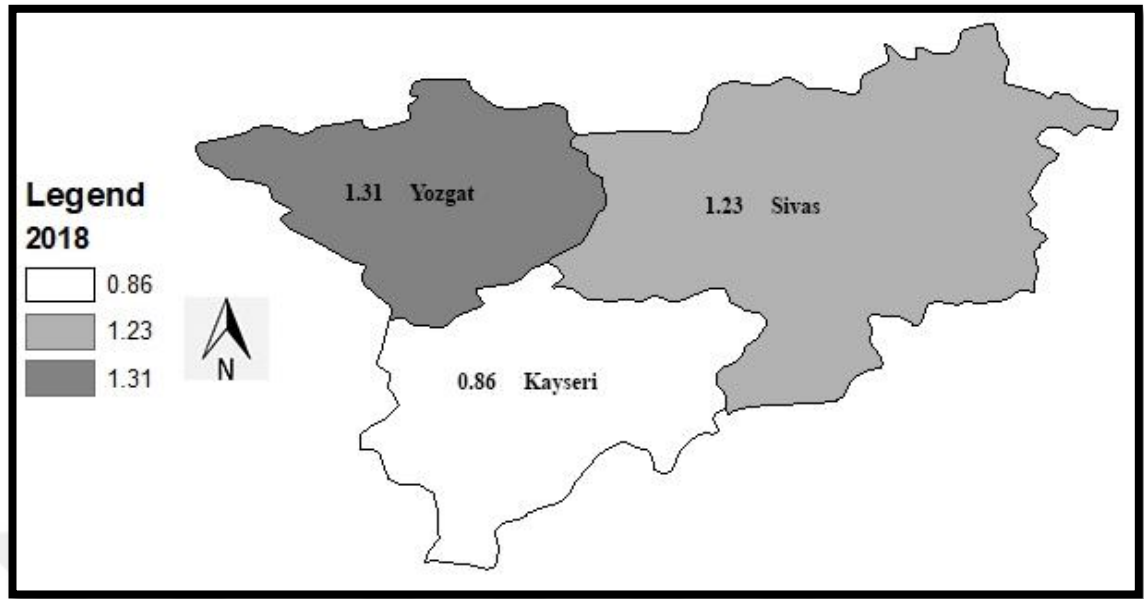
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.13. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2018 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.13.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2018 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.9.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.13. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2018)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	21.958		216.424	
Sivas	11.046		75.818	
Yozgat	6.219		40.222	
TR72 Bölgesi		39.223		332.464

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2018 yılı inşaat sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.9.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.86” değerinde, Sivas ili “1.23” değerinde ve Yozgat ili “1.31” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.9. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2018)

Yozgat ilinin LQ değeri 2017 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2018 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sıradan yükselerek birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2017 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı 2018 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sıradan düşerek ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2017 yılına göre artış göstermesine rağmen yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2018 yılında bina inşaatında “14.076” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.585” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “4.297” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2018 yılında bina inşaatında “6.391” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.398” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.257” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2018 yılında bina inşaatında “2.882” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “2.340” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “997” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

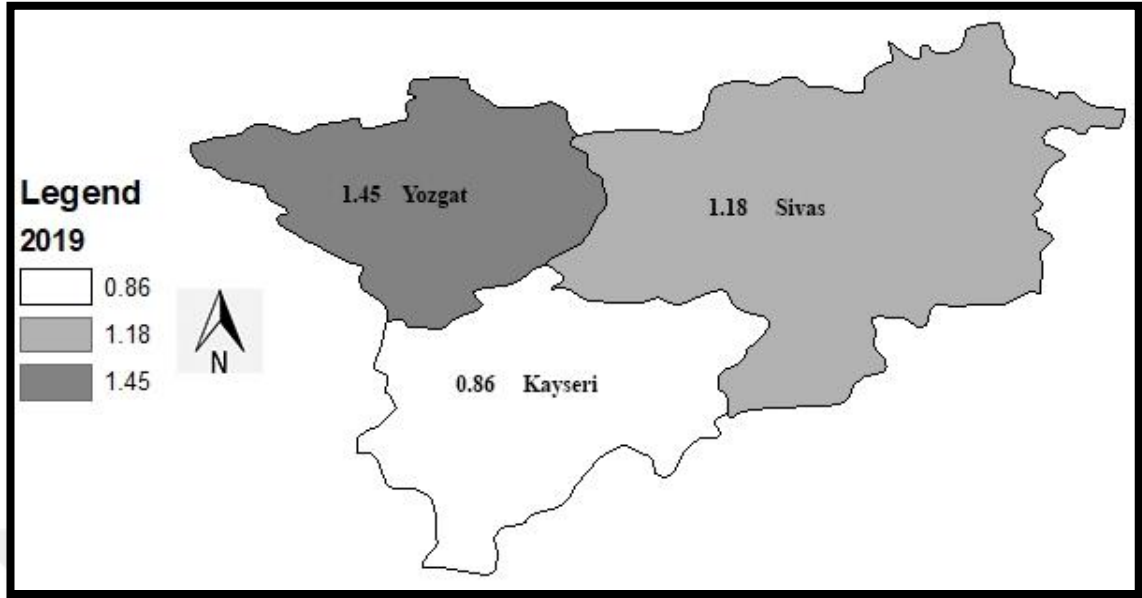
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.14. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2019 yılı inşaat sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.14.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2019 yılını kapsayan inşaat sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.10.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.14. TR72 Bölgesindeki İnşaat Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2019)

İLLER	İnşaat Sektörü İstihdam (İL)	Toplam İnşaat Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	18.505		220.267	
Sivas	8.385		72.591	
Yozgat	5.722		40.207	
TR72 Bölgesi		32.612		333.065

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2019 yılı inşaat sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.10.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.86” değerinde, Sivas ili “1.18” değerinde ve Yozgat ili “1.45” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den küçük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den büyük olduğu için inşaat sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte bu iki il için inşaat sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.10. TR72 Bölgesinde İnşaat Sektörünün Yığılması (2019)

Yozgat ilinin LQ değeri 2018 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2019 yılında inşaat sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2018 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı 2019 yılında inşaat sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. İnşaat sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2018 yılına göre sabit kaldığından dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina inşaatı, bina dışı yapıların inşaatı ve özel inşaat faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2019 yılında bina inşaatında “11.533” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.028” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “3.944” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde 2019 yılında bina inşaatında “3.841” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “3.106” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “1.438” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise 2019 yılında bina inşaatında “2.040” kişi, bina dışı yapıların inşaatında “2.743” kişi ve özel inşaat faaliyetlerinde “939” kişi çalışarak hem inşaat sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

Yozgat ilinde 2019 yılında LQ değeri “1.45” ile inşaat sektörü yığılmasında en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Sivas ilinde 2016 yılında LQ değeri “1.32” ile inşaat sektörü yığılmasında en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Kayseri ilinde ise 2013 yılında LQ değeri “0.88” ile inşaat sektörünün yığılması değerine yaklaşan (LQ=1) en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Sivas ve Yozgat’ta inşaat sektöründe yığılma eğilimi görülmesi firmalar için hammaddeye ulaşım kolaylığı, maliyetten tasarruf ve nitelikli iş gücü havuzu oluşturması yönünde önemli avantajlar sunmaktadır. Ayrıca Sivas ve Yozgat’ta inşaat sektörünün yığılması kentsel ekonomiyi olumlu açıdan etkileyerek bölgesel gelişimin sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

4.3. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılma Düzeyleri

TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.15. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.15.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2010 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren iller (Şekil 4.11.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

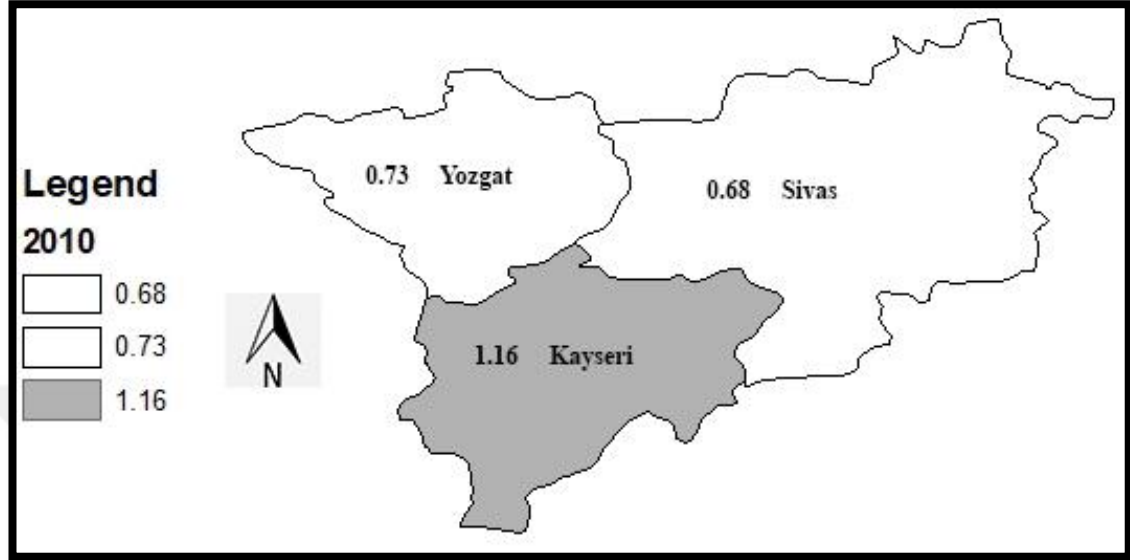
Tablo 4.15. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2010)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	55.029		161.004	
Sivas	11.151		55.649	
Yozgat	6.940		32.181	
TR72 Bölgesi		73.120		248.834

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010 yılı sanayi sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.11.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.16” değerinde, Sivas ili “0.68” değerinde ve Yozgat ili “0.73” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü

istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.11. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2010)

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları fabrika metal ürün imalatı, mobilya imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2010 yılında fabrika metal ürün imalatında “11.772” kişi, mobilya imalatında “11.390” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “7.302” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve diğer ulaşım araçları imalatıdır. Sivas ilinde 2010 yılında gıda ürünleri imalatında “1.748” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “1.699” kişi ve diğer ulaşım araçları imalatında “1.634” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve giyim eşyaları imalatıdır. Yozgat ilinde 2010 yılında gıda ürünleri imalatında “2.418” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “1.036” kişi ve giyim eşyaları imalatında “913” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

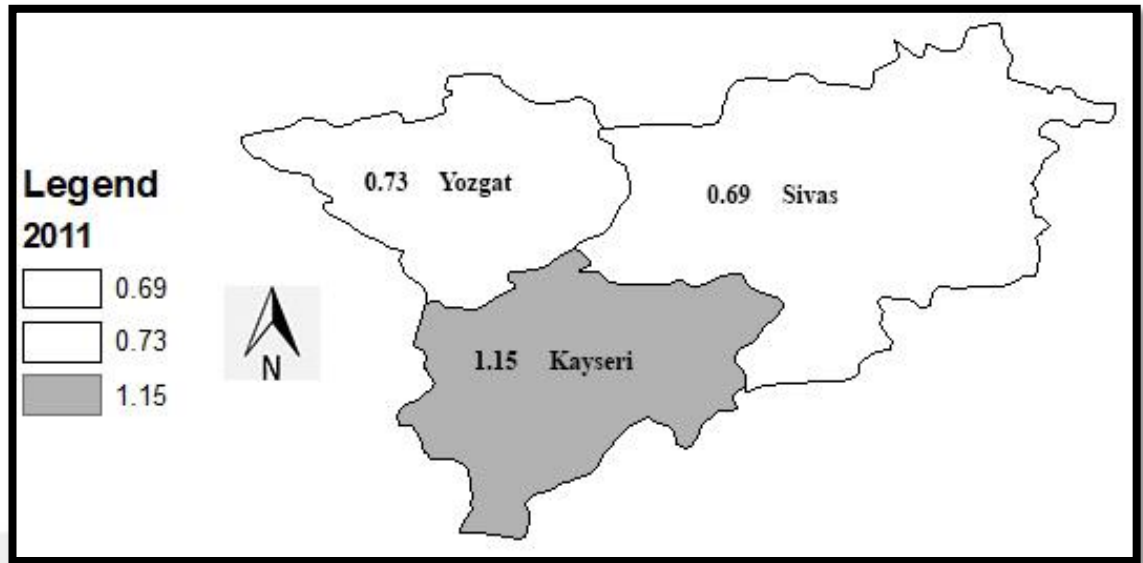
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.16. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2011 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.16.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2011 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.12.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.16. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2011)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	61.355		178.243	
Sivas	11.945		58.155	
Yozgat	7.455		33.916	
TR72 Bölgesi		80.745		270.314

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2011 yılı sanayi sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.12.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.15” değerinde, Sivas ili “0.69” değerinde ve Yozgat ili “0.73” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.12. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2011)

Kayseri ilinin LQ değeri 2010 yılına göre azalış göstermesine rağmen 2011 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin LQ değeri 2010 yılına göre sabit kaldığından dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2010 yılına göre artış göstermesine rağmen yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürünleri imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2011 yılında mobilya imalatında “13.432” kişi, fabrika metal ürünleri imalatında “12.674” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “7.570” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve diğer ulaşım araçları imalatıdır. Sivas ilinde 2011 yılında gıda ürünleri imalatında “1.869” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “1.789” kişi ve diğer ulaşım araçları imalatında “1.707” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve giyim eşyaları imalatıdır. Yozgat ilinde 2011 yılında gıda ürünleri imalatında “2.422” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “1.058” kişi ve giyim eşyaları

imalatında “995” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

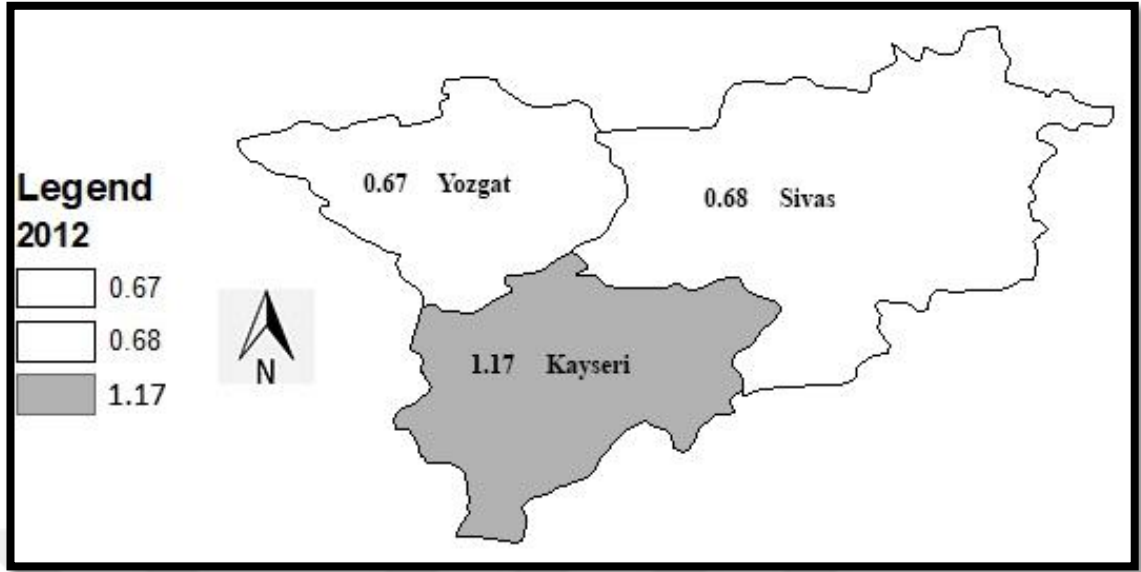
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.17. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2012 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.17.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2012 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.13.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.17. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2012)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	65.475		189.674	
Sivas	12.659		62.851	
Yozgat	6.780		34.114	
TR72 Bölgesi		84.914		286.639

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2012 yılı sanayi sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.13.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.17” değerinde, Sivas ili “0.68” değerinde ve Yozgat ili “0.67” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.13. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2012)

Kayseri ilinin LQ değeri 2011 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2012 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin LQ değeri 2011 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sıradan yükselerek ikinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin ise LQ değeri 2011 yılına azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sıradan düşerek üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürünleri imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2012 yılında mobilya imalatında “18.407” kişi, fabrika metal ürünleri imalatında “13.234” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “8.029” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve giyim eşyaları imalatıdır. Sivas ilinde 2012 yılında gıda ürünleri imalatında “1.929” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “1.865” kişi ve giyim eşyaları imalatında “1.566” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve fabrika metal ürünleri imalatıdır. Yozgat ilinde 2012 yılında gıda ürünleri imalatında “2.340” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “989” kişi ve fabrika metal

ürünleri imalatında “612” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

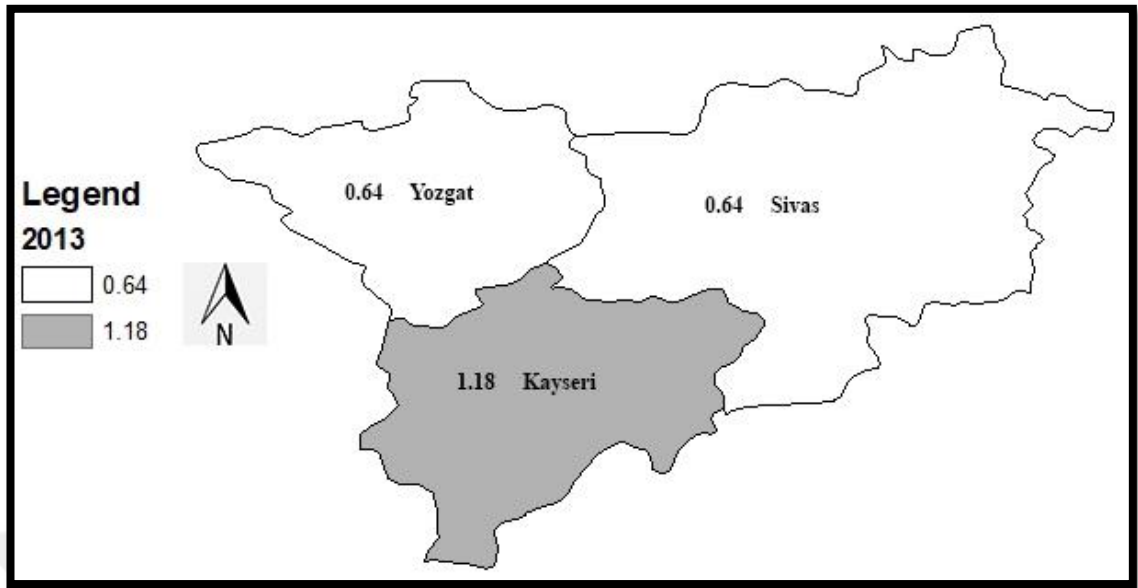
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.18. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2013 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.18.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2013 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.14.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.18. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2013)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	71.375		202.746	
Sivas	12.383		65.315	
Yozgat	6.529		34.392	
TR72 Bölgesi		90.287		302.453

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2013 yılı sanayi sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.14.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.18” değerinde, Sivas ve Yozgat illerinin “0.64” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.14. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2013)

Kayseri ilinin LQ değeri 2012 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2013 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ve Sivas illerinin LQ değerleri 2012 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için her iki ilinde LQ değerleri aynı olduğundan dolayı Yozgat ve Sivas illeri ikinci sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürün imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2013 yılında mobilya imalatında “21.223” kişi, fabrika metal ürün imalatında “13.065” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “8.869” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları giyim eşyaları imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve gıda ürünleri imalatıdır. Sivas ilinde 2013 yılında giyim eşyaları imalatında “2.058” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “1.849” kişi ve gıda ürünleri imalatında “1.818” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve giyim eşyaları imalatıdır. Yozgat ilinde 2013 yılında gıda ürünleri imalatında “2.259” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “856” kişi ve giyim eşyaları imalatında “681” kişi çalışarak

hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

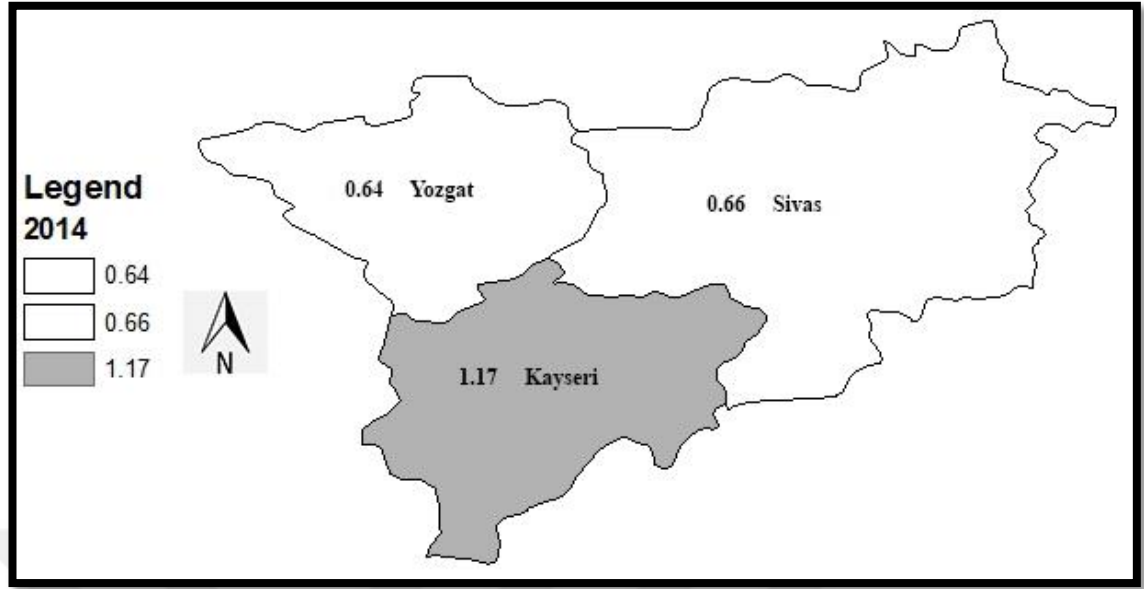
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.19. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2014 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.19.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2014 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.15.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.19. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2014)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	73.951		213.959	
Sivas	13.425		68.779	
Yozgat	6.740		35.410	
TR72 Bölgesi		94.116		318.148

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2014 yılı sanayi sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.15.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.17” değerinde, Sivas ili “0.66” değerinde ve Yozgat ili “0.64” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.15. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2014)

Kayseri ilinde 2014 yılında sanayi sektörünün LQ değeri 2013 yılına göre azalış göstermesine rağmen sanayi sektöründe yığılma gösterdiği için birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ve Sivas illerinde 2013 yılında sanayi sektöründe LQ değerleri aynı değerde olmakla birlikte Sivas ilinde sanayi sektörü LQ değeri artış göstermesine rağmen yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sırada, Yozgat ili ise sanayi sektörü LQ değeri sabit kaldığı için ve yığılma eğilimi göstermediğinden dolayı üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürün imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2014 yılında mobilya imalatında “21.689” kişi, fabrika metal ürün imalatında “14.503” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “9.498” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları giyim eşyaları imalatı, gıda ürünleri imalatı ve metalik olmayan ürünler imalatıdır. Sivas ilinde 2014 yılında giyim eşyaları imalatında “2.323” kişi, gıda ürünleri imalatında “2.061” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “1.873” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve giyim eşyaları imalatıdır. Yozgat ilinde 2014 yılında gıda ürünleri imalatında “2.294” kişi, metalik

olmayan ürünler imalatında “1.005” kişi ve giyim eşyaları imalatında “936” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

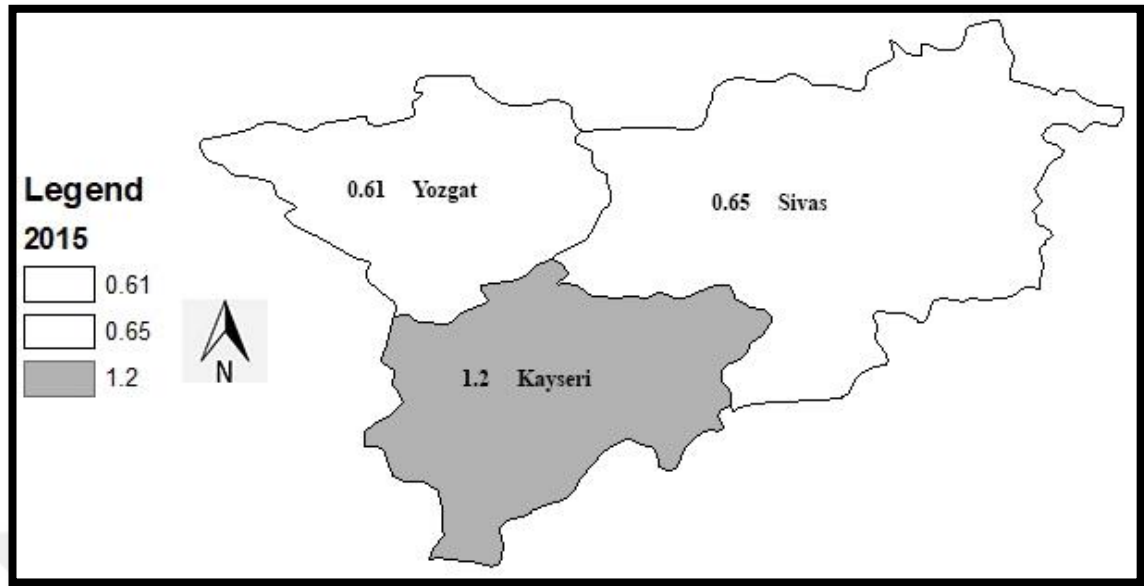
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.20. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2015 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.20.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2015 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.16.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.20. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2015)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	72.790		221.581	
Sivas	14.256		79.542	
Yozgat	6.891		41.451	
TR72 Bölgesi		93.937		342.574

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2015 yılı sanayi sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.16.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.20” değerinde, Sivas ili “0.65” değerinde ve Yozgat ili “0.61” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.16. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2015)

Kayseri ilinin LQ değeri 2014 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2015 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin LQ değeri 2014 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin ise LQ değeri 2014 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürün imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2015 yılında mobilya imalatında “21.819” kişi, fabrika metal ürün imalatında “13.565” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “9.427” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları giyim eşyaları imalatı, metalik olmayan ürünler imalatı ve gıda ürünleri imalatıdır. Sivas ilinde 2015 yılında giyim eşyaları imalatında “2.563” kişi, metalik olmayan ürünler imalatında “1.939” kişi ve gıda ürünleri imalatında “1.928” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, giyim eşyaları imalatı ve metalik olmayan ürünler imalatıdır. Yozgat ilinde 2015 yılında gıda ürünleri imalatında “2.356” kişi, giyim eşyaları imalatında “1.154” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “912” kişi

çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

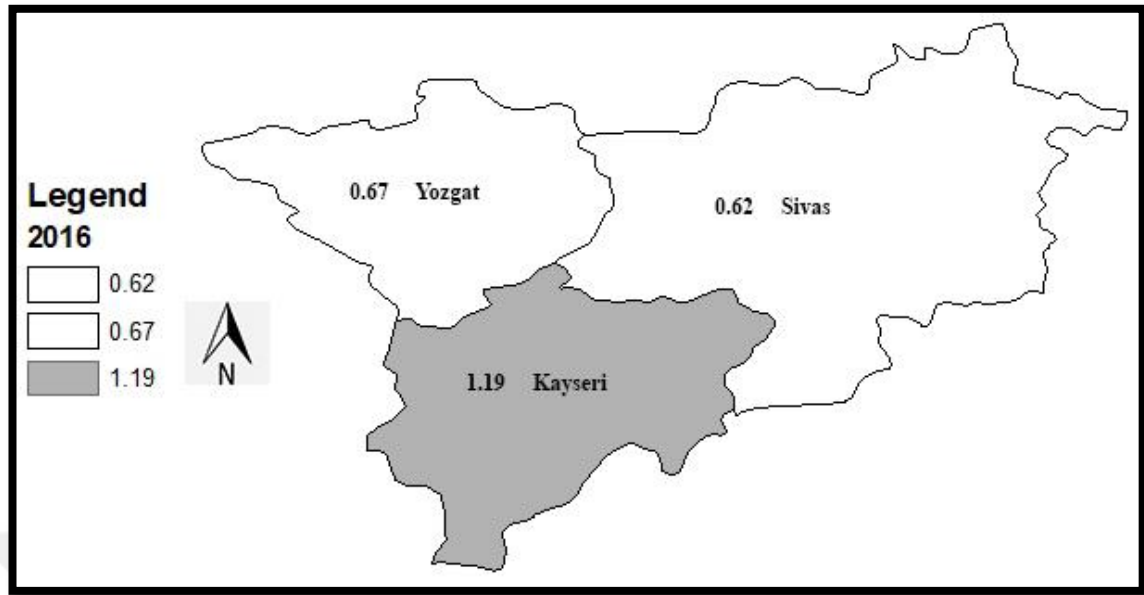
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.21. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2016 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.21.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2016 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.17.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.21. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2016)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	70.801		212.824	
Sivas	12.630		73.136	
Yozgat	6.832		36.622	
TR72 Bölgesi		90.263		322.582

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2016 yılı sanayi sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.17.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.19” değerinde, Sivas ili “0.62” değerinde ve Yozgat ili “0.67” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.17. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2016)

Kayseri ilinin LQ değeri 2015 yılına göre azalış göstermesine rağmen 2016 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin LQ değeri 2015 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sıradan yükselerek ikinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2015 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sıradan düşerek üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürün imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2016 yılında mobilya imalatında “21.460” kişi, fabrika metal ürün imalatında “12.469” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “8.767” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları giyim eşyaları imalatı, gıda ürünleri imalatı ve diğer ulaşım araçları imalatıdır. Sivas ilinde 2016 yılında giyim eşyaları imalatında “2.350” kişi, gıda ürünleri imalatında “1.969” kişi ve diğer ulaşım araçları imalatında “1.814” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, giyim eşyaları imalatı ve metalik olmayan ürünler imalatıdır. Yozgat ilinde 2016 yılında gıda ürünleri imalatında “2.363” kişi, giyim eşyaları imalatında “1.108” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “973” kişi

çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

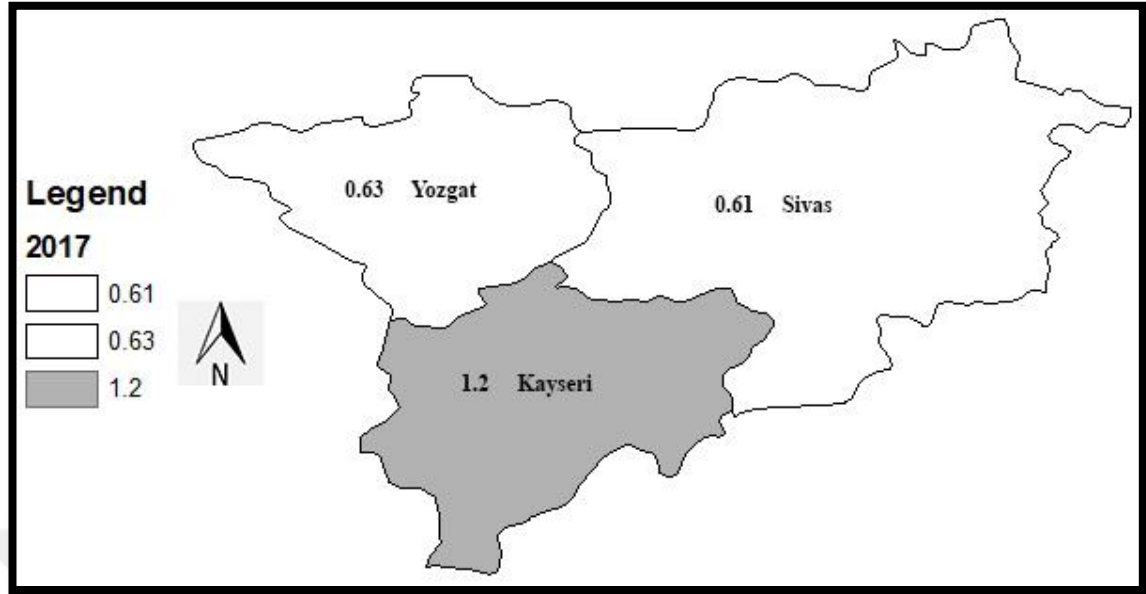
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.22. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2017 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.22.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2017 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.18.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.22. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2017)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	73.558		220.209	
Sivas	12.751		75.174	
Yozgat	6.945		39.717	
TR72 Bölgesi		93.254		335.100

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2017 yılı sanayi sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.18.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.20” değerinde, Sivas ili “0.61” değerinde ve Yozgat ili “0.63” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.18. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2017)

Kayseri ilinin LQ değeri 2016 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2017 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin LQ değeri 2016 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2016 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürün imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2017 yılında mobilya imalatında “22.343” kişi, fabrika metal ürün imalatında “11.657” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “8.730” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları giyim eşyaları imalatı, gıda ürünleri imalatı ve metalik olmayan ürünleri imalatıdır. Sivas ilinde 2017 yılında giyim eşyaları imalatında “2.219” kişi, gıda ürünleri imalatında “1.995” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “1.766” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, giyim eşyaları imalatı ve metalik olmayan ürünler imalatıdır. Yozgat ilinde 2017 yılında gıda ürünleri imalatında “2.483” kişi, giyim eşyaları imalatında “1.297” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “998” kişi

çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

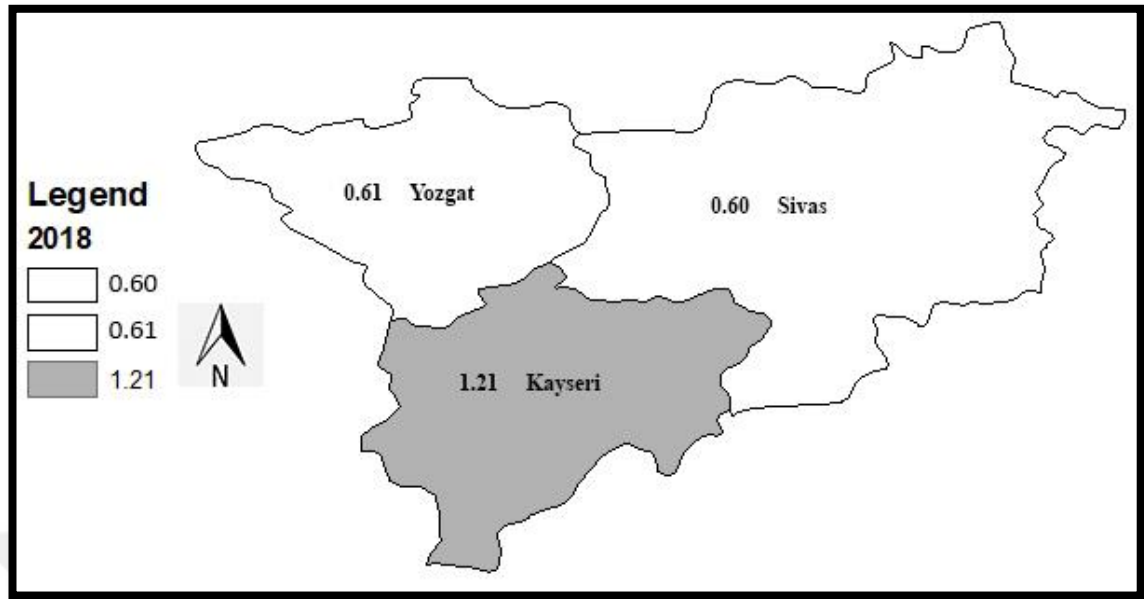
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.23. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2018 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.23.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2018 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.19.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.23. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2018)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	71.088		216.424	
Sivas	12.416		75.818	
Yozgat	6.701		40.222	
TR72 Bölgesi		90.205		332.464

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2018 yılı sanayi sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.19.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.21” değerinde, Sivas ili “0.60” değerinde ve Yozgat ili “0.61” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.19. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2018)

Kayseri ilinin LQ değeri 2017 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2018 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin LQ değeri 2017 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2017 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürün imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2018 yılında mobilya imalatında “21.648” kişi, fabrika metal ürün imalatında “11.399” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “8.241” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları giyim eşyaları imalatı, gıda ürünleri imalatı ve metalik olmayan ürünleri imalatıdır. Sivas ilinde 2018 yılında giyim eşyaları imalatında “2.285” kişi, gıda ürünleri imalatında “1.955” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “1.698” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, giyim eşyaları imalatı ve metalik olmayan ürünler imalatıdır. Yozgat ilinde 2018 yılında gıda ürünleri imalatında “2.561” kişi, giyim eşyaları imalatında “1.257” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “772” kişi

çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

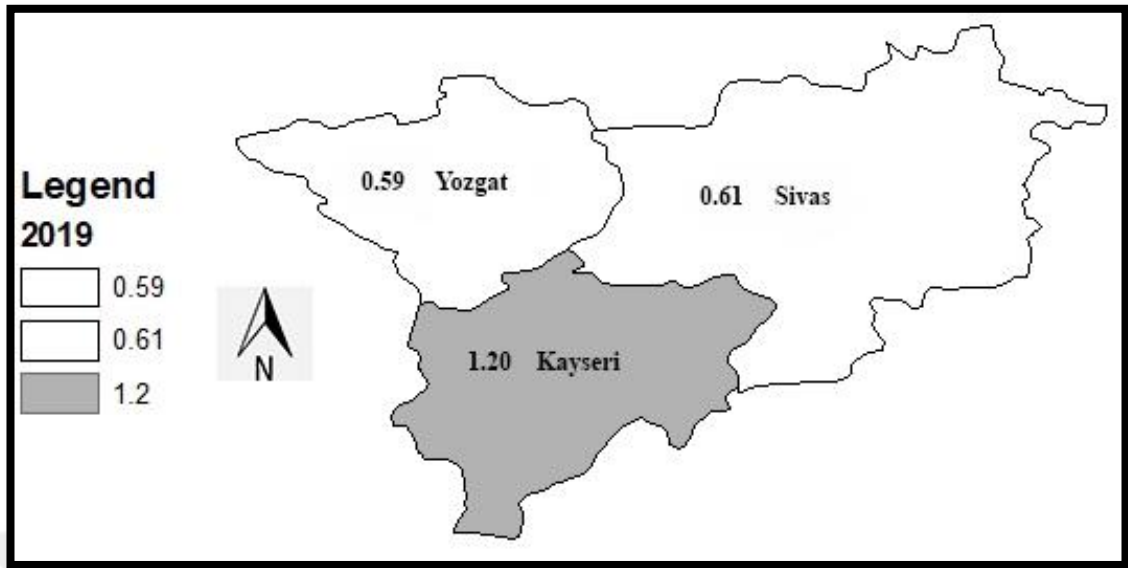
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin sanayi sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.24. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2019 yılı sanayi sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.24.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2019 yılını kapsayan sanayi sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.20.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.24. TR72 Bölgesindeki Sanayi Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2019)

İLLER	Sanayi Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Sanayi Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	74.638		220.267	
Sivas	12.429		72.591	
Yozgat	6.671		40.207	
TR72 Bölgesi		93.738		333.065

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2019 yılı sanayi sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.20.) incelendiğinde; Kayseri ili “1.20” değerinde, Sivas ili “0.61” değerinde ve Yozgat ili “0.59” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Kayseri ilinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Kayseri ili için sanayi sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas ve Yozgat illerinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için sanayi sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Kayseri ilinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Sivas ve Yozgat illerine kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.20. TR72 Bölgesinde Sanayi Sektörünün Yığılması (2019)

Kayseri ilinin LQ değeri 2018 yılına göre azalış göstermesine rağmen 2019 yılında sanayi sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin LQ değeri 2018 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sıradan yükselerek ikinci sırada yer almaktadır. Yozgat ilinin ise LQ değeri 2018 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için ikinci sıradan düşerek üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde sanayi sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları mobilya imalatı, fabrika metal ürün imalatı ve tekstil ürünleri imalatıdır. Kayseri ilinde 2019 yılında mobilya imalatında “23.511” kişi, fabrika metal ürün imalatında “11.711” kişi ve tekstil ürünleri imalatında “8.868” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Sivas ilinde sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları giyim eşyaları imalatı, gıda ürünleri imalatı ve metalik olmayan ürünleri imalatıdır. Sivas ilinde 2019 yılında giyim eşyaları imalatında “2.528” kişi, gıda ürünleri imalatında “1.938” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “1.513” kişi çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır. Yozgat ilinde ise sanayi yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları gıda ürünleri imalatı, giyim eşyaları imalatı ve metalik olmayan ürünler imalatıdır. Yozgat ilinde 2019 yılında gıda ürünleri imalatında “2.756” kişi, giyim eşyaları imalatında “1.416” kişi ve metalik olmayan ürünler imalatında “725” kişi

çalışarak hem sanayi sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde aktif rol oynamaktadır.

TR72 Bölgesinin yıllara göre sanayi sektörü yığılmasını incelediğimizde; Kayseri ilinde 2018 yılında LQ değeri “1.21” ile sanayi sektörü yığılmasında en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Sivas ilinde 2011 yılında LQ değeri “0.69” ile sanayi sektörünün yığılması değerine yaklaşan (LQ=1) en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Yozgat ilinde 2010 ve 2011 yıllarında LQ değeri “0.73” ile sanayi sektörünün yığılması değerine yaklaşan (LQ=1) en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Kayseri ilinde sanayi sektöründe yığılma eğilimi görülmesi firmalar için hammaddeye ulaşım kolaylığı, maliyetten tasarruf ve nitelikli iş gücü havuzu oluşturması yönünde önemli avantajlar sunmaktadır. Ayrıca Kayseri’de sanayi sektörünün yığılması kentsel ekonomiyi olumlu açıdan etkileyerek bölgesel gelişimin sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

4.4. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılma Düzeyleri

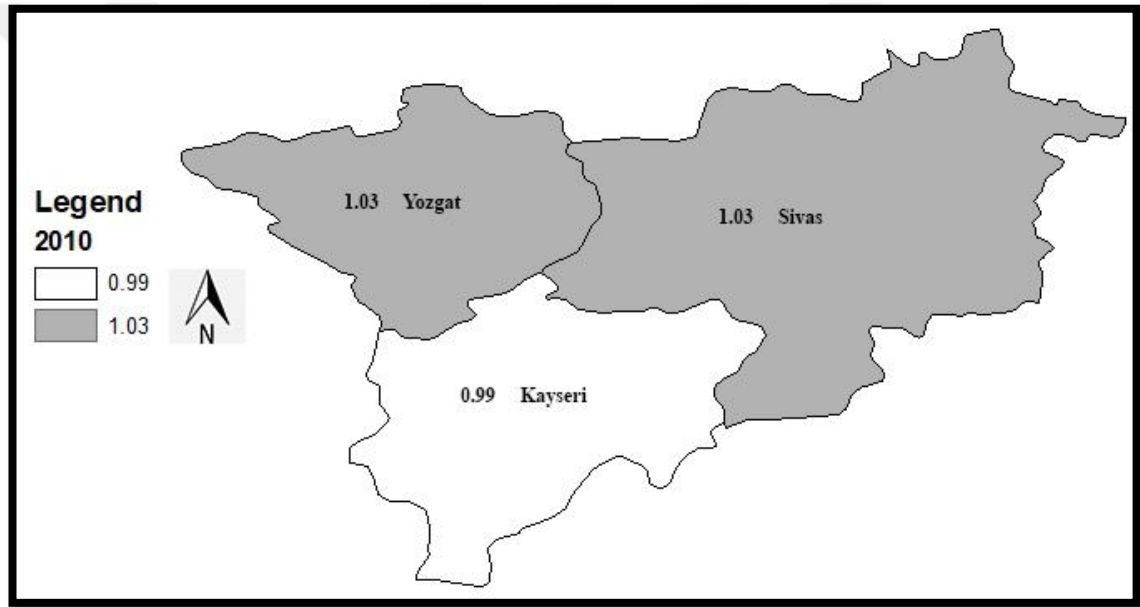
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.25. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.25.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2010 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.21.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.25. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2010)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	39.691		161.004	
Sivas	14.288		55.649	
Yozgat	8.294		32.181	
TR72 Bölgesi		62.273		248.834

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010 yılı sanayi sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.21.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.99” değerinde, Sivas ili “1.03” değerinde ve Yozgat ili “1.03” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.21. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2010)

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim hizmetleri, bilgisayar-kişisel ev eşya onarımı hizmetleri ve insan sağlığı hizmetleridir. Kayseri ilinde 2010 yılında eğitim hizmetlerinde “5.854” kişi, bilgisayar-kişisel ev eşya onarımı hizmetleri “4.165” kişi ve insan sağlığı hizmetlerinde “4.035” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim faaliyetleri, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri ve idari danışmanlık faaliyetleridir. Sivas ilinde 2010 yılında eğitim faaliyetlerinde “2.413” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “1.828” kişi ve idari danışmanlık faaliyetlerinde “1.427” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma

özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim hizmetleri, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri ve insan sağlığı hizmetleridir. Yozgat ilinde 2010 yılında eğitim hizmetlerinde “2.026” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “784” kişi ve insan sağlığı hizmetlerinde “652” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

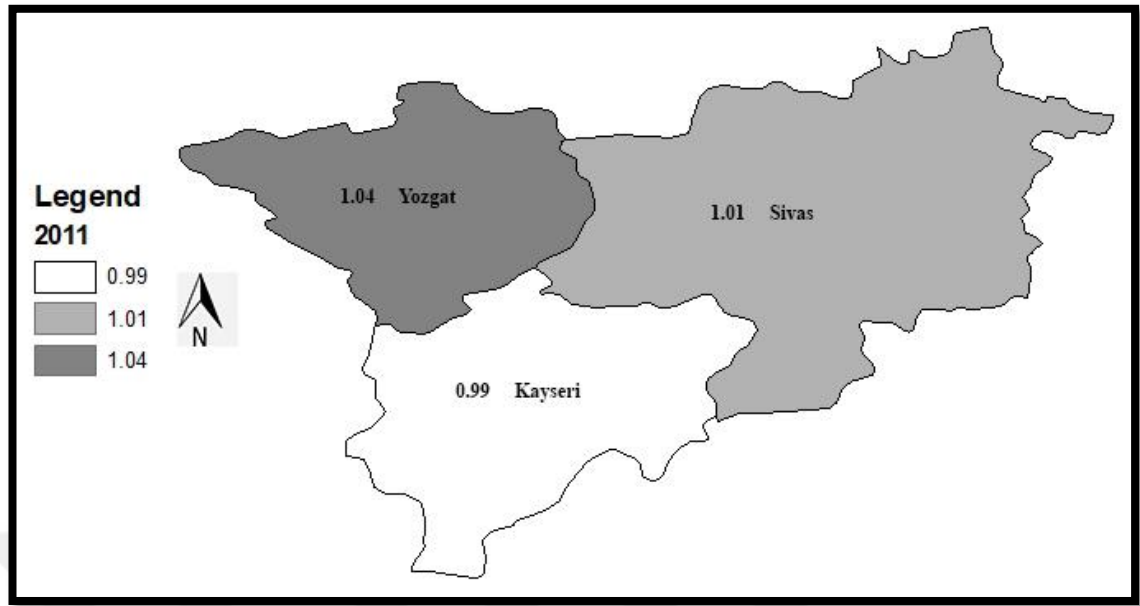
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.26. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2011 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.26.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2011 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.22.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.26. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2011)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	42.918		178.243	
Sivas	14.227		58.155	
Yozgat	8.582		33.916	
TR72 Bölgesi		65.727		270.314

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2011 yılı sanayi sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.22.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.99” değerinde, Sivas ili “1.01” değerinde ve Yozgat ili “1.04” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.22. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2011)

Yozgat ilinin LQ değeri 2010 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2011 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2010 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı 2011 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2010 yılına göre aynı değerde kaldığından dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim hizmetleri, bilgisayar-kişisel ev eşya onarımı hizmetleri ve idari danışmanlık faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2011 yılında eğitim hizmetlerinde “5.220” kişi, bilgisayar-kişisel ev eşya onarımı hizmetlerinde “4.605” kişi ve idari danışmanlık faaliyetlerinde “4.168” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve güvenlik-soruşturma faaliyetleridir. Sivas ilinde 2011 yılında yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “2.076” kişi, eğitim faaliyetlerinde “1.982” kişi ve güvenlik-soruşturma faaliyetlerinde “988” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim hizmetleri, yiyecek-içecek hizmeti

faaliyetleri ve insan sağlığı hizmetleridir. Yozgat ilinde 2011 yılında eğitim hizmetlerinde “1.530” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “810” kişi ve insan sağlığı hizmetlerinde “708” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

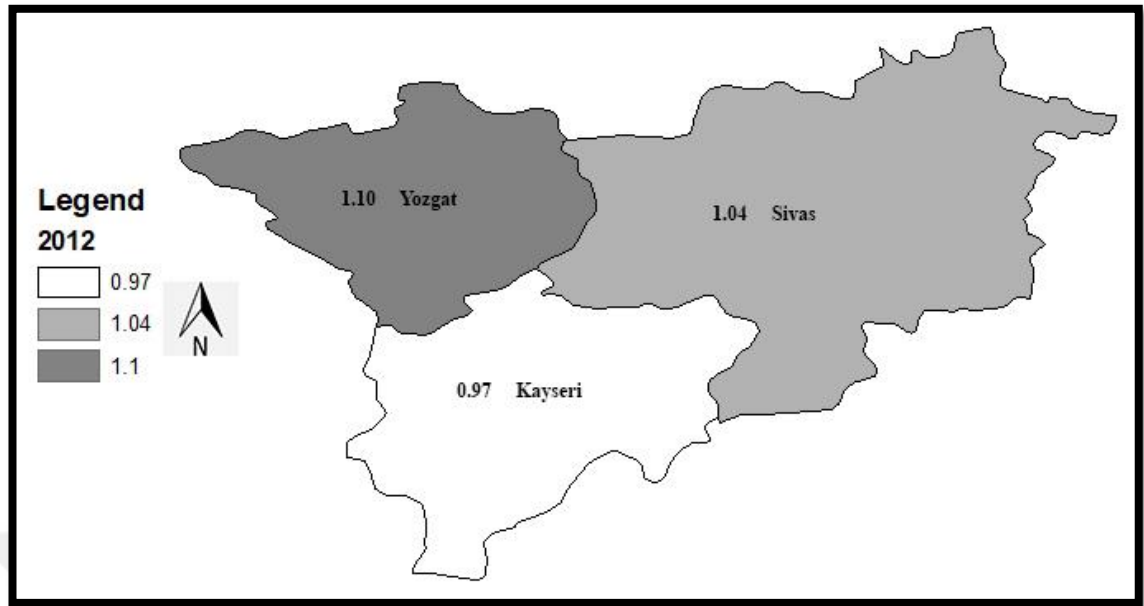
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.27. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2012 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.27.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2012 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (şekil 4.23.) bu tablodaki veriler işığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.27. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı alışan Sayıları (2012)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	46.814		189.674	
Sivas	16.635		62.851	
Yozgat	9.515		34.114	
TR72 Bölgesi		72.964		286.639

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2012 yılı sanayi sektörü yığılması (bknz. şekil 4.23.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.97” değerinde, Sivas ili “1.04” değerinde ve Yozgat ili “1.10” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den kk olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.23. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2012)

Yozgat ilinin LQ değeri 2011 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2012 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2011 yılına göre artış göstermesine rağmen 2012 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2011 yılına göre azalış göstermesinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim hizmetleri, insan sağlığı hizmetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2012 yılında eğitim hizmetlerinde “5.759” kişi, insan sağlığı hizmetlerinde hizmetleri “4.866” kişi ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “4.503” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve insan sağlığı hizmetleridir. Sivas ilinde 2012 yılında yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “2.257” kişi, eğitim faaliyetlerinde “1.885” kişi ve insan sağlığı hizmetlerinde “1.124” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim hizmetleri, bina-çevre düzenleme faaliyetleri ve yiyecek-

içecek hizmeti faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2012 yılında eğitim hizmetlerinde “1.480” kişi, bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “1.234” kişi ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “801” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

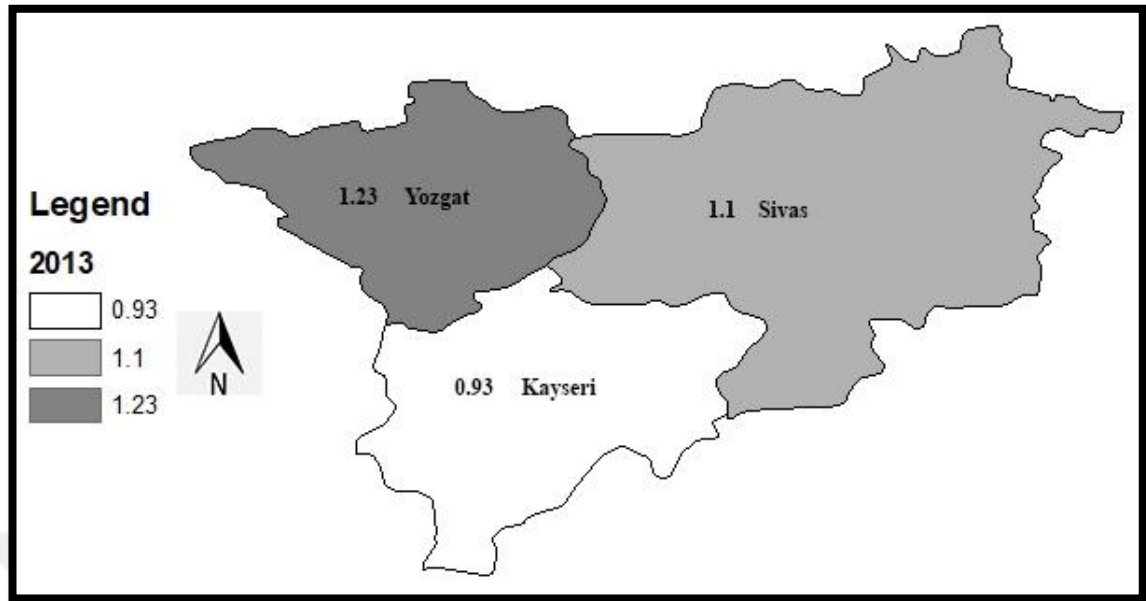
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.28. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2013 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.28.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2013 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.24.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.28. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2013)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	47.872		202.746	
Sivas	18.169		65.315	
Yozgat	10.777		34.392	
TR72 Bölgesi		76.818		302.453

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2013 yılı hizmetler sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.25.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.93” değerinde, Sivas ili “1.10” değerinde ve Yozgat ili “1.23” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.24. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2013)

Yozgat ilinin LQ değeri 2012 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2013 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2012 yılına göre artış göstermesine rağmen 2013 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2012 yılına göre azalış göstermesinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim hizmetleri, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri ve insan sağlığı hizmetleridir. Kayseri ilinde 2013 yılında eğitim hizmetlerinde “5.925” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “4.982” kişi ve insan sağlığı hizmetlerinde “4.208” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları eğitim faaliyetleri, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri ve güvenlik-soruşturma faaliyetleridir. Sivas ilinde 2013 yılında eğitim faaliyetlerinde “2.725” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “2.201” kişi ve güvenlik-soruşturma faaliyetlerinde “1.265” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve büro yönetimi-büro desteği faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2013 yılında bina-çevre düzenleme

faaliyetlerinde “2.016” kişi, eğitim faaliyetlerinde “1.692” kişi ve büro yönetimi-büro desteği faaliyetlerinde “837” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

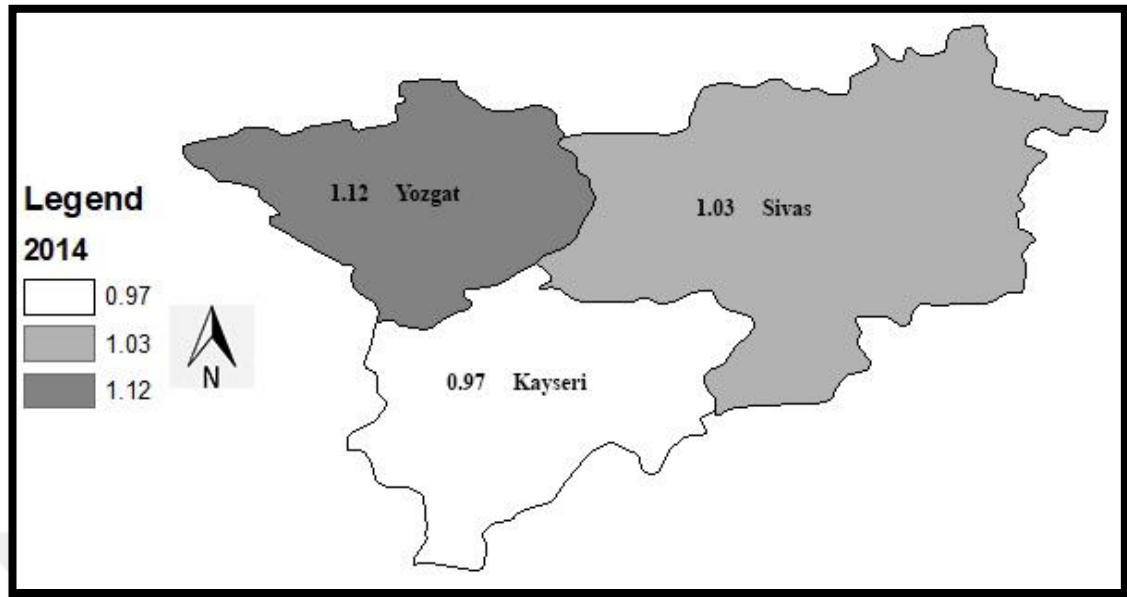
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.29. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2014 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.29.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2014 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.25.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.29. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2014)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	58.255		213.959	
Sivas	19.963		68.779	
Yozgat	11.114		35.410	
TR72 Bölgesi		89.332		318.148

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2014 yılı hizmetler sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.25.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.97” değerinde, Sivas ili “1.03” değerinde ve Yozgat ili “1.12” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.25. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2014)

Yozgat ilinin LQ değeri 2013 yılına göre azalış göstermesine rağmen 2014 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2013 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı 2014 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2012 yılına göre artış göstermesine rağmen ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2014 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “10.194” kişi, eğitim faaliyetlerinde “7.143” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “5.132” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Sivas ilinde 2014 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “4.914” kişi, eğitim faaliyetlerinde “2.462” kişi ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “2.458” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2014 yılında bina-

çevre düzenleme faaliyetlerinde “3.991” kişi, eğitim faaliyetlerinde “1.743” kişi ve yiyecek-içecek faaliyetlerinde “1.031” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

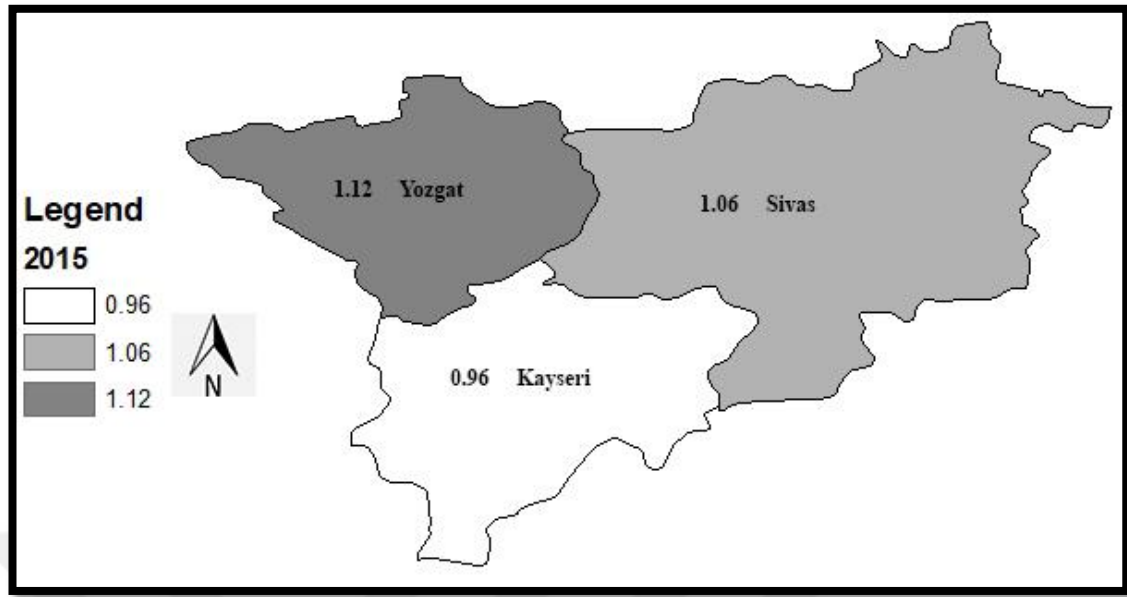
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.30. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2015 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.30.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2015 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.26.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.30. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2015)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	63.680		221.581	
Sivas	25.282		79.542	
Yozgat	14.016		41.451	
TR72 Bölgesi		102.978		342.574

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2015 yılı hizmetler sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.26.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.96” değerinde, Sivas ili “1.06” değerinde ve Yozgat ili “1.12” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.26. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2015)

Yozgat ilinin LQ değeri 2014 yılına göre sabit kalmasına rağmen 2015 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2014 yılına göre artış göstermesine rağmen 2015 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2014 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2015 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “12.351” kişi, eğitim faaliyetlerinde “8.589” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “5.566” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir. Sivas ilinde 2015 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “8.688” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “2.713” kişi ve eğitim faaliyetlerinde “2.657” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2015 yılında bina-

çevre düzenleme faaliyetlerinde “5.751” kişi, eğitim faaliyetlerinde “2.310” kişi ve yiyecek-içecek faaliyetlerinde “1.034” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

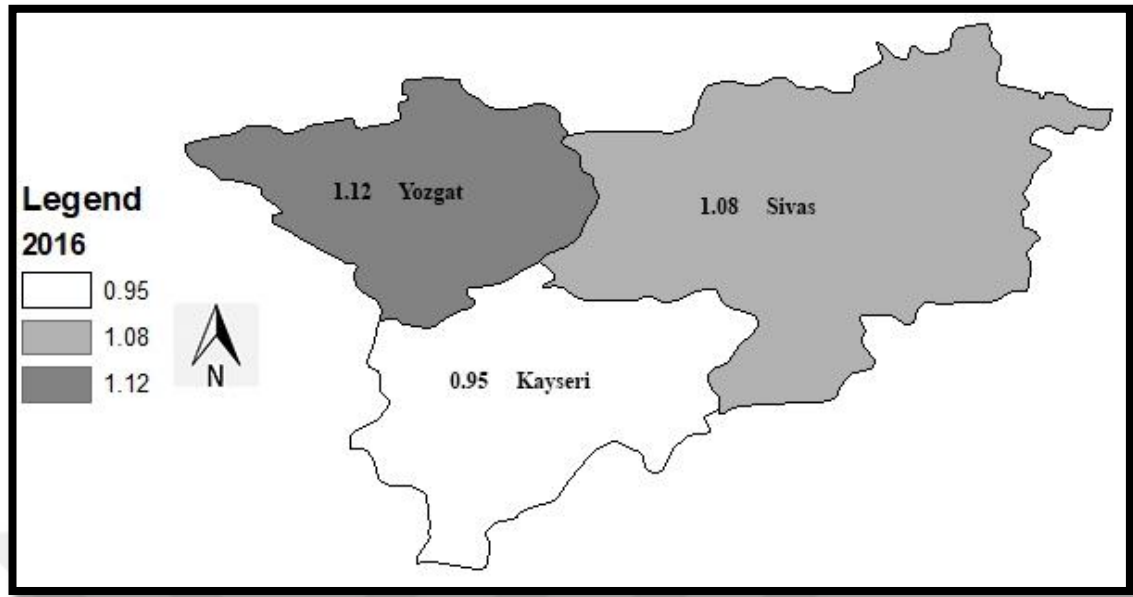
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.31. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2016 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.31.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2016 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.27.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.31. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2016)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	63.836		212.824	
Sivas	24.945		73.136	
Yozgat	12.984		36.622	
TR72 Bölgesi		101.765		322.582

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2016 yılı hizmetler sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.27.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.95” değerinde, Sivas ili “1.08” değerinde ve Yozgat ili “1.12” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.27. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2016)

Yozgat ilinin LQ değeri 2015 yılına göre sabit kalmasına rağmen 2016 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2015 yılına göre artış göstermesine rağmen 2016 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2015 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2016 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “12.283” kişi, eğitim faaliyetlerinde “8.863” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “5.789” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir. Sivas ilinde 2016 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “6.659” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “3.228” kişi ve eğitim faaliyetlerinde “2.804” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2016 yılında bina-

çevre düzenleme faaliyetlerinde “3.722” kişi, eğitim faaliyetlerinde “2.548” kişi ve yiyecek-içecek faaliyetlerinde “1.159” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomik gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

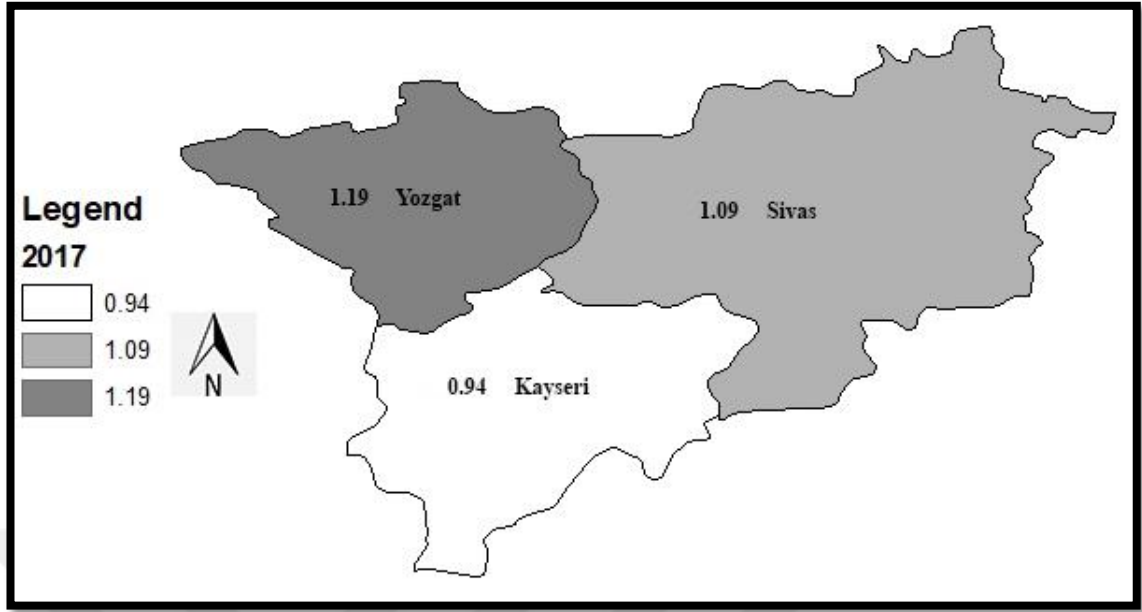
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.32. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2017 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.32.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2017 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.28.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.32. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2017)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	66.592		220.209	
Sivas	26.476		75.174	
Yozgat	15.272		39.717	
TR72 Bölgesi		108.340		335.100

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2017 yılı hizmetler sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.28.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.94” değerinde, Sivas ili “1.09” değerinde ve Yozgat ili “1.19” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.28. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2017)

Yozgat ilinin LQ değeri 2016 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2017 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2016 yılına göre artış göstermesine rağmen 2017 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2016 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2017 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “13.093” kişi, eğitim faaliyetlerinde “7.211” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “6.206” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir. Sivas ilinde 2017 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “7.694” kişi, yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “3.323” kişi ve eğitim faaliyetlerinde “2.712” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim

faaliyetleri ve insan sağlığı hizmeti faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2017 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “5.184” kişi, eğitim faaliyetlerinde “1.967” kişi ve insan sağlığı hizmeti faaliyetlerinde “1.680” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomik gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

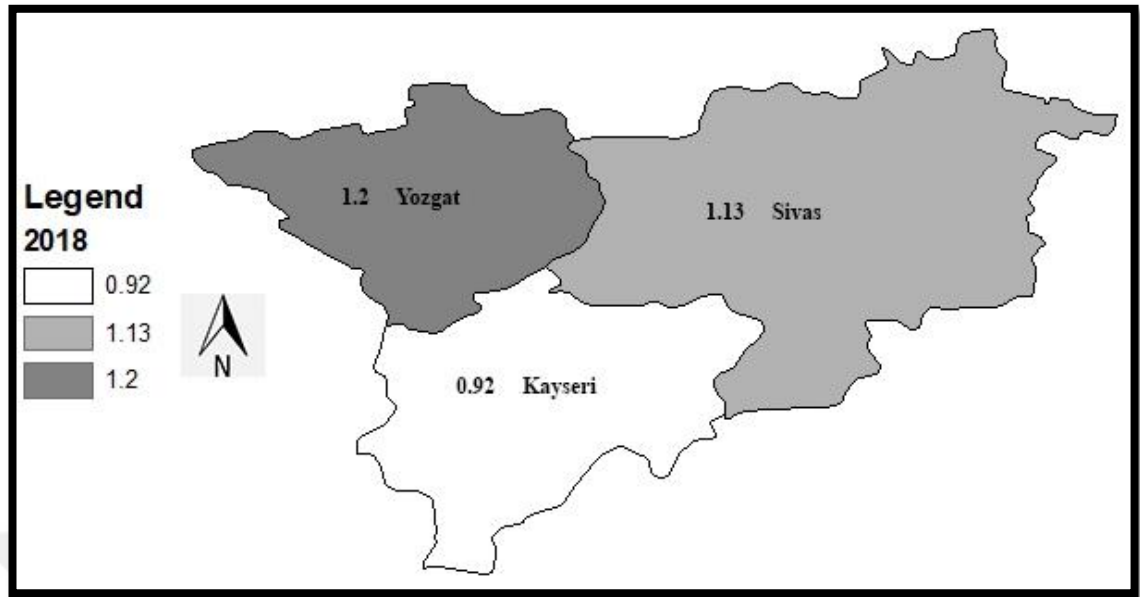
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.33. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2018 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bknz. Tablo 4.33.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2018 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.29.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.33. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2018)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	70.387		216.424	
Sivas	30.246		75.818	
Yozgat	17.085		40.222	
TR72 Bölgesi		117.718		332.464

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2018 yılı hizmetler sektörü yığılması (bknz. Şekil 4.29.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.92” değerinde, Sivas ili “1.13” değerinde ve Yozgat ili “1.20” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.29. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2018)

Yozgat ilinin LQ değeri 2017 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2018 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2017 yılına göre artış göstermesine rağmen 2018 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2017 yılına göre azalış gösterdiğinden dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, insan sağlığı hizmeti faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2018 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “10.044” kişi, insan sağlığı hizmeti faaliyetlerinde “8.703” kişi ve eğitim faaliyetlerinde “7.172” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Sivas ilinde 2018 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “6.781” kişi, eğitim faaliyetlerinde “3.565” kişi ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “3.453” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, insan sağlığı hizmeti faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2018 yılında bina-

çevre düzenleme faaliyetlerinde “4.713” kişi, insan sağlığı hizmeti faaliyetlerinde “2.528” kişi ve eğitim faaliyetlerinde “2.206” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomik gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

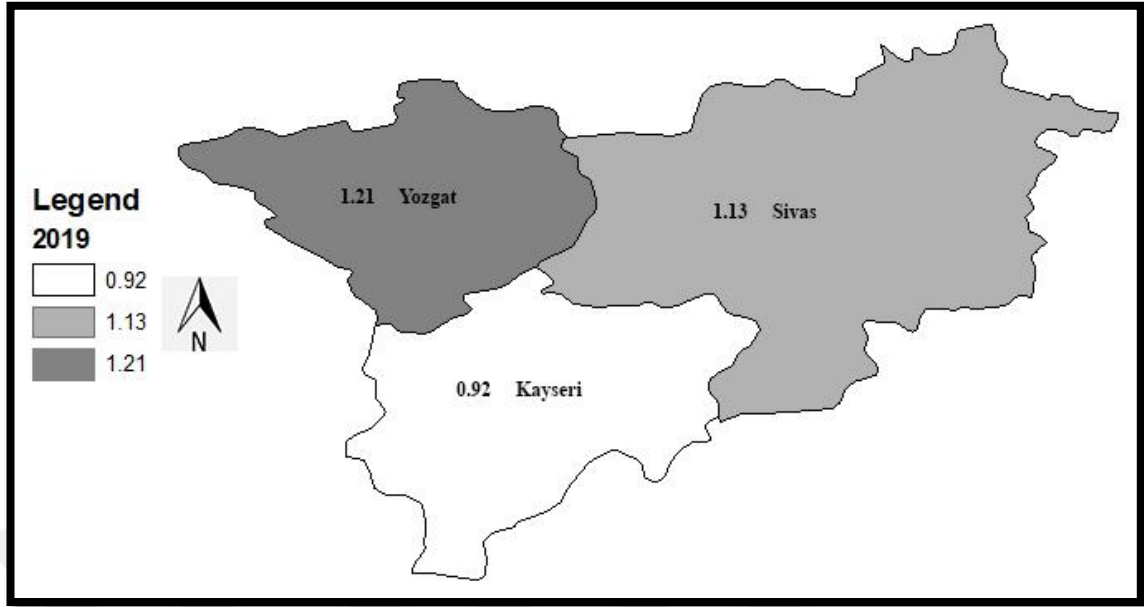
TR72 Bölgesine ait Kayseri, Sivas ve Yozgat İllerinin hizmetler sektörünü içeren sosyal güvenlik kurumunun iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayıları verileri derlenerek Tablo 4.34. oluşturulmuştur. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2019 yılı hizmetler sektörü sigortalı çalışan sayıları (bkz. Tablo 4.34.) incelediğimizde; TR72 Bölgesindeki 2019 yılını kapsayan hizmetler sektöründe yığılma durumu gösteren/göstermeyen iller (Şekil 4.30.) bu tablodaki veriler ışığında hesaplama yapılarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.34. TR72 Bölgesindeki Hizmetler Sektörünün Sigortalı Çalışan Sayıları (2019)

İLLER	Hizmetler Sektörü İstihdam (İL)	Toplam Hizmetler Sektörü İstihdam (TR72)	Toplam Sektörel İstihdam (İL)	Toplam Sektörel İstihdam (TR72)
Kayseri	73.305		220.267	
Sivas	29.666		72.591	
Yozgat	17.659		40.207	
TR72 Bölgesi		120.630		333.065

Kaynak: SGK yıllık iş faaliyet gruplarına göre zorunlu sigortalı çalışan sayısı verileri

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2019 yılı hizmetler sektörü yığılması (bkz. Şekil 4.30.) incelendiğinde; Kayseri ili “0.92” değerinde, Sivas ili “1.13” değerinde ve Yozgat ili “1.21” değerinde olduğu hesaplanmıştır. Sivas ve Yozgat illerinin LQ değeri 1’den büyük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olduğu görülmekle birlikte Sivas ve Yozgat illeri için hizmetler sektörü hâkim sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayseri ilinde ise LQ değeri 1’den küçük olduğu için hizmetler sektöründe yığılma olmadığı görülmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde LQ değerinin 1’den büyük olmasının sebebi il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki Kayseri iline kıyasla yüksek olmasıdır.



Şekil 4.30. TR72 Bölgesinde Hizmetler Sektörünün Yığılması (2019)

Yozgat ilinin LQ değeri 2018 yılına göre artış gösterdiğinden dolayı 2019 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında birinci sırada yer almaktadır. Sivas ilinin ise LQ değeri 2018 yılına göre sabit kaldığından dolayı 2019 yılında hizmetler sektörünün yığılmasında ikinci sırada yer almaktadır. Hizmetler sektöründe Kayseri ilinin LQ değeri 2018 yılına göre sabit kaldığından dolayı ve yığılma eğilimi göstermediği için üçüncü sırada yer almaktadır.

Kayseri ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları insan sağlığı hizmeti faaliyetleri, bina-çevre düzenleme faaliyetleri ve eğitim faaliyetleridir. Kayseri ilinde 2019 yılında insan sağlığı hizmeti faaliyetlerinde “9.634” kişi, bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “9.624” kişi ve eğitim faaliyetlerinde “7.393” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün gelişmesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Sivas ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, eğitim faaliyetleri ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetleridir. Sivas ilinde 2019 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “5.652” kişi, eğitim faaliyetlerinde “3.819” kişi ve yiyecek-içecek hizmeti faaliyetlerinde “3.707” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomisinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Yozgat ilinde hizmetler sektörünün yığılmasına destek sağlayan önemli alt sektör grupları bina-çevre düzenleme faaliyetleri, insan sağlığı hizmeti faaliyetleri ve

eğitim faaliyetleridir. Yozgat ilinde 2019 yılında bina-çevre düzenleme faaliyetlerinde “3.330” kişi, insan sağlığı hizmeti faaliyetlerinde “3.094” kişi ve eğitim faaliyetlerinde “2.545” kişi çalışarak hem hizmetler sektörünün yığılma özelliği göstermesinde hem de kentin ekonomik gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

TR72 Bölgesinin yıllara göre hizmetler sektörü yığılmasını incelediğimizde; Yozgat ilinde 2013 yılında LQ değeri “1.23” ile hizmetler sektörü yığılmasında en yüksek düzeyde olduğu görölmektedir. Sivas ilinde 2018 ve 2019 yıllarında LQ değeri “1.13” ile hizmetler sektörü yığılmasında en yüksek düzeyde olduğu görölmektedir. Kayseri ilinde ise 2010 ve 2011 yıllarında LQ değeri “0.99” ile hizmetler sektörünün yığılma değerine yaklaşan (LQ=1) en yüksek düzeyde olduğu görölmektedir. Sivas ve Yozgat illerinde hizmetler sektöründe yığılma eğilimi görölmeleri firmalar için hammaddeye ulaşım kolaylığı, maliyetten tasarruf ve nitelikli iş gücü havuzu oluşturması yönünde önemli avantajlar sunmaktadır. Ayrıca Sivas ve Yozgat’ta hizmetler sektörünün yığılması kentsel ekonomiyi olumlu açıdan etkileyerek bölgesel gelişimin sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

4.5. Değerlendirme

TR72 Bölgesi il düzeyi kapsamında inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü açısından 2010-2019 yılları arasındaki sigortalı çalışan sayıları ve yığılma eğilimleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme neticesinde Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde hangi sektörlerde istihdam artışı ya da azalış olduğu tespit edilerek bu sektörlerin kent ekonomisine ve kentsel işgücüne olan etkisi ortaya konulmuştur. Ayrıca lokasyon katsayısı yöntemi ile Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010-2019 yılları arasındaki inşaat, sanayi ve hizmetler sektöründe yığılma eğilimleri incelenerek sektörel yığılma eğilimlerinin yıllık değişimleri ortaya konulmuştur.

İnşaat Sektörü:

Kayseri ve Sivas illerinde 2010 yılından 2015 yılına kadar sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görölmekte, fakat 2015 yılından 2019 yılına kadar bu iki ilde sigortalı çalışan sayılarında azalış eğilimi olduğu görölmektedir. Yozgat ilinde ise 2010-2011 yılları arasında ve 2012-2015 yılları arasında sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görölmekte, fakat 2011-2012 yılları arasında ve 2015-2019 yılları

arasında sigortalı çalışan sayılarında azalış eğilimi olduğu görülmektedir. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde sigortalı çalışan sayıları 2015 yılında en yüksek seviyede olduğu görülmüş ve Kayseri ilinde “32.130” kişi, Sivas ilinde “17.735” kişi ve Yozgat ilinde ise “9.756” kişi olduğu tespit edilmiştir. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde sigortalı çalışan sayıları 2019 yılında en düşük seviyede olduğu görülmüş ve Kayseri ilinde “18.505” kişi, Sivas ilinde “8.385” kişi ve Yozgat ilinde ise “5.722” kişi olduğu tespit edilmiştir. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde yıllara göre sigortalı çalışan sayılarında kıyaslama yapıldığında inşaat sektörü azalma eğilimi göstermektedir.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörüne ait 2010-2019 yılları arasındaki yığılma eğilimleri incelendiğinde (bkz. Tablo 4.35.); Kayseri ilinde yığılma eğilimi göstermediği görülmektedir, fakat Sivas ve Yozgat illerinde ise yığılma eğilimi gösterdiği görülmektedir. İnşaat sektöründe yığılma eğilimleri Sivas ilinde 2016 yılında LQ değeri “1.32” ve Yozgat ilinde 2019 yılında LQ değeri “1.45” ile en yüksek değere ulaştığı tespit edilmiştir. Kayseri ilinde ise 2013 yılında LQ değeri “0.88” ile inşaat sektöründe yığılma eğilimi göstermesine en yakın olduğu değer olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.35. İnşaat Sektörünün 2010-2019 Yılları Arasındaki LQ Değişimleri

İLLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri	0.83	0.84	0.85	0.88	0.86	0.83	0.83	0.85	0.86	0.86
Sivas	1.28	1.28	1.30	1.24	1.22	1.28	1.32	1.29	1.23	1.18
Yozgat	1.38	1.38	1.27	1.24	1.40	1.35	1.34	1.26	1.31	1.45

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde inşaat sektörüne ait istihdam sayılarının yıllara göre değişimi yığılma düzeylerinin farklılaşmasına sebep olmaktadır. Kayseri’de il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının düşük olmasından dolayı Kayseri’de inşaat sektöründe yığılma görülmemektedir. Yozgat’ta ise il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının yüksek olmasından dolayı yığılma artış eğilimi göstermektedir ve inşaat sektörü kentin hâkim sektörü olarak görülmektedir. Sivas’ta il düzeyindeki inşaat sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının Kayseri’ye göre yüksek ama Yozgat’a göre düşük olmasından dolayı ise yığılma azalış eğilimi göstermektedir. Bu bilgiler ışığında Yozgat’ta inşaat sektörünün baskın hale geldiği, Sivas’ta inşaat sektörünün yavaş yavaş

doygunluk seviyesine ulaştığı ve Kayseri’de inşaat sektörü yoğunlaşmasının azalma eğiliminde olduğu söylenebilir.

Sanayi Sektörü:

Kayseri ilinde 2010-2014 yılları arasında, 2016-2017 yılları arasında ve 2018-2019 yılları arasında sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görülmekte, fakat 2014-2016 yılları arasında ve 2017-2018 yılları arasında bu ilde sigortalı çalışan sayılarında azalış eğilimi olduğu görülmektedir. Sivas ilinde 2010-2012 yılları arasında, 2013-2015 yılları arasında, 2016-2017 yılları arasında ve 2018-2019 yılları arasında sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görülmekte, fakat 2012-2013 yılları arasında, 2015-2016 yılları arasında ve 2017-2018 yılları arasında bu ilde sigortalı çalışan sayılarında azalış eğilimi olduğu görülmektedir. Yozgat ilinde ise 2010-2011 yılları arasında, 2013-2015 yılları arasında ve 2016-2017 yılları arasında sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görülmekte, fakat 2011-2013 yılları arasında, 2015-2016 yılları arasında ve 2017-2019 yılları arasında bu ilde sigortalı çalışan sayılarında azalış eğilimi olduğu görülmektedir. Sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları Kayseri ilinde 2019 yılında, Sivas ilinde 2015 yılında, Yozgat ilinde ise 2011 yılında en yüksek seviyede olduğu görülmüş ve Kayseri ilinde “74.638” kişi, Sivas ilinde “14.256” kişi, Yozgat ilinde ise “7.445” kişi olduğu tespit edilmiştir. Sanayi sektöründe sigortalı çalışan sayıları Kayseri ve Sivas illerinde 2010 yılında, Yozgat ilinde ise 2013 yılında en düşük seviyede olduğu görülmüş ve Kayseri ilinde “55.029” kişi, Sivas ilinde “11.151” kişi, Yozgat ilinde ise “6.529” kişi olduğu tespit edilmiştir. Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde yıllara göre sigortalı çalışan sayılarında kıyaslama yapıldığında sanayi sektörü Kayseri ilinde artma eğilimi göstermekte, Sivas ve Yozgat illerinde ise azalma eğilimi göstermektedir.

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde sanayi sektörüne ait 2010-2019 yılları arasındaki yığılma eğilimleri incelendiğinde (bkz. Tablo 4.36.); Sivas ve Yozgat illerinde yığılma eğilimi göstermediği görülmektedir, fakat Kayseri ilinde ise yığılma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Sanayi sektöründe yığılma eğilimleri Kayseri ilinde 2018 yılında LQ değeri “1.21” ile en yüksek değere ulaştığı tespit edilmiştir. Sivas ilinde 2011 yılında LQ değeri “0.69” ve Yozgat ilinde ise 2010-2011 yıllarında LQ değeri “0.73” ile sanayi sektöründe yığılma eğilimi göstermesine en yakın olduğu değer olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.36. Sanayi Sektörünün 2010-2019 Yılları Arasındaki LQ Değişimleri

İLLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri	1.16	1.15	1.17	1.18	1.17	1.20	1.19	1.20	1.21	1.20
Sivas	0.68	0.69	0.68	0.64	0.66	0.65	0.62	0.61	0.60	0.61
Yozgat	0.73	0.73	0.67	0.64	0.64	0.61	0.67	0.63	0.61	0.59

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde sanayi sektörüne ait istihdam sayılarının yıllara göre değişimi yığılma düzeylerinin farklılaşmasına sebep olmaktadır. Sivas ve Yozgat'ta il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının düşük olmasından dolayı Sivas ve Yozgat'ta sanayi sektöründe yığılma görülmemektedir. Kayseri kentinde ise il düzeyindeki sanayi sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının yüksek olmasından dolayı sanayi sektöründe yığılma artış eğilimi göstermektedir ve sanayi sektörü kentin hâkim sektörü olarak görülmektedir. Bu bilgiler ışığında Kayseri'de sanayi sektörünün baskın hale geldiği, Sivas ve Yozgat'ta sanayi sektörü yoğunlaşmasının azalma eğiliminde olduğu söylenebilir.

Hizmetler Sektörü:

Kayseri ilinde 2010 yılından 2019 yılına kadar sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görülmektedir. Sivas ilinde 2011-2015 yılları, 2016-2018 yılları arasında sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görülmekte, fakat 2010-2011 yılları arasında, 2015-2016 yılları ve 2018-2019 yılları arasında bu ilde sigortalı çalışan sayılarında azalış eğilimi olduğu görülmektedir. Yozgat ilinde ise 2010-2015 yılları arasında ve 2016-2019 yılları arasında sigortalı çalışan sayılarında artış eğilimi olduğu görülmekte, fakat 2015-2016 yılları arasında bu ilde sigortalı çalışan sayılarında azalış eğilimi olduğu görülmektedir. Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları Kayseri ve Yozgat illerinde 2019 yılında, Sivas ilinde ise 2018 yılında en yüksek seviyede olduğu görülmüş ve Kayseri ilinde "73.305" kişi, Sivas ilinde "30.246" kişi, Yozgat ilinde ise "17.659" kişi olduğu tespit edilmiştir. Hizmetler sektöründe sigortalı çalışan sayıları Kayseri ve Yozgat illerinde 2010 yılında, Sivas ilinde ise 2011 yılında en düşük seviyede olduğu görülmüş ve Kayseri ilinde "39.691" kişi, Sivas ilinde "14.227" kişi, Yozgat ilinde ise "8.294" kişi olduğu tespit edilmiştir. Kayseri, Sivas ve Yozgat

illerinde yıllara göre sigortalı çalışan sayılarında kıyaslama yapıldığında hizmetler sektörü Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde artma eğilimi göstermektedir.

Kayseri, Sivas ve Yozgat kentlerinde hizmetler sektörüne ait 2010-2019 yılları arasındaki yığılma eğilimleri incelendiğinde (bkz. Tablo 4.37.); Kayseri ilinde yığılma eğilimi göstermediği görülmektedir, fakat Sivas ve Yozgat illerinde ise yığılma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Hizmetler sektöründe yığılma eğilimleri Sivas ilinde 2018-2019 yıllarında LQ değeri “1.13” ve Yozgat ilinde 2013 yılında LQ değeri “1.23” ile en yüksek değere ulaştığı tespit edilmiştir. Kayseri ilinde 2010-2011 yıllarında LQ değeri “0.99” ile hizmetler sektöründe yığılma eğilimi göstermesine en yakın olduğu değer olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.37. Hizmetler Sektörünün 2010-2019 Yılları Arasındaki LQ Değişimleri

İLLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri	0.99	0.99	0.97	0.93	0.97	0.96	0.95	0.94	0.92	0.92
Sivas	1.03	1.01	1.04	1.10	1.03	1.06	1.08	1.09	1.13	1.13
Yozgat	1.03	1.04	1.10	1.23	1.12	1.12	1.12	1.19	1.20	1.21

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde hizmetler sektörüne ait istihdam sayılarının yıllara göre değişimi yığılma düzeylerinin farklılaşmasına sebep olmaktadır. Kayseri’de il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının düşük olmasından dolayı Kayseri’de hizmetler sektöründe yığılma görülmemektedir. Sivas ve Yozgat’ta il düzeyindeki hizmetler sektörü istihdamının il düzeyindeki toplam sektörel istihdamı içerisindeki payının yüksek olmasından dolayı hizmetler sektöründe yığılma artış eğilimi göstermektedir ve hizmetler sektörü bu kentlerin hâkim sektörü olarak görülmektedir. Bu bilgiler ışığında Sivas ve Yozgat’ta hizmetler sektörünün baskın hale geldiği, Kayseri’de ise hizmetler sektörü yatırımlarının bölgede yoğunlaşmaya başladığı söylenebilir.

5. BÖLÜM

SONUÇ

Bu çalışmada, giriş bölümünde sektörlerin kent ekonomisine etkisi, Fisher-Clark'ın üçlü sektör modeli, sektörel yığılma faaliyetleri ve lokasyon katsayısı değerinden bahsedilerek çalışmaya yönelik ön bilgiler verilmiştir. Kent ekonomisi ve sektörel yaklaşım başlığı altında kent ekonomisi tanımı ve kent ekonomisinin önemi, kentleşme ve ekonomik gelişim konularından bahsedilerek kent ekonomisinin gelişmesinde istihdamın nasıl bir rol oynadığı ortaya konulmuştur. Ekonomik coğrafyada sektörlerin yığılması başlığı altında yığılma kavramının ortaya çıkışı ve gelişimi, bölgesel gelişmede yığılma faaliyetinin önemi, ekonomik coğrafyada sektörel yığılma ve kentsel mekân ilişkisi üzerinde durularak sektörlerin belirli bir coğrafyada bir araya gelerek nasıl yoğunlaşma gösterdiği ve sektörel yığılma eğilimlerin kentsel mekânla kurmuş oldukları ilişkiye bağlı olarak kentsel-bölgesel gelişmeye etkileri ortaya konulmuştur.

TR72 Bölgesini oluşturan Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin inşaat, sanayi ve hizmetler sektörü açısından 2010-2019 yılları arasındaki sigortalı çalışan sayıları ve yığılma düzeyleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme neticesinde Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde sektörler istihdam açısından incelenerek artış/azalış eğilimleri ortaya konularak bu sektörlerin istihdam açısından kent ekonomisi ortaya konulmuştur. Ayrıca lokasyon katsayısı yöntemi ile Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinin 2010-2019 yılları arasındaki inşaat, sanayi ve hizmetler sektöründe yığılma düzeyleri incelenerek hangi sektörlerde yoğunlaşma görüldüğü ortaya konulmuştur. Bu bilgiler ışığında tezin amacı doğrultusunda yapılan çalışma değerlendirilerek sonuca ulaşılmıştır.

Kentler ekonomik etkinliklerin merkezi olarak görülmesiyle üretim-dağıtım gibi işlevleri yerine getirerek kent ekonomisini etkilemektedir. Kent ekonomisinin gelişimi illere göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar ekonomik işlevlerin kentsel mekânda yer seçimine, kentlerdeki işgücü olanaklarına ve firmaların belirli bir coğrafyada yoğunlaşmasına bağlı olarak kent ekonomisinin gelişimini etkilemektedir. Sanayi devriminden sonra sektörel çeşitliliğin artması neticesinde ekonomik etkinliklere ait firmalar hammaddeye yakın olma, nitelikli işgücü havuzuna sahip olma ve maliyetleri azaltma isteğine bağlı olarak belirli bir coğrafyada yoğunlaşma göstererek yığılma ekonomilerini gündeme getirmiştir. Yığılma ekonomilerinin piyasa içerisindeki büyüklüğü ve etkinliği coğrafyada farklılık göstererek kent ekonomisinin gelişimini etkilemektedir. Sektörler çeşitliliğinin artmasına bağlı olarak firmaların kentlerde yer seçmesi istihdam açısından olumlu etkileri bulunmaktadır. Sektörler içerisindeki istihdam payları kentsel işgücü piyasasına bağlı olarak firmaların yoğunlaşmasını etkilemektedir. Sektörel çeşitliliğinin artması neticesinde ekonomik faaliyetler sınıflandırılarak sektörler içerisindeki istihdam payları illere göre farklılık göstermektedir. Ekonomik faaliyetlerin sınıflandırılması neticesinde sektörler alanlarda yatırım yoğunlukları farklılık göstererek kent ekonomisine doğrudan etkilemektedir.

Belirli bir coğrafyada sektörlerin yer seçerek yoğunlaşması durumu yığılma kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sektörlerin yığılma eğilimleri bölge ya da illere göre farklılık göstererek yığılma ekonomilerini etkilemektedir. Sektörel yığılma faaliyetleri firmaların belirli bir coğrafyada yoğunlaşmasına bağlı olarak sektörlerin gelişim göstermesine ve ekonomik coğrafyada farklı mekânsal kullanımların yer seçmesi açısından yerel düzeyde firmaların ortaya çıkmasına imkân sağlayarak kent ekonomisinin gelişimini etkilemektedir. Sektörel yığılma faaliyetleri firmaların belirli bir coğrafyada yığılmasına bağlı olarak kurmuş oldukları etkileşim neticesinde sektörel kümelenmeyi beraberinde getirmektedir. Sektörel yığılma ya da kümelenme faaliyetleri kent ekonomisinin gelişmesinde ve kentler farklı mekânsal kullanımların yer seçimine bağlı olarak kentsel-bölgesel gelişimin sağlanmasında önemli rol oynamaktadır.

Sonuç Olarak Bu Çalışmanın Bölge-Kent Planlamaya Katkıları

Bölge-kent planları, kent ekonomisinin kalkınmasına bölgesel gelişimin sağlanmasına ve kentlerin düzenli bir büyüme modeli çevresinde gelişmesine yönelik kararların yer

aldığı ve kent dinamiklerinin mevcut durumları göz önüne alınarak gelecek dönemlere ait plan kararlarını içeren mekânsal planlardır. Sektörel yığılma eğilimleri, kent dinamiklerine bağlı olarak firmaların belirli bir coğrafyada yoğunlaşmasıdır. Bu sebeple de sektörlerin belirli bir coğrafyada yığılma eğilimi göstermesi kent ekonomisinin gelişmesine ve bölgesel gelişimin sağlanmasına kaynaklık etmektedir. Sektörlerin yığılma eğilimleri, kent dinamiklerine, kent makroformuna, kent dokusuna, kentlerde bulunan doğal kaynakların varlığına ve verimliliğine, firmaların rekabet gücüne ve firmalarda istihdam edilecek nitelikli işgücüne bağlı olarak bölge-kentlerde farklılık göstermektedir. Bu farklılık bölgelerin gelişmişlik düzeyleri ile ortaya koyulmaktadır. Sektörlerin belirli bir coğrafyada kent dinamiklerini göz önüne alarak yığılma özelliği göstermesi hem kent ekonomisinin gelişmesinde hem de bölgesel gelişimin sağlanmasında önemi büyük olduğu için gelecek dönemlere ait hazırlanacak bölge-kent planları ölçek gruplarına göre rekabet gücü yüksek yeni firmaların ortaya çıkmasına ve bölge-kentlerde sektörlerin yığılma özelliklerine göre sermaye yatırımların artmasına yönelik önemli ölçüde katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

TR72 Bölgesinde inşaat, sanayi ve hizmetler sektöründe 2010-2019 yılları arasında yığılma eğilimleri araştırması sonucunda Kayseri, Sivas ve Yozgat illerinde sektörlerin mevcut eğilimlerinin devam ettiği Kayseri’de sanayi sektöründe yığılma, Sivas ve Yozgat’ta ise inşaat ve hizmetler sektöründe yığılma eğilimi olduğu görülmektedir. Kent ekonomisi, ekonomik büyümenin ve bölgesel gelişimin sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Kentlerdeki baskın sektörler, işgücü piyasasını düzenleyerek gelecekte yapılacak olan planlama çalışmalarında yeni yatırım alanlarını teşvik edecek plan kararlarının alınmasına yönelik önemli rolü bulunmaktadır. Bu bilgiler bağlamında Kayseri’de sanayi sektörüne yönelik yığılma eğilimleri baskın sektör olarak görülerek rekabet gücü yüksek olan sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Sivas’ta inşaat ve hizmetler sektörüne yönelik yığılma eğilimleri baskın sektör olarak karşımıza çıkmakta olup hizmetler sektörü rekabet gücü yüksek ve gelişen bir sektör olarak görülürken, inşaat sektörü ise son dönemde meydana gelen düşüş eğilimi neticesinde rekabet gücü üzerine düşünülmesi gerekmektedir. Yozgat’ta ise inşaat ve hizmetler sektörüne yönelik yığılma eğilimleri baskın sektör olarak görülerek rekabet gücü yüksek ve gelişen sektör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayseri il düzeyi bazında gelecek dönemlere ait hazırlanacak mekânsal planlarda yeni sanayi yatırımlarının risk taşıyabildiği, fakat eğer yeni sanayi yatırımları yapılacaksa mevcut sanayi potansiyelleri değerlendirilerek firmaların girişimcilik esasına dayalı yeni sanayi yatırımlarını teşvik edecek plan kararlarının alınması gerektiği söylenebilir. Kayseri’de hizmetler sektörü sürekli kendini yenileyen ve geliştiren yapısıyla geleceğin sektörü olabileceği öngörülmektedir. Bu sebeple sermaye yatırımlarının işletmelerin rekabet edebilirliği esasına dayalı hizmetler sektörünün yaygınlaşacağı kentsel mekânların oluşturulacağı plan kararlarının alınması gerektiği söylenebilir. Kayseri’de inşaat sektöründe azalma eğilimi görüldüğü için inşaat sektörü yatırımlarının dikkatli bir şekilde yapılması gerektiği söylenebilir.

Sivas ve Yozgat il düzeyi bazında gelecek dönemlere ait hazırlanacak mekânsal planlarda Yozgat’ta inşaat sektörü önemli bir yatırım aracı olarak görülmekte olup Sivas’ta ise inşaat sektörünün ilerleyen yıllarda doyum noktasına ulaşacağı öngörülmektedir. Bu sebeple Yozgat’ta inşaat sektörüne yeni yatırımların teşvik edilmesi, Sivas kentinde ise inşaat sektörüne yeni yatırımlar yapılırken dikkatli bir şekilde yapılması gerektiği söylenebilir. Sivas ve Yozgat’ta hizmetler sektörü sürekli kendini yenileyen ve geliştiren yapısıyla geleceğin sektörü olabileceği öngörülmektedir. Bu sebeple sermaye yatırımlarının işletmelerin rekabet edebilirliği esasına dayalı hizmetler sektörünün yaygınlaşacağı kentsel mekânların oluşturulacağı plan kararlarının alınması gerektiği söylenebilir. Sivas ve Yozgat’ta sanayi yığılmalarının az ölçüde yoğunlaştığı ve sanayi sektörünün diğer sektörlerle kıyasla az öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu sebeple Sivas ve Yozgat’ta yeni sanayi yatırımlarına ait alınacak plan kararlarının risk içerdiği söylenebilir. Tüm bu bilgiler ışığında bu çalışma ile yüksek rekabet gücüne sahip yeni firmaların ortaya çıkmasına, sektörel yığılma eğilimlerinin yaygınlaşmasına, kent ekonomisinin gelişmesine ve bölgesel gelişimin sağlanmasına yönelik avantajları ile TR72 Bölgesi kapsamında gelecek dönemlere ait hazırlanacak bölge-kent planlama çalışmalarına önemli ölçüde katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, O., 2008. Türkiye ekonomisindeki yapısal dönüşümün dinamikleri. **Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi**, (31): 30-39.
- Araz, Ç., 2020. İnegöl İlçesinde Mobilya Sanayi ve Kümelenmesi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 196 s.
- Ballı, A. G., 2019. Yeni Ekonomik Coğrafya Yaklaşımında Beşeri Sermayenin Bölgesel Ekonomik Büyüme Etkisi: Ampirik Bir Analiz. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 91 s.
- Çiftçi, M., 2018. Türkiye’ de bölgelerarası sektörel verimliliğin analizi. **İşletme Araştırmaları Dergisi**, 10 (1): 551-580.
- Dericioğlu, K. T., 1988. Az gelişmiş ülkelerde kırsal alanlara yönelik güncel bölge planlama yaklaşımları. **Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi**, 8 (1): 11-21.
- Ekinci, E. D., 2013. Yeni ekonomik coğrafya ve teorik modelleri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (3): 205-224.
- Ekiz, Z. D., 2015. Kent Ekonomisi ve Gelişimi: Mersin Örneği. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 107 s.
- Ergen, B., Oğuz, M. Ö., 2018. Gıda imalat sanayi kümelenmesinin lokasyon ile analiz edilmesi: Boğazlıyan-Sorgun-Merkez (2006-2016), ss. 194-202. *III. Uluslararası Bozok Sempozyumu Bölgesel Kalkınma ve Sosyo-Kültürel Yapı*, Mayıs 03-05, Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kampüsü (Yozgat), ss. 1533.
- Gündüz, A., 2020. Zamanın ve mekanın dönüşümü: David Harvey’in penceresinden sermayenin kentleşmesi. **Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi**, 4 (1): 50-65.
- Işıklar, S., 2017. Kentsel Mekan Kullanımı Değerlendirmesi Selanik Caddesi ve İnkılap Sokak Örneği Ankara. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 180 s.

- İmer, H., 2015. Türkiye İmalat Sanayiinde Sektörel Kümelenme ve Rekabet Gücü: Seçilmiş Bölgeler İçin Bir Analiz. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir, 219 s.
- Karaalp, H. S., 2008. Türkiye’ de Sektörel Yığılmalar ve Bölgeler Arası Yakınsamaya Etkisi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Aydın, 274 s.
- Karakayacı, Ö., 2003. Konya Bölgesinin Ekonomik Göstergeler Işığında Gelişmişlik Düzeyinin Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 185s.
- Karakayacı, Ö., Dinçer, İ., 2012. Sanayi kümelerinde firma özellikleri, bilgi ağları ve yenilikçilik. **Sigma Dergisi**, 4 (özel sayı), 22-36.
- Kaygalak, İ., Işık, Ş., 2007. Kentleşmenin yeni ekonomik boyutları. **Ege Coğrafya Dergisi**, 16: 17-35.
- Kıymalıoğlu, Ü., Ayoğlu, D., 2006. Türk imalat sanayinde yığılma ekonomileri. **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, 7 (2): 198-209.
- Kızıl, C., 2018. Devletin Bölgesel Kalkınmada İzlediği Politikaların Etkinlik Analizi: Türkiye Örneği. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 239 s.
- Koçer, K., Karakayacı, Ö., 2018. Küçük ölçekli kentlerde yenilikçi süreçlerin belirleyicisi olarak mekan: İznik örneği. **Artium Dergisi**, (2): 24-37.
- Koçer, K., 2018. Yenilikçi Aktivitelerin Belirleyici Faktörü Olarak Mekânsal Gömülülük: Bursa-İznik Örneğinde Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 118 s.
- Kum, M., 2011. İktisadın yeni coğrafi açılımı: Yeni ekonomik coğrafya yaklaşımı. **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1 (30): 235-255.
- Kurt, N., 2018. Kent yönetiminde ekonomik misyon ve gelecek perspektifi. **Kent Kültürü ve Yönetimi Dergisi**, 11 (2): 214-223.
- Meriç, E. B., 2018. Bölgesel Kalkınmaya Yönelik Türkiye’ de Kurulan Kalkınma Ajanslarının Bölgeler Arası Yakınsamaya Etkisi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Balıkesir, 184 s.

- Müderrişoğlu, B., G., Korten, F., 2015. Mevcut yığılmaların kümelenmeye dönüşümünde ilişkilerin mekânsal dağılımı ve yakınlık olgusu. **Planlama Dergisi**, **25** (2): 107-121.
- Özdemir, A. R., Taşçı, H. M., 2008. Kentleşme ve kentsel istihdam, ekonomik büyüme için önemli bir potansiyel midir? **Maliye Dergisi**, (155): 55-71.
- Sarıtaş, A., Tunca, M. Z., 2017. Porter modeline dayalı sektörel kümelenme analizi: Batı Akdeniz Bölgesinde bir uygulama. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, **9** (18): 82-97.
- Sezer, Ö., Kayan, A., 2019. Kent Ekonomisi, ss. 221-236. *In*: Kent Tartışmaları ve Yeni Yaklaşımlar (Eds: Ö. Sezer, A. Kayan). Orion Kitapevi, Ankara.
- Suçın, T., 2020. Kümelenme ve Yerel Ekonomik Kalkınma: Batman Tekstil Sektöründe Kümelenme Düzeyinin Belirlenmesi. Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Batman, 94 s.
- Şahin, M. T., Yılmaz, M., Varol, Ç., 2018. Ekonomik faaliyet kolu tanımlama ve sınıflandırma önerisi: Bilgi yoğun iş hizmetleri (BYİH). **Coğrafi Bilimler Dergisi**, **16** (2): 239-258.
- Şahin, T. M., Türkoğlu, T., 2017. Türkiye’ de mobilya imalat sanayinin mekânsal kümelenme örüntüsü: 2003-2014 yılı karşılaştırmalı lokasyon katsayısı analizi, ss. 428-436. *In*: Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları (Eds: B. Ayhan, M. Ay, S. Avşaroğlu, Ş. Akpınar). Çizgi Kitapevi, Konya.
- Şen, B., 1997. Tarihsel Dönemler Boyunca Kent Ekonomisi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 102 s.
- Şen, Ö., 2016. Ekonomik Coğrafya Bağlamında Gaziantep İlinde Endüstriyel Kümelenme Analizi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kahramanmaraş, 322 s.
- Şentürk, S., Kök, R., 2014. Endüstriyel yığılma ekonomileri Gümölcine-İskeçe-Dedeoğaç organize sanayi bölgeleri örneği. **International Conference on Eurasian Economies**, 1-8.

- Taş, B., 2006. AB uyum sürecinde Türkiye için yeni bir bölge kavramı: İstatistiki bölge birimleri sınıflandırması (İBBS). **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 8 (2): 185-198.
- Tatlıdil, E., 2002. Türk işgücünün yapısı ve Avrupa Birliği istihdam politikaları. **Ege Akademik Bakış Dergisi**, 2 (2): 1-14.
- Tiryaki, M. E., 2015. Kümelenme Yaklaşımı Çerçevesinde Mekânsal Yoğunlaşma-Rekabet İlişkisi: İstanbul Merter Tekstil Merkezi Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 173 s.
- Türko, E. S., Ersungur, Ş. M., 2013. Marshall tipi dışsal ekonomiler, endüstriyel bölgeler ve çağdaş yaklaşımlar. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 17 (3): 253-270.
- Yavan, N., 2020. Ekonomik yapı ve sektörel gelişme modelleri. (Web sayfası: <https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=9468>), (Erişim tarihi: Mart, 2021)
- Yakışık, H., Fikirli, Ö., 2015. Yapısal dönüşüm ve dönüşümün yapısı: Türkiye örneği. **Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 1 (2): 112-128.
- Yamaç, B., 2019. Bölgesel Kalkınma ve Türkiye' de Tekstil Sektörünün Kümelenme Yapısı. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 103 s.
- Yılmaz, H., 2011. Organize Sanayi Bölgeleri' nin Kent Ekonomisine Katkısı: Malatya Örneği. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 109 s.
- Yiğit, S., 2014. Kümelenme teorisi: Kavramsal bir çerçeve. **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 9 (3): 107-128.

EKLER

EK-1: 5510 Sayılı Kanununun 4-1/a Maddesi Kapsamında Kayseri İli İnşaat Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
41	Bina İnşaatı	16,901	17,024	17,541	20,633	20,314	21,459	17,771	17051	14,076	11,533
42	Bina Dışı Yapıların İnşaatı	3,881	4,234	3,501	3,636	5,782	5,508	3,883	4320	3,585	3,028
43	Özel İnşaat Faaliyetleri	3,843	5,442	6,388	7,341	5,291	5,163	4,373	4596	4,297	3,944
	TOPLAM İSTİHDAM	24,625	26,700	27,430	31,610	31,387	32,130	26,027	25967	21,958	18,505

EK-2: 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Kayseri İli Sanayi Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
10	Gıda Ürünleri İmalatı	6,049	6,131	6,356	6,446	6,763	6,785	6,625	7046	7,362	7,050
11	İçecek İmalatı	1	2	5	3	4	16	14	23	30	30
12	Tütün Ürünleri İmalatı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	7,302	7,570	8,029	8,869	9,498	9,427	8,767	8730	8,241	8,868
14	Giyim Eşyaları İmalatı	1,030	912	865	992	977	821	727	822	722	687
15	Deri Ve İlgili Ürünler İmalatı	50	115	276	305	394	358	335	305	133	174
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri Ve Mantar Ür.	750	994	1,154	1,094	1,220	1,159	1,074	1103	1,028	1,045
17	Kağıt Ve Kağıt Ürünleri İmalatı	597	704	882	1,019	1,171	1,205	1,206	1175	1,160	1,210
18	Kayıtlı Medyanın Basılması Ve Çoğ.	520	542	529	539	485	400	358	355	356	336
19	Kok Kömürü Ve Petrol Ürün. İm.	47	47	79	66	51	59	42	42	38	35
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	1,117	1,168	1,132	741	492	593	455	495	489	530
21	Eczacılık Ve Ecz. İlişkin Mal. İm..	20	26	36	37	20	16	24	11	22	23
22	Kauçuk Ve Plastik Ürünler İm.	3,711	3,879	3,059	2,971	3,368	3,027	3,122	3288	3,144	3,345
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	2,154	2,374	2,792	3,359	3,700	3,725	3,889	4118	4,153	3,975
24	Ana Metal Sanayi	2,970	3,121	2,558	2,500	2,219	2,157	2,164	2459	2,300	2,383
25	Fabrik. Metal Ürün.(Mak.Tec.Har)	11,772	12,674	13,234	13,065	14,503	13,565	12,469	11657	11,399	11,711
26	Bilgisayar, Elektronik Ve Optik Ür.	646	736	491	443	350	311	405	354	348	499
27	Elektrikli Teçhizat İmalatı	2,182	3,240	3,132	3,715	3,447	3,668	3,691	5321	4,669	5,009
28	Makine Ve Ekipman İmalatı	2,271	2,453	1,276	2,486	1,842	1,967	2,106	2284	2,301	2,555
29	Motorlu Kara Taşıtı Ve Römork İm.	126	108	115	173	210	270	292	321	256	293
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	259	1,009	934	972	1,012	1,005	1,066	735	738	781
31	Mobilya İmalatı	11,390	13,432	18,407	21,223	21,689	21,819	21,460	22343	21,648	23,511
32	Diğer İmalatlar	65	118	134	357	536	437	510	571	551	588
	TOPLAM İSTİHDAM	55,029	61,355	65,475	71,375	73,951	72,790	70,801	73558	71,088	74,638

EK-3: 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Kayseri İli Hizmetler Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
53	Posta Ve Kurye Faaliyetleri	189	176	128	182	225	304	419	470	383	373
55	Konaklama	539	436	711	861	1,200	1,361	1,352	1370	1,361	1,644
56	Yiyecek Ve İçecek Hizmeti Faal.	2,520	3,487	4,503	4,982	5,132	5,566	5,789	6206	6,482	7,331
58	Yayıncılık Faaliyetleri	68	64	66	63	63	181	170	301	290	295
59	Sinema Filmi Ve Ses Kaydı Yayıncılık	67	61	78	76	103	78	63	63	70	68
60	Programcılık Ve Yayıncılık Faal.	73	69	96	71	60	80	76	92	72	97
61	Telekomünikasyon	43	41	183	281	300	364	364	428	454	765
62	Bilgisayar Programlama Ve Danış.	175	223	299	322	396	383	372	390	597	681
63	Bilgi Hizmet Faaliyetleri	137	154	1,476	1,157	1,001	558	45	92	115	134
64	Finansal Hizmet.(Sig. Ve Emek. Har.)	868	888	978	1,053	1,078	1,046	1,014	1032	961	946
65	Sigorta Reas. Emek. Fonl (Zor.S.G.Hariç)	512	538	515	510	528	501	473	460	421	371
66	Finans. Ve Sig. Hiz. İçin Yard. Faal.	89	138	261	358	454	533	510	501	498	553
68	Gayrimenkul Faaliyetleri	63	119	191	283	3,971	4,537	4,726	5102	5,285	5,687
69	Hukuki Ve Muhasebe Faaliyetleri	1,597	1,735	1,850	1,998	2,172	2,419	2,330	2467	2,563	2,572
70	İdari Danışmanlık Faaliyetleri	3,895	4,168	3,025	2,469	2,311	2,255	1,897	1583	1,709	1,874
71	Mimarlık Ve Mühendislik Faaliyeti	914	1,117	1,560	1,824	2,361	2,419	2,474	2676	2,508	2,547
72	Bilimsel Araştırma Ve Geliş. Faal.	69	108	130	122	102	128	155	144	126	120
73	Reklamcılık Ve Pazar Araştırması	497	601	441	611	654	566	504	474	621	532
74	Diğer Mesleki, Bilim ve Tek. Faal.	81	86	138	189	265	291	366	386	434	469
75	Veterinerlik Hizmetleri	86	88	79	45	52	47	39	54	51	70
77	Kiralama Ve Leasing Faaliyetleri	393	276	326	319	287	286	484	484	276	245
78	İstihdam Faaliyetleri	13	29	0	6	11	15	74	308	198	293

79	Seyahat Acentesi, Tur Oper. Rez. Hiz.	365	532	523	568	590	402	489	473	494	558
80	Güvenlik Ve Soruşturma Faaliyet.	2,002	2,872	3,135	3,178	3,149	3,843	3,313	3687	3,244	3,412
81	Bina Ve Çevre Düzenleme Faaliyet.	2,318	1,447	1,915	1,651	10,194	12,351	12,283	13093	10,044	9,624
82	Büro Yönetimi ,Büro Desteği Faal.	1,000	1,543	2,187	2,761	3,119	2,774	3,517	3580	3,542	3,095
84	Kamu Yön. Ve Savunma, Zor. Sos. Güv.	57	59	63	70	76	275	443	1541	5,582	5,716
85	Eğitim	5,854	5,220	5,759	5,925	7,143	8,589	8,863	7211	7,172	7,393
86	İnsan Sağlığı Hizmetleri	4,035	3,804	4,866	4,208	4,628	4,915	4,865	5131	8,703	9,634
87	Yatılı Bakım Faaliyetleri	185	229	225	391	368	379	383	436	460	468
88	Sosyal Hizmetler	166	321	401	508	657	765	768	881	1,015	972
90	Yaratıcı Sanatlar, Eğlence Faal.	5	21	8	10	14	24	10	15	9	3
91	Kütüphane, Arşiv Ve Müzeler	1	5	2	55	4	4	4	4	4	4
92	Kumar Ve Müşterek Bahis Faal	195	186	151	145	168	177	132	92	71	61
93	Spor, Eğlence Ve Dinlence Faal.	202	291	477	653	653	661	699	821	802	884
94	Üye Olunan Kuruluş Faaliyetleri	320	337	283	278	331	389	405	423	488	525
95	Bilgisayar Ve Kişisel Ev Eşya. Onar.	4,165	4,605	3,873	3,709	3,636	3,402	3,209	3274	2,353	2,319
96	Diğer Hizmet Faaliyetleri	5,933	6,844	5,912	5,980	799	812	757	847	929	970
	TOPLAM İSTİHDAM	39,691	42,918	46,814	47,872	58,255	63,680	63,836	66592	70,387	73,305

EK-4: 5510 Sayılı Kanununun 4-1/a Maddesi Kapsamında Sivas İli İnşaat Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
41	Bina İnşaatı	5,619	5,073	4,786	5,347	7,774	9,300	6,668	7278	6,391	3,841
42	Bina Dışı Yapıların İnşaatı	4,756	4,065	4,234	5,491	4,976	7,011	6,160	4768	3,398	3,106
43	Özel İnşaat Faaliyetleri	2,727	4,167	4,913	3,420	1,579	1,424	1,376	1374	1,257	1,438
	TOPLAM İSTİHDAM	13,102	13,305	13,933	14,258	14,329	17,735	14,204	13420	11,046	8,385

EK-5: 5510 Sayılı Kanununun 4-1/a Maddesi Kapsamında Sivas İli Sanayi Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
10	Gıda Ürünleri İmalatı	1,748	1,869	1,929	1,818	2,061	1,928	1,969	1995	1,955	1,938
11	İçecek İmalatı	0	0	0	15	36	41	49	60	32	25
12	Tütün Ürünleri İmalatı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	996	1,127	1,369	759	845	627	622	456	485	399
14	Giyim Eşyaları İmalatı	1,194	1,431	1,566	2,058	2,323	2,563	2,350	2219	2,285	2,528
15	Deri Ve İlgili Ürünler İmalatı	3	1	0	2	4	4	4	2	6	2
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri Ve Mantar Ür.	243	259	312	267	237	281	258	295	261	302
17	Kağıt Ve Kağıt Ürünleri İmalatı	16	17	21	7	8	9	16	11	25	28
18	Kayıtlı Medyanın Basılması Ve Çoğ.	216	239	258	173	91	73	98	102	76	68
19	Kok Kömürü Ve Petrol Ürün. İm.	0	17	17	7	7	4	2	0	0	0
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	142	162	147	137	65	188	53	62	58	75
21	Eczacılık Ve Ecz. İlişkin Mal. İm..	4	4	14	1	2	2	2	2	2	2
22	Kauçuk Ve Plastik Ürünler İm.	175	178	222	280	375	410	396	416	363	350
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	1,699	1,789	1,865	1,849	1,873	1,939	1,635	1766	1,698	1,513
24	Ana Metal Sanayi	1,056	1,022	946	924	955	997	354	978	872	974
25	Fabrik. Metal Ürün.(Mak.Tec.Har)	601	600	591	596	674	1,204	686	528	534	532
26	Bilgisayar, Elektronik Ve Optik Ür.	104	100	89	80	66	84	74	66	263	394
27	Elektrikli Teçhizat İmalatı	168	137	144	113	205	154	134	117	134	123
28	Makine Ve Ekipman İmalatı	220	212	245	171	150	143	123	111	112	120
29	Motorlu Kara Taşıtı Ve Römork İm.	216	262	260	247	283	343	505	518	670	741
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	1,634	1,707	1,497	1,654	1,740	1,812	1,814	1367	1,199	1,107
31	Mobilya İmalatı	638	754	1,091	1,149	1,340	1,342	1,274	1458	1,270	1,102
32	Diğer İmalatlar	78	58	76	76	85	108	212	222	116	106
	TOPLAM İSTİHDAM	11,151	11,945	12,659	12,383	13,425	14,256	12,630	12751	12,416	12,429

EK-6: 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Sivas İli Hizmetler Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
53	Posta Ve Kurye Faaliyetleri	13	26	23	41	134	117	112	111	533	172
55	Konaklama	413	446	560	603	681	755	935	899	1,218	1,104
56	Yiyecek Ve İçecek Hizmeti Faal.	1,828	2,076	2,257	2,201	2,458	2,713	3,228	3323	3,453	3,707
58	Yayıncılık Faaliyetleri	42	31	24	16	23	52	40	66	68	73
59	Sinema Filmi Ve Ses Kaydı Yayıncılık	14	16	25	24	25	25	25	28	27	29
60	Programcılık Ve Yayıncılık Faal.	2	2	3	34	33	60	21	34	28	34
61	Telekomünikasyon	69	55	61	466	108	122	123	103	73	185
62	Bilgisayar Programlama Ve Danış.	47	111	191	186	220	201	114	117	118	177
63	Bilgi Hizmet Faaliyetleri	244	158	82	179	308	340	471	420	348	371
64	Finansal Hizmet.(Sig. Ve Emek. Har.)	285	269	282	297	289	289	251	268	286	290
65	Sigorta Reas. Emek. Fonl(Zor.S.G.Hariç)	28	35	29	30	30	37	40	29	22	23
66	Finans Ve Sig. Hiz. İçin Yard. Faal.	74	92	107	138	140	206	200	179	209	226
68	Gayrimenkul Faaliyetleri	1	3	3	8	42	89	137	255	307	314
69	Hukuki Ve Muhasebe Faaliyetleri	243	261	283	291	344	419	441	467	473	476
70	İdari Danışmanlık Faaliyetleri	1,427	711	906	700	721	701	696	635	391	476
71	Mimarlık Ve Mühendislik Faaliyeti	494	528	653	632	622	824	936	928	850	720
72	Bilimsel Araştırma Ve Geliş. Faal.	0	0	0	0	2	10	1	4	3	3
73	Reklamcılık Ve Pazar Araştırması	63	86	46	48	89	78	49	45	104	63
74	Diğer Mesleki, Bilim Ve Tek. Faal.	28	40	48	63	81	117	95	105	192	191
75	Veterinerlik Hizmetleri	48	34	37	23	45	52	46	66	78	78
77	Kiralama Ve Leasing Faaliyetleri	108	124	84	73	120	131	95	55	82	59
78	İstihdam Faaliyetleri	0	0	0	0	25	22	9	54	9	6
79	Seyahat Acentesi, Tur Oper .Rez. Hiz	40	40	43	48	68	103	92	117	79	49

80	Güvenlik Ve Soruşturma Faaliyet.	876	988	1,063	1,265	1,304	1,237	1,771	1609	1,845	1,865
81	Bina Ve Çevre Düzenleme Faaliyet.	216	155	179	102	4,914	8,688	6,659	7694	6,781	5,652
82	Büro Yönetimi, Büro Desteği Faal.	355	529	826	1,127	1,916	2,072	2,185	2191	2,208	2,155
84	Kamu Yön.Ve Savunma, Zor. Sos. Güv.	138	142	140	106	124	236	434	299	1,728	1,719
85	Eğitim	2,413	1,982	1,885	2,725	2,462	2,657	2,804	2712	3,565	3,819
86	İnsan Sağlığı Hizmetleri	1,017	800	1,124	790	942	1,167	1,183	1712	3,216	3,461
87	Yatılı Bakım Faaliyetleri	204	218	272	271	384	370	371	449	551	617
88	Sosyal Hizmetler	205	255	340	361	346	384	407	371	322	369
90	Yaratıcı Sanatlar, Eğlence Faal.	8	25	65	55	181	53	53	58	63	65
91	Kütüphane, Arşiv Ve Müzeler	0	0	0	0	2	2	2	6	5	4
92	Kumar Ve Müşterek Bahis Faal	14	21	19	17	24	22	19	10	13	15
93	Spor, Eğlence Ve Dinlenme Faal.	152	197	244	200	192	245	234	267	236	306
94	Üye Olunan Kuruluş Faaliyetleri	269	271	272	212	184	209	208	265	255	262
95	Bilgisayar Ve Kişisel Ev Eşya. Onar.	341	342	205	243	238	262	266	257	222	213
96	Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,569	3,158	4,254	4,594	142	215	192	268	285	318
	TOPLAM İSTİHDAM	14,288	14,227	16,635	18,169	19,963	25,282	24,945	26476	30,246	29,666

EK-7: 5510 Sayılı Kanununun 4-1/a Maddesi Kapsamında Yozgat İli İnşaat Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
41	Bina İnşaatı	3,682	3,168	3,263	3,574	4,328	6,176	4,322	4064	2,882	2,040
42	Bina Dışı Yapıların İnşaatı	3,593	4,232	3,061	2,794	3,393	3,003	1,970	2014	2,340	2,743
43	Özel İnşaat Faaliyetleri	912	968	1,072	1,169	714	577	914	847	997	939
	TOPLAM İSTİHDAM	8,187	8,368	7,396	7,537	8,435	9,756	7,206	6925	6,219	5,722

EK-8: 5510 Sayılı Kanununun 4-1/a Maddesi Kapsamında Yozgat İli Sanayi Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
10	Gıda Ürünleri İmalatı	2,418	2,422	2,340	2,259	2,294	2,356	2,363	2483	2,561	2,756
11	İçecek İmalatı	61	50	59	63	75	67	70	57	53	46
12	Tütün Ürünleri İmalatı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Tekstil Ürünleri İmalatı	549	546	462	398	301	131	153	109	230	87
14	Giyim Eşyaları İmalatı	913	995	605	681	936	1,154	1,108	1297	1,257	1,416
15	Deri Ve İlgili Ürünler İmalatı	5	8	17	18	30	75	34	53	2	5
16	Ağaç, Ağaç Ürünleri Ve Mantar Ür.	182	227	228	185	169	172	141	151	135	136
17	Kağıt Ve Kağıt Ürünleri İmalatı	128	103	120	139	127	110	122	112	100	104
18	Kayıtlı Medyanın Basılması Ve Çoğ.	193	197	191	143	98	88	62	45	21	16
19	Kok Kömürü Ve Petrol Ürün. İm.	5	18	41	38	0	35	21	14	11	10
20	Kimyasal Ürünleri İmalatı	115	81	61	33	21	9	11	16	18	23
21	Eczacılık Ve Ecz. İlişkin Mal. İm..	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
22	Kauçuk Ve Plastik Ürünler İm.	235	221	171	170	195	259	265	361	300	218
23	Metalik Olmayan Ürünler İma.	1,036	1,058	989	856	1,005	912	973	998	772	725
24	Ana Metal Sanayi	133	224	123	205	64	67	93	47	43	26
25	Fabrik. Metal Ürün.(Mak. Tec. Har)	362	604	612	596	712	716	693	487	480	475
26	Bilgisayar, Elektronik Ve Optik Ür.	154	134	123	101	122	97	70	15	5	5
27	Elektrikli Teçhizat İmalatı	1	5	5	1	0	0	3	13	5	13
28	Makine Ve Ekipman İmalatı	33	45	54	45	34	37	40	51	42	28
29	Motorlu Kara Taşıtı Ve Römork İm.	46	47	59	134	108	117	117	144	104	109
30	Diğer Ulaşım Araçları İmalatı	14	70	68	66	65	64	59	0	0	0
31	Mobilya İmalatı	231	253	295	196	186	181	184	203	243	189
32	Diğer İmalatlar	126	137	157	202	198	243	249	289	319	284
	TOPLAM İSTİHDAM	6,940	7,445	6,780	6,529	6,740	6,891	6,832	6945	6,701	6,671

EK-9: 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında Yozgat İli Hizmetler Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

NACE KOD NO.	SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
53	Posta Ve Kurye Faaliyetleri	12	15	25	45	56	42	37	52	66	68
55	Konaklama	144	188	181	224	228	210	224	245	304	332
56	Yiyecek Ve İçecek Hizmeti Faal.	784	810	801	802	1,031	1,034	1,159	1281	1,412	1,393
58	Yayıncılık Faaliyetleri	13	16	10	28	37	52	65	78	102	97
59	Sinema Filmi Ve Ses Kaydı Yayıncılık	0	3	2	4	5	3	3	10	9	10
60	Programcılık Ve Yayıncılık Faal.	3	2	0	0	0	1	3	1	1	2
61	Telekomünikasyon	3	18	12	15	15	25	21	25	17	21
62	Bilgisayar Programlama Ve Danış.	193	139	91	74	26	24	28	26	44	47
63	Bilgi Hizmet Faaliyetleri	50	95	74	106	21	19	137	156	86	87
64	Finansal Hizmet.(Sig. Ve Emek. Har.)	136	122	145	149	152	161	147	176	201	187
65	Sigorta Reas. Emek. Fonl (Zor.S.G.Hariç)	43	48	45	39	53	53	60	54	51	43
66	Finans Ve Sig. Hiz. İçin Yard. Faal.	14	21	18	35	46	64	49	65	78	76
68	Gayrimenkul Faaliyetleri	8	6	20	26	82	117	128	166	179	196
69	Hukuki Ve Muhasebe Faaliyetleri	249	286	214	217	230	272	264	295	301	339
70	İdari Danışmanlık Faaliyetleri	378	254	172	133	137	147	203	145	183	160
71	Mimarlık Ve Mühendislik Faaliyeti	287	215	249	260	325	316	328	401	306	308
72	Bilimsel Araştırma Ve Geliş. Faal.	0	1	0	0	1	42	5	4	4	7
73	Reklamcılık Ve Pazar Araştırması	5	22	14	13	13	10	9	11	15	13
74	Diğer Mesleki, Bilim. Ve Tek. Faal.	8	8	9	8	14	46	76	80	58	43
75	Veterinerlik Hizmetleri	144	91	14	19	24	26	27	47	27	33
77	Kiralama Ve Leasing Faaliyetleri	122	104	104	5	9	9	10	12	16	11
78	İstihdam Faaliyetleri	0	8	0	0	25	9	8	11	158	203
79	Seyahat Acentesi, Tur Oper. Rez. Hiz	17	18	11	15	14	25	22	6	9	23

80	Güvenlik Ve Soruşturma Faaliyet.	419	432	445	574	596	605	642	852	1,529	2,188
81	Bina Ve Çevre Düzenleme Faaliyet.	270	476	1,234	2,016	3,991	5,751	3,722	5184	4,713	3,330
82	Büro Yönetimi, Büro Desteği Faal.	312	429	670	837	817	855	1,041	851	911	874
84	Kamu Yön. Ve Savunma, Zor. Sos. Güv.	61	49	76	75	80	142	164	174	370	653
85	Eğitim	2,026	1,530	1,480	1,692	1,743	2,310	2,548	1967	2,206	2,545
86	İnsan Sağlığı Hizmetleri	652	708	694	371	264	549	749	1680	2,528	3,094
87	Yatılı Bakım Faaliyetleri	203	74	192	219	239	104	108	103	93	97
88	Sosyal Hizmetler	113	155	206	200	218	366	363	414	397	376
90	Yaratıcı Sanatlar, Eğlence Faal.	2	1	1	0	0	0	0	0	36	29
91	Kütüphane, Arşiv Ve Müzeler	1	1	1	0	2	1	0	2	2	1
92	Kumar Ve Müşterek Bahis Faal	11	20	9	7	1	0	0	2	1	1
93	Spor, Eğlence Ve Dinlence Faal.	73	87	121	130	33	67	74	73	72	143
94	Üye Olunan Kuruluş Faaliyetleri	144	159	159	176	181	169	144	205	208	210
95	Bilgisayar Ve Kişisel Ev Eşya. Onar.	168	190	197	163	174	161	162	138	124	121
96	Diğer Hizmet Faaliyetleri	1,226	1,781	1,819	2,100	231	229	254	280	268	298
	TOPLAM İSTİHDAM	8,294	8,582	9,515	10,777	11,114	14,016	12,984	15272	17,085	17,659

EK-10: 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında TR72 Bölgesi İnşaat Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri	24,625	26,700	27,430	31,610	31,387	32,130	26,027	25967	21,958	18,505
Sivas	13,102	13,305	13,933	14,258	14,329	17,735	14,204	13420	11,046	8,385
Yozgat	8,187	8,368	7,396	7,537	8,435	9,756	7,206	6925	6,219	5,722
TOPLAM İSTİHDAM	45,914	48,373	48,759	53,405	54,151	59,621	47,437	46312	39,223	32,612

EK-11: 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında TR72 Bölgesi Sanayi Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri	55,029	61,355	65,475	71,375	73,951	72,790	70,801	73558	71,088	74,638
Sivas	11,151	11,945	12,659	12,383	13,425	14,256	12,630	12751	12,416	12,429
Yozgat	6,940	7,445	6,780	6,529	6,740	6,891	6,832	6945	6,701	6,671
TOPLAM İSTİHDAM	73,120	80,745	84,914	90,287	94,116	93,937	90,263	93254	90,205	93,738

EK-12: 5510 Sayılı Kanunun 4-1/a Maddesi Kapsamında TR72 Bölgesi Hizmetler Sektörüne Ait İşyerlerinin ve Sigortalıların Faaliyet Gruplarına Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kayseri	39,691	42,918	46,814	47,872	58,255	63,680	63,836	66592	70,387	73,305
Sivas	14,288	14,227	16,635	18,169	19,963	25,282	24,945	26476	30,246	29,666
Yozgat	8,294	8,582	9,515	10,777	11,114	14,016	12,984	15272	17,085	17,659
TOPLAM İSTİHDAM	62,273	65,727	72,964	76,818	89,332	102,978	101,765	108340	117,718	120,630

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Mehmet Bilgehan BAŞ

Uyruğu: Türkiye (T.C.)

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı	2021
Lisans	Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	2019
Lise	Mustafa Eraslan Anadolu Lisesi, Kayseri	2015

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2019- Halen	Zeki Arga İnş. Prj. Mim. San. ve Tic. Ltd. Şti ve Arga Trans. Ulus. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı	Şehir Plancısı

YABANCI DİL

İngilizce

YAYINLAR

Baş M. B., Ergen B. “TR72 Bölgesinde İl Düzeyinde İnşaat-Sanayi ve Hizmetler Sektörü Yığılmasının Lokasyon Katsayısı Yöntemiyle Araştırılması” Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, ss 41-59 (2021)